

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Aljaž Plevnik

Migrantske politike EU in ZDA: med pravicami in mejami

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Aljaž Plevnik

Mentorica: doc. dr. Simona Zavratnik

Migrantske politike EU in ZDA: med pravicami in mejami

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

Migrantske politike EU in ZDA: med pravicami in mejami

Z razmahom kapitalizma po vsem svetu je prišlo do izjemnega napredka na gospodarskem, tehnološkem in informacijskem področju. To je vplivalo na pospešek globalnih migracij. Z večanjem števila različnih skupin migrantov (ekonomski migranti, begunci, prosilci za azil) v EU in ZDA se v 21. stoletju zdi, da so resno ogrožena načela prostega pretoka kapitala, storitev, informacij in predvsem ljudi. Nacionalne države tako ponovno izdatneje krepijo svojo prisotnost na svojih zunanjih in notranjih mejah preko uporabe najsodobnejše varnostne tehnologije in uvajanja restriktivnih pravil za migrante. Migracije tako spremlja vidik varnostne grožnje. Zaradi prepoznega in nezadostnega odgovora etabliranih političnih strank na problematiko migracij in gospodarske krize iz leta 2008 je po državah EU in ZDA prišlo do ponovnega vzpona protimigracijskih političnih strank. Skozi zgodovino se je pokazalo, da so migracije neločljivo povezane z razvojem gospodarstva, športa, kulture, medicine, mode, kulinarike ... Migranti, ki prihajajo iz manj razvitih, pogosto nedemokratičnih držav, so čez čas prevzeli navade razvitih demokratičnih držav in te prakse odprtosti in demokratičnosti poskušali prenesti tudi na svoje izvirne države. Pozitivni vidiki migracij pa so zaradi zapiranja meja, restriktivnih migracijskih politik in populizma v politiki postavljeni pod vprašaj.

Ključne besede: migracije, globalizacija, EU, ZDA.

Migration policy of the EU and the USA: between rights and boundaries

With the expansion of capitalism the world has seen significant progress in the economic, technological and information area. This has a huge impact on acceleration of global migration. By increasing the number of different groups of migrants (economic migrants, refugees and asylum seekers) in the EU and the US in the 21st century, it seems to have seriously undermined the principle of free movement of capital, services, information and especially people. National countries again strengthen their presence on its external and internal borders through the use of cutting-edge security technology and the introduction of restrictive rules for migrants. Migrations are now in close relationship with security threats. Due to the belated and inadequate response of established political parties on the issue of migration and the economic crisis in 2008, the antimigrant political parties in EU and USA are on the rise. Throughout history it has been shown that migration is inextricably linked to the development of the economy, sports, culture, medicine, fashion, culinary arts... Migrants coming from less developed usually undemocratic countries, have over time absorb habits developed democratic countries, and try to pass the practice of openness and democracy on their country of origin. The positive aspects of migration are because of closing the borders, restrictive migration policies and populism in politics now severely questioning.

Key Words: migrations, globalisation, EU, USA.

KAZALO

1 UVOD	5
2 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE.....	8
3 METODOLOGIJA.....	9
4 GLOBALIZACIJA IN ZAPIRANJE MEJA.....	10
4.1 Globalna mobilnost kapitala in ljudi?.....	11
4.2 Evropski in ameriški »zidovi«.....	17
5 EKONOMSKE, POLITIČNE IN DRUŽBENE PREPREKE.....	25
5.1 Grčija.....	26
5.2 Italija	34
5.3 ZDA	42
5.3.1 Arizona.....	47
5.3.2 Teksas	51
6 VZPON PROTIMIGRACIJSKIH POLITIČNIH STRANK	55
6.1 Severna liga (Lega Nord)	56
6.2 Zlata zora	58
6.3 Republikanska stranka.....	59
7 VPLIV MIGRACIJSKIH TOKOV NA DRUŽBENE VZORCE IN NAVADE V SODOBNIH DRUŽBAH.....	61
8 ZAKLJUČEK: Migrantske politike EU in ZDA: med pravicami in mejami	67

1 UVOD

Živimo v hitrem, medpovezanem svetu. Gre za svet, v katerem prevladuje tržno gospodarstvo, ki temelji na prostem pretoku blaga, storitev, informacij in oseb. Evropska unija¹ in Združene države Amerike² temeljijo na vrednotah enakosti, svobode in spoštovanja človekovih pravic. Te temeljne vrednote, na katere se sklicujemo v 21. stoletju, so se izoblikovale skozi stoletja institucionalnih, razrednih, rasnih in spolnih bojev. Te spremembe, ki determinirajo današnjo EU in ZDA, pa se uveljavljajo tudi v preostalem delu globalnega sveta.

»Globalnost se nanaša na množstvo multidimenzionalnih, policentričnih in kontingenčnih družbenih odnosov, ki niso dokončno določljivi s politiko nacionalne države, torej na situacijo, ki jo zaznamujejo odprtost, fluidnost in transcendence meja« (Beck v Kralj 2008, 47): »Pri tem prihaja do trkov med različnimi ekonomskimi, kulturnimi in političnimi oblikami, zato morajo t. i. samoumevnosti, tudi tiste zahodnjaškega modela, na novo izkazati svojo legitimnost« (Beck 2003, 24).

Kljub deklarirano odprti, strpni in multikulturni družbi pa ostaja vprašanje migracij ena najbolj peročih tem v EU in ZDA. Migracije so neločljivi del našega sveta. EU in ZDA sta eksistenčno odvisni od migracij. Z gospodarsko krizo iz leta 2008, naraščajočim vplivom islamističnih skupin in terorističnimi napadi v Evropi pa so migracije dobile negativno konotacijo. Migranti naj bi predstavljali breme za socialno državo. Lokalnim prebivalcem naj bi odvzemali delovna mesta in zniževali plače. Migranti naj bi se zaradi različnih kulturnih in verskih navad alienirali od preostalih prebivalcev. Vsi ti stereotipi se z vzponom populističnih antimigracijskih političnih strank vse bolj uveljavljajo v vsakdanjem diskurzu.

Migranti prepoznajo EU in ZDA predvsem kot destinaciji, kjer si bodo lahko predvsem izboljšali svoj materialni položaj ter ubežali pred preganjanjem (politično, versko, rasno) in grozotami vojne v svoji izvorni državi. Vedno več ljudi pa emigrira zaradi študija, življenja z družinskimi člani in zaradi vremenskih vplivov. Hkrati pa sta evropska in ameriška skupnost videti kot sinonim za varno in strpno družbo. Migranti pa s seboj prinašajo svojo kulturo, običaje in verovanja. Na nacionalni ravni so »grožnja«, ki jo predstavljajo imigranti in njihove družine, sprožilec za rasistične in ksenofobične politične stranke. Na ravni EU (in tudi ZDA) pa liberalizacija in prosti pretok ljudi prinašata s seboj vprašanje varnosti in kontrole (Geddes

¹ V nadaljevanju EU.

² V nadaljevanju ZDA.

2000, 1). Migracijska politika tako temelji na kontradiktornosti. Na eni strani poudarja vidik multikulturalnosti. EU in ZDA se predstavljata kot globalna vas ali kot topilni lonec, kjer ima vsak priložnost za dostojno življenje. Migranti so videti kot skupnost, ki pomaga graditi in rekonstruirati evropske in ameriške države (ibid.).

Na drugi strani pa pravila globalne vasi postavljajo vladni odločevalci v Bruslju in Washingtonu. Migrante tako omejujejo številne meje: od vidnih fizičnih črt med teritoriji pa vse do bolj prikritih meja vključevanja in izključevanja, ki označujejo družbene in kulturne meje (Zavratnik Zimic 2003, 18).

Ker ima gospodarska kriza velik vpliv na politiko migracij, sem si za analizo izbral državi Grčijo in Italijo. Gre za mejni schengenski državi, kjer je v zadnjih letih družbena klima do migrantov izrazito negativna. Državi namreč pestita visoka brezposelnosti in varčevalni ukrepi. Politično in ekonomsko krizo v izbranih državah pa še dodatno »bremenijo« prihodi beguncev in ekonomskih migrantov, ki so posledica vojn, naravnih nesreč in političnih preganjanj od Afrike, preko Sirije in Iraka do Afganistana.

Na drugi strani Atlantika pa mejo med ZDA in Mehiko omejuje betonska in bodeča žica. Gre za podoben paradoks kot v EU, saj tudi ameriško družbo močno oblikujejo in bogatijo imigranti iz Mehike in ostalih držav Srednje in Južne Amerike, ki so najbolj na udaru politike. Kot osrednja primera sem si tako izbral politiki zveznih držav Arizone in Teksasa, ki kot mejni državi s svojo politiko pomembno oblikujeta migrantsko politiko in družbeno klimo. Preko teh držav bom prikazal, da je reševanje problematike preko zapiranja meja neuspešno in zato prihaja do negativnih odnosov v družbi. Posledično so migranti ujetniki nepreglednih pravnih in sodnih procesov. Družbene prepreke pri sobivanju s preostalimi prebivalci pa se zato večajo.

Večina ukrepov v globaliziranem zahodnem svetu tako vodi v zapiranje meja, kar je v nasprotju s politiko kapitalizma, ki ga utemeljujeta EU in ZDA. Na eni strani nacionalne države preko prostotrgovinskih sporazumov z močjo transnacionalnih korporacij in mednarodnih institucij izgubljajo odločevalsko suverenost. Na drugi strani pa suverenost teritorija izkazujejo preko zapiranja meja pred nezaželenimi migranti. Po mnenju Jamesa Hollifielda (1992, 5) je nadzor meja ključni politični argument za zagotavljanje državne suverenosti. Takrat se, na primer, migracijske politike EU, usmerjene v »zajezitev priseljevanja« in v »učinkoviti nadzor meje«, začenjajo udejanjati v svoji nečloveški, tehnicirani podobi tudi v mikrookoljih (Pajnik in Zavratnik 2003, 5). S političnimi populizmi

se poskuša ustvariti dualnost med nami in njimi. Migranti se pogosto znajdejo v vlogi zunanjega sovražnika. V zadnjem času se tako krepijo politične stranke, ki s svojimi protimigracijskimi ukrepi pridobivajo na veljavi in v družbi ustvarjajo sovražno okolje do migrantov.

V prvem delu naloge bom predstavil teoretske pristope, ki nakazujejo, da postavljanje meja pred migranti ni v skladu z globalizacijo 21. stoletja, ki jo zagovarjajo EU in ZDA, in ki se udejanja skozi prostotržno gospodarstvo. Opozoril bom na paradoks, saj meje veljajo le za ljudi, kapital pa še vedno prosto prehaja meje. Gre za pereče vprašanje, ki pod vprašaj postavlja prihodnost demokracije. Hkrati pa postavlja pod vprašaj nadaljnji razvoj evropske in ameriške družbe. Opozoril in prikazal bom nekatere ukrepe, ki jih izvajajo države na meji z namenom zaježitve prehoda meje. Poskusil bom dokazati tezo, da zapleteni birokratski postopki in tehnološka dovršenost mejnega nadzora ne delujeta. Relativna varnost in visok materialni status, ki ga uživata EU in ZDA, bosta tudi v nadaljevanju glavna razloga za nadaljevanje migracijskih gibanj ne glede na tehnične ovire, žice itd.

V drugem delu bom predstavil težave in priložnosti, s katerimi se srečujejo migranti pri vključevanju v družbo. Migranti so tako predstavljeni kot breme za državo. Ob pravih spodbudah pa migranti prispevajo h gospodarski rasti (Münz et al., 2006). Ker je migracijska politika restriktivna (včasih brutalna), migranti in njihove družine pa marginalizirani (Geddes 2000, 6), bom v drugem delu analize podatkov in dejstev poskušal ovreči mite o migrantih.

Ker pa je tematika obsežna, se bom osredotočil predvsem na države Grčijo in Italijo (EU) ter Arizono in Teksas (ZDA). Preko izbranih štirih primerov bom pokazal na nekatere konkretne ovire in priložnosti, s katerimi se srečujejo migranti v vsakdanjem življenju in pri vključevanju v družbo. Preko pristopa od zgoraj navzdol bom tako pokazal, da je dosednji potek reševanja migrantske problematike zgrešen in vodi do le še večje polarizacije v družbi. Poskušal bom ovreči strah, ki se kanalizira preko populističnih političnih strank do implementacije dejanskih javnih politik, ki gredo v smeri zapiranja meja tako znotraj posameznih držav kot tudi med nadnacionalnimi entitetami. S tem pa bomo prišli do spoznanja, da je potreben nov premislek in nove rešitve za problem, ki mu bomo priča še mnogo let.

2 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

Grčija in Italija sta članici EU in Schengenskega območja. Gospodarska kriza ju je močno prizadela. V tej krizi pa se je pokazalo, da državi težko »računata« na pomoč preostalih članic. Državi sta tudi vstopni točki za številne nedokumentirane migrante in begunce, ki si želijo boljšega življenja v Evropi. Kombinacija ekonomske krize in naraščanja števila migrantov je v posameznih državah vzpodbudila še vzpon skrajne desnice, ki je v svojih programih protimigracijska. V ZDA je situacija podobna. Arizona in Teksas sta kot južni zvezni državi veliki nasprotnici migrantov. Državi tako pomembno oblikujeta migracijsko politiko na zvezni ravni.

Cilj magistrskega dela je raziskati tematiko, povezano s politiko zapiranja meja, in preko empiričnih raziskav in podatkov pokazati na napačno reševanje vprašanja migracij. Skozi nalogo želim pokazati, da se je globalizacija, ki temelji na prostem pretoku blaga, storitev, kapitala in ljudi, preko zapiranja mej znašla v velikih problemih. Preko posameznih izbranih primerov želim pokazati, da se namesto odprave mej migranti srečujejo z novimi fizičnimi, ekonomskimi, simbolnimi, rasnimi, kulturnimi in verskimi mejami, ki pa jih pri iskanju miru in boljšega materialnega položaja ne ustavljajo. Vse te meje pa vodijo do tektonskih premikov v evropskih in ameriških družbah. Vzpostavitev mej je tako priročen politični ukrep, s katerim politika odmika pozornost ljudi od bolj temeljnih problemov. Npr. vsakdanje težave, s katerimi se srečujejo ljudje na mikro ravni oziroma v globaliziranih družbah Zahoda. S tem pa so ogrožena temeljna načela demokracije.

- Temeljno raziskovalno vprašanje naloge je:

Na kakšnih podlagah (ekonomskih, političnih, socialnih ...) je uspelo EU in ZDA predstaviti tematiko migracij kot grožnjo globalizaciji 21. stoletja, ki zahteva ponovno vzpostavitev mej za ljudi, ob prostem pretoku blaga, storitev in informacij. Hkrati pa me zanima, zakaj so migranti videni kot grožnja, s kakšnimi ukrepi ter težavami se srečujejo v vsakdanjem življenju in kaj vprašanje migracij pomeni za nadaljnji razvoj EU in ZDA.

- Izpeljana raziskovalna podvprašanja, ki se jim bom posvetil skozi nalogo:

- Ali zapiranje mej pred migranti vzpostavlja dualnost odnosov med nami in njimi? So s tem migranti predstavljeni kot zunanji sovražniki, ki ogrožajo »zahodne« vrednote in način življenja? So zato v EU in ZDA pod vprašaj postavljena temeljna načela enakosti, svobode in demokracije?
- Sta pretok kapitala in globalne migracije neločljivo povezani?
- Ali migranti prispevajo k ekonomski, politični, družbeni in kulturni pestrosti v EU in ZDA?
- Ali prost pretok kapitala, razgradnja socialne države in uvajanje restriktivne migracijske politike vodijo k družbenim nemirom in vzponu populistične politike?

Na osnovi izpeljanih raziskovalnih podvprašanj bom dobil odgovor na temeljno raziskovalno vprašanje.

3 METODOLOGIJA

Magistrsko delo je sestavljeno iz teoretičnega in empiričnega dela. Pri izdelavi magistrskega dela bom za osrednjo metodo uporabil deskriptivno analitično metodo, ki je vezana na opisovanje in analizo podatkov, empiričnih evidenc in relevantnih pojmov pri proučevanju teme. Proučevanje teme magistrskega dela temelji na analizi in interpretaciji primarnih in sekundarnih virov, kot so pogodbe, uredbe, predpisi, opravljene študije primerov, raziskave mnenj, znanstvena literatura z izbranega področja in časopisni članki.

V prvem teoretskem delu bom na podlagi znanstvene literature (to je sekundarna analiza) predstavil teoretska izhodišča s področja globalizacije, ki so relevantna za raziskovanje. Pri tem si bom pomagal predvsem z analizo in interpretacijo primarnih in sekundarnih virov. Prek analize sekundarnih virov mi bo omogočen vpogled v osnovne teoretske koncepte, ki mi bodo v pomoč pri nadaljnjem proučevanju teme. Ključni namen kvalitativne analize vsebine je odkrivanje in eksplanacija odnosov med kvalitativnimi podatki in oblikovanje konceptov oziroma teoretičnih formulacij (Mesec 1998). V prvem delu je zato primerna uporaba induktivne metode raziskovanja, kjer se zaključki in ugotovitve postavijo neposredno na osnovi informacij, ki jih le-te dajejo.

Drugi del bo sestavljen iz analize empiričnih podatkov, ki govorijo o problematiki migraciji za EU in ZDA. V tem delu bom predstavil primerjavo med tem, kar različni statistični in raziskovalni podatki govorijo o stanju na področju migracij, ter kakšna so stališča prebivalcev in politike EU in ZDA o migrantih. S tem želim prikazati, da se vrednote prebivalcev EU in ZDA ne razlikujejo od vrednot imigrantov. Preko primerjave ukrepov in politik s področja migracij, ki jih izvajajo izbrane države (Grčija, Italija, Arizona in Teksas) bom dobil konkretniji vpogled ali obstaja korelacija med družbenimi problemi in priložnostmi, s katerimi se soočajo migranti v vsakdanjem življenju in vzponom populističnih protimigracijskih političnih strank.

4 GLOBALIZACIJA IN ZAPIRANJE MEJA

Vožnja z avtomobilom iz Slovenije v Italijo ali Avstrijo še nikoli ni bila preprostejša. Malce manj pozoren potnik še opazi ne, kdaj je prestopil državno mejo. Podobno je tudi drugod v Schengenskem območju. Najbolj priljubljen mobilni telefon, s katerim preko enega samega klika ujamemo svet v dlan, je bil skonstruiran v ZDA, izdelujejo ga v Tajvanu, sestavni deli pa prihajajo iz celega sveta. »Konec zgodovine« je doba, kjer so informacije prodrle v vse kotičke sveta. Globalizacijo tako lahko definiramo kot intenzifikacijo svetovnih družbenih odnosov, ki povezuje oddaljene kraje na takšen način, da na lokalne dogodke vplivajo dogodki, ki se odvijajo na stotine kilometrov narazen, in obratno (Giddens 2004, 64).

Nujno pa je treba razlikovati med različnimi dimenzijami globalizacije, namreč med komunikacijsko-tehnično, ekološko, delovno-organizacijsko, kulturno, civilnodružbeno dimenzijo itn. (Beck 2003, 37). V središču globalizacije pa je gospodarsko-finančna dimenzija, ki je neločljivo povezana z migracijami.

Medtem ko kapital še vedno teži k odpravi meja, pa se za migrante meje ponovno vzpostavljajo. V nadaljevanju bom najprej razmišljal o globalni povezanosti med kapitalom, nacionalnimi državami in migracijami. Globalizacija je omogočila gospodarski razvoj vsem družbenim skupinam. V zadnjih dveh desetletjih pa je prišlo do stagnacije ljudi, ki po svojem premoženju spadajo v srednji sloj ZDA in držav EU (Milanovič 2016, 13. maj). Globalizacija tako izboljšuje položaj najrevnejših skupin ljudi, ki bodo z naraščajočim dohodkom in

izobrazbo imeli še več možnosti za emigriranje v ZDA in EU. Na drugi strani pa se srednji sloj v ZDA in EU počasi pomika proti obrobju globalnih procesov. Posledično pa prihaja do pogostejših pozivov k omejevanju in zaostrovanju migracijskih politik.

4.1 Globalna mobilnost kapitala in ljudi?

Nosilca globalizacije sta predvsem EU in ZDA. Globalizacijski procesi tako nosijo močan pečat westernizacije. ZDA so še vedno velesila na gospodarskem, kulturnem in vojaškem področju. Vendar pa postajajo globalizacijski procesi vedno bolj decentralizirani. Gre za »obrnjeno kolonizacijo«³ ki se kaže v tem, da nezahodne države vplivajo na dogodke na Zahodu (latinizacija Los Angelesa, vpliv telenovel na zahodni svet ...) (Kralj 2008, 39). Globalizacija tako ponovno poskuša vpeljati temelje etnocentrizma. Gre za prepričanje, »da so življenjski stili, prepričanja, vrednote in norme določene skupine znotraj družbe skupne vsem članom te družbe« (Kralj 2008, 48).

»Giddens z globalizacijo razume intenzifikacijo svetovnih mednarodnih družbenih odnosov, ki povzročajo, da lokalna dogajanja in procesi vplivajo na dogajanja in procese tisoče kilometrov stran, in nasprotno« (Giddens v Kralj 2008, 33). »Globalizacija namreč pomeni, da je postala politična, ekonomska in družbena dejavnost svetovna po svojem obsegu, poleg tega pa še pomeni, da je prišlo do povečanja intenzivnosti odnosov in medpovezanosti med posameznimi državami in družbami« (Held v Pikalo 2010, 13).

Za Becka (2003, 14) globalizacija omogoča »da podjetja, še posebno tista, ki delujejo globalno, nimajo samo ključne vloge pri oblikovanju gospodarstva, temveč tudi družbe v celoti«. Prvič, delovna mesta izvaža tja, kjer so stroški in obveznosti v zvezi z izrabo delovne sile čim nižji. Drugič, podjetja produkte in storitve tako razčlenijo in jih po načelu delitve dela proizvajajo na različnih koncih sveta. Tretjič, imajo tak položaj, da lahko medsebojno izigravajo nacionalne države oziroma posamezne kraje, kjer se izdelek producira, in tako ustvarjajo »globalno kravjo kupčijo« glede najcenejših davkov in najugodnejših infrastrukturnih storitev. Četrto, globalna podjetja lahko kraj investiranja samodejno ločijo od kraja, kjer producirajo, tega pa od kraja plačevanja davkov in od kraja prebivanja (Beck 2003, 15–16).

³ Pojem je razvil Anthony Giddens v delu *Runaway World: How Globalisation is Reshaping our lives*.

Danes torej živimo v svetu, ki ga Immanuel Wallerstein imenuje moderni *svetovni sistem*. S pojmom svetovni sistem je mišljeno »veliko zemljepisno območje, v katerem obstaja delitev dela in v katerem zato poteka pomembna menjava temeljnih ali bistvenih dobrin, pa tudi tokov kapitala in dela« (Wallerstein 2006, 33). »Za Wallersteina je globalizacija ideološki pojem, slepilni diskurzivni maneuver neoliberalnega kapitalizma, ki hoče prikriti, kaj se zares dogaja, zares pa se dogaja dvoje: dokončna raztegnitev kapitalistične svetovne ekonomije v sleherno svetovno vas, neomejeno gibanje kapitala in blaga, ne pa tudi ljudi, in hkrati krepitev strukturnih omejitev kapitalizma, nezadržno gibanje h koncu sedanjega svetovnega sistema« (Wallerstein v Kralj 2006, 166).

Globalizacija je tako povzročila močno opazno delitev na razvite imigrantske države, ki diktirajo razvoj manj razvitim emigrantskim državam. »Močne države pritiskajo na šibkejše, da bi te imele še naprej odprte meje za vse tiste proizvodne dejavnike, ki so koristni in donosni za podjetja iz močnih držav, hkrati pa se upirajo vsem zahtevam po recipročnosti« (Wallerstein 2006, 75). Gre za delitev med centrom in periferijo, kjer so periferne države prisiljene sprejeti vlogo, ki ji jo dodelijo močne (kvazimonopolne) centralne države. V sredini pa se znajdejo polperiferne države, ki s protekcionistično politiko s strani države poskušajo doseči, da bi se njihova podjetja prebila na svetovni trg (Wallerstein 2006, 41). Tako je globalizacija pripeljala do paradoksa. Na eni strani razvite države potrebujejo nizko kvalificirano, poceni delovno silo, ki bo vzdrževala visoke izdatke za socialno in pokojninsko varstvo ter upočasnila staranje prebivalstva. Na drugi strani pa vlada strah pred prihodom novih skupin etničnih manjšin (Castles in Miller 2009, 223).

Globalizacija in deregulacija sta tako revne prebivalce juga preselili med revne prebivalce severa. »Za tiste, ki imajo moč in bogastvo, globalizacija pomeni ideologijo svobode za širitev tako materialnih nagrad kot človeških potencialov. Na drugem koncu hierarhije moči pa globalizacijo doživljajo kot ideologijo dominacije, ki pogloblja razdeljenost človeštva (Mittelman v Ferfila 2007, 264).

Globalna kapitalistična proizvodnja tako vpliva na trende v sodobnih migracijah na šest različnih načinov:

1. *Globalizacija migracij*: vedno več držav je vključenih v proces migracij. Imigracijske države tako sprejemajo vedno več migrantov z različnimi ekonomskimi, kulturnimi in družbenimi značilnostmi.

2. *Rast migracij*: mednarodna gibanja ljudi naraščajo v obsegu v vseh večjih regijah sveta.
3. *Diferenciacija migracij*: države se danes ne srečujejo s samo enim tipom imigracij (delovni migranti, prosilci za azil). Države in vlade se zato s težavo spopadajo z različnimi tipi imigracij naenkrat.
4. *Feminizacija migracij*: v zadnjih petdesetih letih ženske predstavljajo najvišji odstotek delovnih migracij. Ženske predstavljajo tudi znaten delež v migracijah beguncev in pri tihotapljenju ljudi.
5. *Politizacija migracij*: države so spoznale, da se vprašanja, povezana z migracijami, lahko rešijo le z medsebojnim sodelovanjem.
6. *Naraščanje tranzicijskih migracijskih držav*: nekatere države (Turčija, Mehika, Španija) so bile v preteklosti same emigracijske države. Danes pa postajo tranzitna točka za naprej, ali pa celo končna destinacija (Castles in Miller 2009, 11–12).

Globalizacija ima tako močan vpliv na naraščanje števila migrantov: preko nižjih transportnih stroškov so potovanja omogočena vedno večjemu številu ljudem; še vedno vladajo velike neenakosti med posameznimi državami in celinami; na povečanje migracij vpliva razpad Sovjetske zveze in bolj ohlapna emigracijska politika Kitajske; na povečanje migracij vplivajo tudi konflikti v Afriki in na Bližnjem vzhodu; politični pritisk številnih držav vodi v prisilne migracije prebivalcev; globalizacija pa je tudi spodbudila tihotapljenje ljudi v večjem obsegu (Ferguson in Mansbach v Adamson 2012, 168).

Velika večina ekonomskih migrantov tako imigrira v države, kjer so plače in pogoji dela vsaj na papirju boljši. Medtem pa kapitalisti selijo proizvodnjo v območja, kjer je cena delovne sile nizka. Wallerstein (2006, 107–108) opozarja, da v 21. stoletju izginjajo področja, kamor lahko kapitalisti selijo proizvodnjo. Na ta način bo po svetu prišlo do rasti plač. Sočasno pa zmanjkuje surovin in površin za odlaganje strupenih odpadkov. Gre za globalne probleme, ki bodo odločilno vplivali na prihodnje tokove migracij, ki jih nacionalne meje ne morejo ustaviti, čeprav poskušajo na različne načine. Kljub temu da je globalni kapital zaobjel celoten svet, so ekonomske, politične in družbene razlike med razvito EU in ZDA in manj razvitimi državami tako enormne, da tudi v bodoče ni pričakovati zmanjševanja števila migrantov.

Posledice vpliva globalnega kapitala in naraščanje števila migrantov se vidijo v vzponu nacionalizma. Nacionalizem na eni strani ljudi vključuje⁴ in na drugi izključuje. Vloga nacionalizma je tudi blaženje kapitalizma. »Če bi bili vključeni vsi, prav vsi, se kapital ne bi mogel nenehno akumulirati, ker bi bila presežna vrednost veliko preveč tanko razporejena. Če ne bi vključeval nikogar in bi vzdrževal pravi *ancien regime*, se kapital ne bi mogel nenehno akumulirati, ker bi ljudstvo postalo jezno in bi poskušalo uničiti politični oklep sistema« (Wallerstein 1999, 22–23).

Ness (2005, 15) nadalje identificira dva tipa nacionalnih imigracijskih politik. Prva je uradna restriktivna politika, ki si želi ustaviti imigrantski tok. Gre za politiko zadovoljevanja javnega mnenja. Druga politika pa v praksi dovoljuje stalni dotok imigrantov z namenom zadovoljevanja potreb po poceni delovni sili s strani korporacij in ostalih podjetij.

Vendar pa »hitro rastoči vlečni konji globaliziranega gospodarstva, kot so finančni, komunikacijski in informacijski sektor, praviloma temeljijo na precej nižjem razmerju med delom in kapitalom kot starejše proizvodne in ekstraktivne industrije« (Ferfila 2007, 322). Posledično bo »boj« za delovna mesta vedno silovitejši.

Ekonomska globalizacija je tako med drugim povzročila tudi razmah neformalne ekonomije v EU in ZDA, ki je bila nekoč značilna za manj razvite države. Deregulacija je namreč povzročila erozijo nekoč močno reguliranih poklicev. Naraščanje neformalne ekonomije je v tesni povezavi z naraščanjem prihoda nedokumentiranih migrantov v ZDA (12 milijonov) in EU (5–7,5 milijona). Ness izpostavi, da se je trg dela preobrazil v slabo plačana dela z delovnimi pogoji, ki so nekoč veljala za ilegalno, »podtalno« ekonomijo. Gre za preobrazbo dela na horizontalni ravni z namenom povečanja fleksibilnosti in tekmovalnosti na regionalnem, nacionalnem in mednarodnem trgu (Ness 2005, 23 in Castles in Miller 2009, 238).

Prvi instrument, ki ga ima na voljo državni administrativni aparat pri oblikovanju migracijskih politik je tako kategorizacija imigrantov na zaželene in nezaželene (Kralj 2008, 156). Države vrednotijo določene skupine imigrantov višje kot druge. Gre predvsem za visoko izobražen kader, za kader, ki bo zapolnil deficitarna mesta v določenih panogah ter razbremenil starajoče se prebivalstvo.

⁴ Nacionalizem je v tesni povezavi z državljanstvom, preko katerega se ljudi vključijo v politične procese.

Na drugi strani pa »denimo prosilci za azil in imigranti, ki jih državne politike označujejo za ilegalne, postajajo vse bolj nezaželeni in so podvrženi restriktivnim mehanizmom ter uredbam imigracijskih politik« (Kralj 2008, 156). »Prostorsko omejevanje oziroma segregacija je zgodovinski način ločevanja normalnega, zdravega družbenega jedra od tistih nezdravih, nezaželenih, obrobni in drugačnih, katerega poglobitni namen je ograjevanje od drugačnosti in preprečevanje komunikacije, ki s tem le še utrjuje odtujenost in ločenost »našega sveta« od sveta »drugih« in »drugačnih« (Beck v Kralj 2008, 57).

Aktivnosti globalnih korporacij in celo mednarodnih organizacij gredo v smeri homogenizacije in standardizacije, vendar kljub vsemu še vedno obstaja prostor za reprodukcijo precejšnje družbene in kulturne raznolikosti znotraj povezane globalne strukture. Še več, zaradi takih procesov globalnega povezovanja nekatere družbe in skupine reagirajo z zapiranjem svojih meja, tako družbenih kot simbolnih (Goldmann v Mandelc 2010, 44–45).

Vloga nacionalnih držav je v globaliziranem svetu tako še vedno izjemno pomembna. Ferfila (2007, 296) zagovarja tezo, da nadnacionalne korporacije in institucije ter regulatorni sistemi predpostavljajo delovanje nacionalnih držav in njihovih institucij. Glavna sprememba se nanaša na drugačno vlogo, ki jo imajo nacionalne politike v globaliziranem svetu. Tako je znotraj nacionalnih držav prišlo do denacionalizacije teritorija preko korporativnih praks in fragmentiranega novega dominantnega pravnega sistema. Sočasno pa se je suverenost prenesla na več institucionalnih aren (transnacionalni privatni pravni režimi, nadnacionalne organizacije in sprejem mednarodnih pogodb in sporazumov) (Sassen 1996, 30).

Wallerstein in Beck sta tako mnenja, da za globalno dobo velja: »Nacionalne države ne morejo obstajati brez svetovnih družb, svetovne družbe pa ne brez nacionalnih držav in nacionalnih družb« (Beck 2003, 139). Giddens (2004, 70) razmišlja podobno. Zanj so kapitalistične nacionalne države še vedno najpomembnejši centri moči v svetovni ekonomiji. Nacionalne države tako z različnimi ekonomskimi politikami regulirajo ekonomsko aktivnost. Na drugi strani pa institucionalna organizacija nacionalnih držav loči politično in ekonomsko sfero. Ta ločitev pa omogoča vpliv globalnih korporacij. Po njegovem mnenju je glavna značilnost, ki loči korporacije od nacionalnih držav, da imajo slednje pravico nad uporabo sredstev prisile (Giddens 2004, 71).

Nacionalne države tako še vedno izvajajo suverenost na 7 načinov: 1. postavljajo pravila o tem, ali lahko blago, kapital in delovna sila prečkajo njihove meje in pod katerimi pogoji; 2. oblikujejo pravila o lastninskih pravicah znotraj svojih meja; 3. določajo pravila zaposlovanja

in povračil zaposlenim; 4. odločajo, katere stroške morajo podjetja internalizirati; 5. določajo, kateri ekonomski procesi se lahko monopolizirajo in koliko; 6. obdavčujejo; 7. če so podjetja na njihovem ozemlju prizadeta, lahko uporabijo svojo moč v mednarodnih odnosih in vplivajo na odločitve drugih držav (Wallerstein 2006, 62).

Na drugi strani pa transnacionalne korporacije zmanjšujejo vlogo nacionalnih držav na 4 načine: 1. delujejo na več krajih hkrati; 2. uspeva jim, da v marsičem delujejo bolj inkluzivno in manj ekskluzivno kakor državni akterji; 3. pogosto delujejo učinkoviteje kot nacionalno-državne instance; 4. Nedržavni, transnacionalni dejavniki si ustvarjajo svojo lastno, tako rekoč »inkluzivno suverenost«, s tem ko medsebojno izigravajo ekskluzivne teritorialne države (Beck 2003, 137). Saskia Sassen (1996, 17) pa opozarja na dejstvo, da imamo danes vzpostavljena že tudi zasebna arbitražna ramsodišča in privatne kreditne agencije, ki spodkopavajo pravni sistem držav.

Predvsem v Evropi je pri legitimizaciji nacionalne države potrebno izpostaviti »pred-politični« element pripadnosti, ki je etnično ali kulturno definiran in domnevno omogoča referenčno točko pri določanju, kdo lahko legitimno zahteva članstvo v skupnosti in kdo ne. Ta element naj bi omogočil večjo stabilnost in legitimnost nacionalnim državam. S tem ko so zarisali meje, so vzpostavili ločenost med »nami« in »njimi«. Bolj ko so ti »drugi« kulturno različni, lažje je nacionalna država s svojimi politikami prepričala svoje državljane, da so med seboj enaki. S tem pa je nacionalna država ohranjala močan vpliv na skupnost in prebivalce (Schmidke 2008, 94).

Castles in Miller (2009, 275) kulturo rasizma s strani zahodnih držav do manjšin povežeta z ostanki kolonializma in imperializma. V času mednarodnih konfliktov in ekonomske recesije rasizem privede do družbene izključitve, diskriminacije in nasilja do manjšin. Neenakost v družbi pa sta še dodatno pospešili globalizacija in ekonomska diverzifikacija, ki vodi k večji plačni neenakosti, slabšim delovnim pogojem in manjši socialni državi. Vloga držav je tako manjša in se težje spopada z redistribucijo dohodka, ki bi zmanjšal revščino in neenakost.

Globalizacija pod primatom transnacionalnih korporacij, nacionalnih in nadnacionalnih držav EU in ZDA ter migracijskih gibanj predstavlja osrednji izziv v današnjem času. Kot smo prikazali, si hočejo nacionalne in nadnacionalne države v navezavi z multinacionalkami zagotoviti čim večji vpliv in moč ter dobiček. Stranski produkt tega so imigracije iz manj razvitega v razviti svet. Delitev med »nami« in »njimi« je mogoča le preko meja in pregrad. V nadaljevanju bom tako predstavil nekatere politike in ukrepe, ki utrjujejo fizične in psihične

meje. S tem pa se EU in ZDA postavljata v vlogo gospodarja, ki narekuje pravila in pogoje za vse, ki želijo vsaj za kratek čas postati del »razvitega« sveta.

4.2 Evropski in ameriški »zidovi«

V predmodernih časih je bila lokalna skupnost center družbene organizacije. Tujec je bil viden kot oseba, ki prihaja od zunaj in je potencialno nevaren. V modernih časih, še posebej v urbanih okoljih, pa smo dnevno v interakciji s številnimi osebami, ki jih poznamo samo bežno, ali pa sploh ne. Kontakti tako niso več trajni (Giddens 2004, 80). Meje tako niso več samo zunanje, temveč tudi notranje med prebivalci nekega območja.

Eytan Meyers (2004, 200–201) je med primerjavo migracijskih politik ZDA, Velike Britanije, Nemčije in Nizozemske prišel do sklepov, da je migracijska politika omenjenih držav povezana z a) *socioekonomskimi in zunanjepolitičnimi dejavniki* – število in sestava imigrantov, ekonomski položaj države, vojne in zunanje grožnje, zunanja politika držav ... b) *tip imigracij* –časne migracije, povezane z delom, begunci in prosilci za azil, nedokumentirani migranti ... Meyers v analizi izpostavi, da je migracijska politika med državami izredno podobna in temelji na povezanosti med socioekonomskimi in zunanjepolitičnimi dejavniki. Njegova spoznanja nakazujejo, da se strogost migrantskih politik prilagaja glede na prevladujoči tip imigrantov.

Prepreke, s katerimi se srečujejo imigranti, so naravne (morje, gore, puščave), fizične (ograje na mejah, obmejna policija s sodobno tehnologijo za opazovanje in nadzor migracij) in birokratske. Legrain (2007, 35, 38) jasno pove, da so vse te obmejne prepreke in nadzori neučinkoviti. Ameriško obrambno črto letno »premagata« približno 500000 imigrantov, »trdnjavo« Evropa pa 800000 imigrantov. Legrain nadalje kritizira mejno politiko zapiranja meja iz dveh razlogov. Zapiranje meja kategorizira vedno več oseb kot nedokumentirane migrante. Vsi ti nedokumentirani migranti morajo za vstop v ciljno državo tako izbrati nevarnejšo in dražjo pot, ki jo vodijo tihotapci ljudi, ki ustvarjajo velike profite. Po podatkih organizacije UNODC⁵ tihotapci samo iz dveh migrantskih poti (vzhodne, severne in zahodne Afrike proti Evropi in iz južne proti severni Ameriki) letno zaslužijo približno 6,75 milijarde dolarjev (UNODC 2016).

⁵ United Nation Office on Drugs and Crime.

Geddes (2008, 210–211) govori o treh vrstah mej, s katerimi se srečujejo imigranti. *Teritorialne meje* so točka, kjer ima oblast suvereno moč, da izključi nezaželene kategorije migrantov. *Organizacijske meje* so povezane s trgov delu in državo blaginje. Imigranti so pogosto videni kot grožnja državne blaginje. Imigranti naj bi zniževali kvaliteto in raven storitev v državi. *Konceptualne meje* so najtežje določljive, vendar so ključne v današnji debati. Koncepti pripadnosti, identitete in pravic so ključni pri vprašanju integracije imigrantov v družbo.

Za Geddesa (2008, 206–208) so meje tako dinamična kategorija. Ugašajo, se na novo redefiniirajo in vzpostavljajo. Vzpostavitev enotnega trga znotraj EU je tak primer odstranitve meja. Na drugi strani pa imigranti predstavljajo etno-kulturno, socioekonomsko in biofizično nevarnost za narod, ki živi na določenem teritoriju. Z vidika teh groženj zato države na svojih mejah postavljajo najbolj sofisticirane varnostne naprave in prepreke (meja med Mehiko in ZDA, meja med Grčijo (zunanja članica schengenskega območja) in Albanijo).

Meje tako predvsem zarisujejo območje, nad katerim ima nekdo suvereno oblast. Meje predstavljajo bistvo državnosti, hkrati pa predstavljajo močno simbolno identiteto in zgodovino tako za samo državo kot tudi za njene prebivalce (Zaiotti 2011, 2).

Bučar Ručman (2014, 135–136) meni, da razvite industrijske države omejujejo in nadzorujejo mednarodne migracije na 3 načine:

1. NADZOR ZUNAJ CILJNE DRŽAVE

Sistem vizumov in uporaba kompleksnih baz podatkov z osebnimi, tudi biometričnimi podatki, kot je na primer schengenski informacijski sistem (SIS) in dopolnilni sistem (SIRENE), vizumski informacijski sistem (VIS), baza prstnih odtisov prosilcev za azil (Eurodac), nadzor dokumentov in vizumov na letališčih in v ladijskih pristaniščih pred vkrcanjem ..., sistem predhodnega zbiranja in posredovanja podatkov o potnikih, ki načrtujejo potovanje, ciljnim državam, sodelovanje in podpora nadzornih in omejevalnih dejavnosti v tranzitnih državah ...

2. NADZOR NA (ZUNANJI) MEJI

Nadzor ljudi pri prehodu na (zunanjih) mejah – mejni prehodi, letališča, pristanišča: nadzor dokumentov in ugotavljanje istovetnosti, biometrični potni listi, snemanje mejnih prehodov,

pregledovanje oseb in avtomobilov, uporaba ograj, bodečih žic, skupno nadzorovanje meja (Frontex) ...

3. NADZOR V NOTRANJOSTI CILJNE DRŽAVE

Policijski, carinski in inšpekcijski nadzor, sistem delovnih dovoljenj in dovoljenj za bivanje, kaznovalna politika in izgon ali zapiranje tujcev v azilne in prehodne domove, izvajanje restriktivne azilne politike ter striktno vračanje prosilcev za azil, večletno zbiranje in hranjenje podatkov ...

Broeders (2011, 46–48) je mnenja, da imamo danes meje že povsod. In če so meje povsod, se jih tudi prečka povsod. Nadzora se tako ne opravlja samo na meji, ampak tudi prej in potem. Nadzor se tako prenese na državo izvora, iz katere prihaja migrant, in na notranje državne institucije v imigracijskih državah, kot so trg dela, država blaginje in nepremičninski trg. Identiteta in identifikacija sta tako postali centralna koncepta tehnologije nadzora.

Vlade se ne zadovoljijo samo z dejstvom, da ljudje prečkajo meje z veljavnimi dokumenti na legitimen način. Želijo si tudi vedeti, točno *kdo* je prečkal mejo. Poskušajo pa tudi predvidevati, kdo jo bo še prečkal v *prihodnje* (van der Ploeg in Sprekels 2011, 72).

Dijstelbloem, Meijer in Besters (2011, 12) so mnenja, da so globalizacijski procesi v EU pripeljali le do tega, da se je namesto notranjih meja vzpostavil nadzor predvsem na zunanji meji. Ta proces Zavratnik Zimic (2001, 68) poimenuje »e-meja«. Gre za to, da danes številne nacionalne in nadnacionalne agencije pri nadzoru meja uporabljajo najnaprednejšo tehnologijo (droni, sateliti, detektorji toplote ...). Vendar pa se po mnenju avtorjev kljub vsemu nadzoru število migrantov ne bo zmanjšalo. Njihova pot v Evropo bo zato le bolj nevarna, na kar nakazuje 7000 mrtvih pri poskusu prehoda v EU.⁶ »Uporaba tehnologije pri nadzoru meje in migracijskih politik je še posebej pomembna, saj ima takojšnji učinek na položaj ljudi: podpira odločitve o vključitvi ali izključitvi ljudi od države in definira ljudi kot državljane ali tujce« (Dijstelbloem in drugi 2011, 5).

Uporaba te t. i. »migracijske tehnologije« učinkuje na dva načina. Uporaba je osredotočena predvsem na vse tiste migrante, ki niso člani EU in bi radi vstopili na njeno ozemlje. Vsa ta informacijska in komunikacijska tehnologija pa poleg računalniške obdelave zadeva tudi

⁶ Gre za obdobje med leti 1993 in 2006.

človeško telo. Najpogosteje se uporablja teste DNK (slina, lasje), rentgenske teste za določitev starosti in biometrične podatke (prstni odtisi) (prav tam 2011, 6).

Migracijska politika pa postaja tako ne le vedno bolj restriktivna, ampak tudi selektivna. Zaželeno so samo določene skupine migrantov (visoko izobraženi, državljani vojnih območij ...). Ta mehanski aparat v končni instanci tudi določi status, ki ga dobi imigrant (prav tam 2011, 13). Broeders (2011, 41) gre celo tako daleč, da trdi, da je človek odločevalske funkcije prenesel na logaritme.

Negativni vidik tega biometričnega nadzora je v tem, da se danes ta tehnologija uporablja skupaj s pojmi, kot so nacionalna varnost, antiteroristična politika in preventivna zakonodaja. Na ta način pa so izvzete iz demokratičnega nadzora s strani javnosti in regulatorjev. Politični odločevalci številne ukrepe poimenujejo z besedo »tehnološko« in se na ta način poskušajo izogniti širši etični in politični debati (van der Ploeg in Sperkels 2011, 96–97).

Globalizacija je tako pripeljala do nadzora nad telesom migranta in številnih spornih metod. Njegovo telo je z uporabo »varnostne« in »nadzorstvene« tehnologije postalo naprava za zbiranje podatkov. Na ta način pa se spodkopava integriteta in vzpostavlja nadzor nad migrantovim telesom. Uporaba rentgenskih naprav ni pogojena z zdravstvenim stanjem migranta, ampak se napravo uporablja za ugotavljanje njegove starosti. Zbiranje in shranjevanje podatkov in biometrična tehnologija lahko pripeljeta do stigmatizacije migrantov. Razpolaganje s številnimi podatki lahko pripelje do profiliranja podatkov, kar v nadaljevanju vodi do stigmatizacije na rasni, verski in spolni osnovi. Vse to je za seboj potegnilo številni birokratski aparat in posrednike, ki posredujejo v njem. S tem pa se je izločilo neuke migrante, ki so postali še bolj odvisni od tihotapcev (Dijstelbloem, Meijer in Brom 2011, 176–178).

Legitimacijo tega birokratskega in tehnološkega aparata EU izvaja preko številnih agencij in uradov ter predpisov. Med njimi so najbolj znane *Europol* (organizacija Evropske unije za kazenski pregon, ki obravnava informacije o kaznivih dejanjih); *Eurojust* (Urad za evropsko pravosodno sodelovanje, katerega osrednja naloga je izboljšati boj proti organiziranemu kriminalu s pomočjo mednarodnega sodelovanja pravosodnih organov); *Frontex* (Agencija za vodenje operativnega sodelovanja na zunanjih mejah EU); *Eurosur* (Evropski mejni sistem nadzora); *SIS* (Schengenski informacijski sistem); *SIS 2* (posodobljen sistem, ki vsebuje

biometrični odvzem prstnih odtisov in fotografijo); *Eurodac* (Evropska baza prstnih odtisov); *VIS* (gre za bazo, ki vsebuje biometrične podatke s strani državljanov tretjih držav, ki si želijo vstop v Schengensko območje) (Balch in Geddes 2011, 26).

Castles in Miller (2009, 192) navajata naslednje ukrepe, ki EU in ZDA pretvarjajo v trdnjavo za migrante v zadnjih petindvajsetih letih: spremembe v zakonodaji, ki omejujejo status begunca; podeljevanje začasnih statusov za begunce, ki bežijo pred vojno, namesto stalnih (od vojne v Jugoslaviji dalje); »politika ne-prihoda«, ki preprečuje vstop v zahodno Evropo in ZDA osebam brez ustreznih dokumentov; članice EU razglašajo za »varne« države številne manj razvite države, kamor neuspešne prosilce za azil hitro vrnejo nazaj; restriktivna interpretacija konvencije ZN o beguncih iz leta 1951; evropska kooperacija o azilu in imigracijskih pravilih skozi Schengenska pravila, Dublinsko konvencijo in EU sporazume.

Vsi ti standardi vodijo v strožjo azilno zakonodajo, ki je še naprej usmerjena v zapiranje in nadzor zunanjih meja. Boswell in Geddes (2011, 155, 166) sta mnenja, da vse te skupne direktive na ravni EU vodijo v veliko strožje standarde za pridobitev azila, kot so ga včasih imele posamezne države članice. Sočasno pa prihaja do bilateralnih sporazumov z »varnimi državami tretjega sveta« z namenom, da se na legalen način zavrne azil prebivalcem teh držav oz. migrantom, ki potujejo skozi te države, preden prispejo v EU. Vendar pa se je v praksi večkrat pokazalo, da izvirne države ne želijo sprejeti nazaj svojih državljanov. Veliko prosilcev za azil se med samim procesom »izgubi«. Zato vedno več držav EU uporablja pripravne centre ter »nočne akcije«, kjer preverjajo statuse azilantov in prosilcev za azil. Države članice uporabljajo ostro retoriko, ko pride do vprašanj socialnih pravic prosilcev za azil. Vendar odrekanje zdravstvene pomoči, neomogočanje šolanja otrok migrantov itd. velikokrat vodi v večje stroške in nemire, kot če se jim ponudi vso potrebno pomoč (Boswell in Geddes 2011, 171–173).

Evropa se je tako s padcem železne zavese in širitvami EU notranje sicer povezala, vendar se je ob tem sočasno navzven zaprla in se obdala s schengensko mejo ter kompleksnim panoptičnim sistemom nadzora mednarodnih migracij (Bučar Ručman 2014, 12). Namen je torej jasen. Na eni strani je meja prepustna za ekonomske migrante, ki jih »zahodni svet« potrebuje, na drugi strani pa je meja neprodušno zaprta za prebivalce »tretjih držav«, ki so najbolj ogroženi. »Neregularne migrante se izenačuje in prikazuje kot objektivno varnostno grožnjo, ne pove pa se, da so v večini primerov to ljudje, katerih kriminaliteta je povezana zgolj z nezakonitim prehajanjem meje in posledičnim zaposlovanjem na črno, za katerega se

odločijo le zato, ker jim legalen vstop in zaposlitev v razvitih trdnjavah zahodnega sveta nista dovoljena« (Bučar Ručman 2014, 131).

»Politični odločevalci v industrijsko razvitih državah so tako postavljeni v vlogo dvojne igre – na eni strani spodbujajo prihod izobraženih in elit, na drugi strani pa omejujejo, in zgolj v mejah svojih potreb in le za omejeno časovno obdobje dovoljujejo priseljevanje nizko kvalificiranih delavcev, ki opravljajo tako imenovana »3D dela« (angl. dirty, dangerous, difficult)« (ibid., 191). »Danes je vloga držav pri mednarodnih migracijah v evropskem prostoru identična kot v preteklosti – države so primarno osredotočene na selekcijo med zaželenimi, pogojno nezaželenimi in nezaželenimi migranti« (prav tam, 193).

Imigrantske države so že v preteklosti zahtevale, da se migranti ob prihodu asimilirajo. *Asimilacija* pomeni, da se odpovedo svojim jezikovnim, kulturnim in družbenim značilnostim ter se zlijejo z večinskim prebivalstvom. Asimilacijo pogosto zamenjujemo z *integracijo*, za katero kritiki pravijo, da je le počasnejša in nežnejša oblika asimilacije. *Multikulturalistični* pristop pa predvideva, da imigranti v družbi participirajo kot enakopravni člani, ne da bi se odpovedali svoji kulturi, veri ali jeziku ob spoštovanju temeljnih vrednot. V ZDA tako priznavajo kulturno raznolikost, ki jo prinašajo etnične skupnosti, vendar te etnične skupnosti ne morejo računati na državno pomoč pri ohranjanju svoje kulture. Na drugi strani pa je politika nekaterih evropskih držav in Kanade šla v smeri državnega varstva pravic manjšin (Castles in Miller 2009, 247–249).

Beštrova (2003, 85–87) podobno kot Castles in Miller identificira tri različne pristope k asimilaciji priseljencev v imigrantsko družbo:

1. *Model diferencialnega izključevanja*

Pri tem modelu je v ospredju predvsem začasno vključevanje delavcev na trg dela, dostop do nekaterih drugih sfer družbenega življenja pa jim je otežen (socialni sistem, državljanstvo, politična participacija, potomci priseljencev s težavo pridobijo državljanstvo). Na imigrante se gleda kot na začasne prišleke, ki se bodo prej ali slej vrnil v izvorno državo. Naturalizacija v tem modelu predstavlja zadnjo fazo v procesu asimilacije.

2. *Asimilacijski model*

Skupno državljanstvo in skupna kultura naj bi bila podlaga za enakopraven položaj vseh državljanov. Za dosego cilja se od priseljencev zahteva, da se odpovedo svojim navadam,

kulturi, običajem, jeziku ... in se zlijejo z dominantno kulturo. Francija je primer neuspelega poskusa asimilacijskega modela. Od države se pričakuje, da ustvari ugodne pogoje, da se prišleki lahko čim hitreje zlijejo v večinsko družbo. Glavno breme vključevanja in sprejemanja večinske kulture in družbenih vzorcev tako nosijo imigranti sami. V tem modelu naturalizacija predstavlja začetno fazo v procesu asimilacije.

3. *Multikulturni model*

Za ta model je značilno, da so priseljenci vključeni v politično skupnost in lahko hkrati ohranjajo svojo kulturno različnost. Od priseljencev se pričakuje, da bodo spoštovali pravne in institucionalne temelje države, v zameno pa lahko ohranijo svoje kulturne raznolikosti. Vključevanje v civilno družbo je spodbujeno s pravno integracijo. Samo državljanstvo ni toliko pomembno.

IOM (Mednarodna organizacija za migracije)⁷ pa identificira naslednjih 6 glavnih preprek, ki preprečujejo polno vključitev imigrantov v novo okolje:

- **Jezikovne ovire:** pomanjkanje znanja jezika lahko privede do oteženega dostopa, do storitev trga dela, zdravstvenih in izobraževalnih storitev ter razumevanja administrativnih postopkov, ki so ključni za normalno vsakodnevno delovanje.
- **Pravne in administrativne ovire:** zakoni in regulacije lahko onemogočijo dostop do stanovanj, zdravstvenih in izobraževalnih storitev in pomoči ob naravnih nesrečah določenim skupinam imigrantov.
- **Otežen dostop do socialne mreže:** imigranti so pogosto odrezani od svoje družine, prijateljev in skupnosti, ki so v matičnih emigrantskih državah viri finančne, varstvene in izobraževalne pomoči.
- **Pomanjkljivo poznavanje lokalnega okolja in družbenega konteksta:** imigranti potrebujejo nekaj časa, da se navadijo na novo okolje, na priložnosti in pasti, ki jih le-to ponuja.
- **Pomanjkanje znanj in izkušenj za delo v urbanem okolju:** velika večina imigracij je povezana z urbanim okoljem. Najbolj na udaru so tisti imigranti, ki prihajajo iz ruralnega okolja. Med temi je največ takih s pomanjkljivimi izkušnjami in znanji, ki pogosto ostanejo nezaposleni.

⁷ IOM je ena izmed najpomembnejših globalnih akterjev s področja migracij.

- **Manko politične podpore, diskriminacija in ksenofobija:** politični odločevalci pogosto ne prepoznajo problemov (nimajo volje), povezanih z imigrantsko tematiko, kar pripelje do diskriminacije (zdravstvo, nepremičnine, šolstvo ...) in ksenofobije (IOM 2015a, 80–81).

Danes po vsej Evropi in ZDA tako narašča nestrinjanje s politiko »odprtih vrat« pri vprašanju imigrantov. Na eni strani so prehodi omogočeni visoko izobraženemu kadru, medtem ko se za nekvalificirano delovno silo, družinske migrante in iskalce zaposlitve meje zapirajo. Jurado, Brochmann in Dolvik (2009, 2) govorijo o dveh načinih, ki poganjata delitve migrantov glede na sposobnosti: prvi način poganjajo *imigrantske politike*, kjer se posamezniku dodeljujejo točke glede na njegove lastnosti (navadno se upošteva izobrazba, starost in prihodek); drugi način pa so *gospodarske politike*, kjer delodajalec zagotavlja prihod tujega delavca in kjer mora delavec navadno opraviti še »test za usposobljenost«. EU tako pozna sistem »modrih kart«, kjer zagotavlja začasni dostop do trga dela vsem visoko kvalificiranim delavcem iz tretjih držav. Na ta način naj bi članice EU regulirale prihode »zaželenih« in »nezaželenih« migrantov. Vendar pa se velika večina migrantov uspe izogniti migracijskim kontrolam.

Freeman meni, da so danes migranti ujeti med ideje politične elite in idejami, ki jim pripada večina ljudi. Politična elita je v nasprotju z večinskim mnenjem naklonjena ekspanzivnim imigrantskim politikam. Po Freemanovi hipotezi imigranti prinesejo koristi delodajalcem in investitorjem, ki so bolj naklonjeni političnim elitam (Freeman v Castles in Miller 2009, 295). Joppke (1998, 1999) pa je mnenja, da nacionalne države še vedno lahko regulirajo migracijske tokove z upoštevanjem mednarodnih sporazumov in konvencij (Ženevska konvencija, Dublinski sporazum ...). Države tako del svojih pristojnosti uskladijo na nadnacionalni ravni, vendar še vedno obdržijo dobršen del moči odločanja.

V EU in ZDA je razlika med večinskim mnenjem in mnenjem elite ter neupoštevanjem mednarodnih pogodb in sporazumov privedla do različnih tipov strahov, ki jih predstavljajo migranti v javnem mnenju. *Kulturni* strah je povezan s tem, da so imigranti videni kot kulturna grožnja obstoječemu statusu quo (prinašajo drugačno vero in jezikovne značilnosti). Drugi strah je povezan s *socioekonomskimi* vprašanji. Tretji *politični* faktor pa vidi imigrante kot akterje, ki povzročajo subverzivne akcije in ogrožajo politični mir (migranti iz Yemna v Savdski Arabiji; šiitski migranti v sunitških državah.) (Castles in Miller v Lucassen 2009, 212).

Strahovi se včasih kažejo tudi skozi nespoštovanje mednarodnih sporazumov in konvencij, ki vodijo v številne zlorabe in slabo ravnanje z imigranti v centrih za pridržanje. Najbolj znan priporni center z imenom Krom je umeščen na močvirnato območje nedaleč od Miamija. Pazniki v teh centrih so pogosto pod prisilo zlorabljali predvsem ženske in jim v zameno obljubljeni, da jih bodo izpustili na prostost (Dow 2004, 3). Dow opisuje, da se pazniki izživljajo nad pridržanimi imigranti z brcanjem, udarjanjem, silijo jih v spolne odnose, jim potiskajo glavo v straniščno školjko ... Beseda *tujec* pri paznikih pomeni prezir (Dow 2004, 143 in 152).

Politika s področja migracij gre tako v smeri ostrejšega nadzora na samih zunanjih mejah. Zunanje meje se brani preko vedno obsežnejšega birokratskega aparata in uporabe naj sodobnejše tehnologije za nadzor meja. Migranti pa se ob vstopu v posamezno državo srečujejo tudi z omejevanjem njihovih pravic. V naslednjem poglavju bomo videli, kako se z vprašanjem migracij soočajo Grčija, Italija, Arizona in Teksas ter kakšne so posledice njihovih politik na imigrante.

5 EKONOMSKE, POLITIČNE IN DRUŽBENE PREPREKE

Migranti pa nimajo težav in ovir le z represivnim varnostnim aparatom. Z zapletenimi birokratskimi postopki se soočajo pri vsakodnevnih »samoumevnih« opravilih. Migranti se med drugim soočajo z omejitvami na trgu delovne sile, šolstvu, zdravstvu, pri iskanju nastanitve in pri združevanju družinskih članov. V nadaljevanju bom prikazal glavne prepreke in omejitve, s katerimi se soočajo imigranti. Zakonske omejitve so največkrat odraz pomanjkanja politične volje po spremembah zakonodaje.

Kot glavni vir pomoči pri iskanju odgovorov na moja vprašanja sem izbral Migrant Integration Policy Index (MIPEX). MIPEX je orodje, ki ga sestavlja 167 različnih indikatorjev, ki merijo, kako uspešne so politike posameznih držav pri vključevanju migrantov. MIPEX sestavlja 38 držav. Indeks nam omogoča, da поблиže spoznamo, kako se posamezne države spoprijemajo z vprašanjem imigracij. MIPEX se osredotoča na 8 glavnih področij: mobilnost trga delovne sile, izobrazba, politična participacija, dostop do

državljanstva, združitev družin, zdravstvo, dostop do stalnega prebivališča in antidiskriminacijske politike.⁸

V nadaljevanju bom predstavil ugotovitve za Grčijo, Italijo in ZDA. Ko govorim o imigrantih, mislim na osebe, ki prihajajo iz držav, ki niso članice EU.

5.1 Grčija

Grčija se je iz emigrantske v imigrantski državo spremenila v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja. Danes je dobrih sedem odstotkov prebivalcev rojenih izven Grčije. Grčijo je izjemno prizadela gospodarska kriza, tako da je zaposlenost med prebivalci zelo nizka (50 %). Z gospodarsko krizo pa se je povečalo tudi nezadovoljstvo do imigrantov. Več kot 60 % Grkov meni, da njihova država ni prijazna do imigrantov, kar 2/3 pa je prepričanih, da imigranti ekonomsko in kulturno ne prispevajo k bogatitvi grške družbe. Danes največjo težavo povzročajo prosilci za azil in nedokumentirani migranti, saj je delež legalnih prihodov zaradi ekonomske krize upadel za več kot za 50 % (Mipex 2016).

Angelos Syrgios (2012, 236) izpostavi, da je bil do leta 1990 letni prirast imigrantov le med 0,1 % in 0,2 %. Tako se grška vlada z vprašanjem migracij ni (preveč) ukvarjala. Imigranti so zasedali predvsem sezonska in slabo plačana dela brez dostopa do socialnih pravic, možnosti dovoljenj za stalno bivanje in brez pravic do možnosti državljanstva. S koncem avtoritarnih režimov v sosednji Albaniji in Romuniji ter Bolgariji pa je v nekaj letih delež imigrantov narasel na 10 % celotne populacije. Imigranti so tako postali »politični problem«.

Tako so šele leta 1991 sprejeli prvi zakon (Zakon 1975/1991) z namenom kontrole migracij prek obmejnih kontrol, kaznovanja in deportacij nedokumentiranih migrantov. Vzpostavili so

⁸ MIPEX je edinstveno orodje pri evalvaciji in primerjavi posameznih držav, ko gre za vključevanje imigrantov v družbo. Indeks sestavlja 38 držav. Vanj so med drugim vključene vse članice EU in ZDA. MIPEX vključuje kar 167 različnih indikatorjev, zato je relevanten in verodostojen vir pri poglobljeni obravnavi vključevanja migrantov v vsakdanje družbene procese. Zaradi svoje učinkovitosti ga pri svojem delu navajajo številne vladne in nevladne organizacije, mediji in akademski krogi. MIPEX sestavlja osem zgoraj navedenih glavnih policy področji. Ker se indeks redno posodablja, nam omogoča ne le primerjavo posamezne države, ampak je uporaben za primerjavo večjih držav med seboj. Indeks za uspešno integracijo na posameznem področju uporablja preprost način točkovanja, zato je pomemben vir pri izboljševanju posameznega področja.

tudi kaznovanje tihotapcev in delodajalcev, ki so zaposlovali nedokumentirane migrante. Nedokumentirani migranti pa so dobili dostop do zdravstvenih storitev le v nujnih primerih. Šele leta 1998, ko je v Grčiji živelo že preko 500000 nedokumentiranih migrantov (večinoma Albancev) je prišlo do prvih premikov na področju legalizacije⁹. Tako je prišlo do vzpostavitve »belih« in »zelenih« kart. Preko tega prvega programa legalizacije si je začasno (bela karta) in stalnejšo (zeleno karta) možnost legalnega bivanja v Grčiji zagotovilo čez 500 tisoč oseb. Leta 2001¹⁰ in 2005¹¹ je prišlo do drugega in tretjega vala legalizacije. Grčija je v nadaljevanju sprejemala ukrepe, ki so skladni z zakonodajo EU (Syrigos 2012, 236–237).

Po podatkih za leto 2001 je v Grčiji živelo skoraj 11 milijonov ljudi. Od tega je bilo tujih državljanov 800000. Približno 60 % imigrantov prihaja iz sosednje Albanije (Syrigos 2012, 228–230).

Syrigos (2012, 230–231, 233) opozarja na pasti, ki jih povzroča konvencija Dublin II. Vsak nedokumentirani migrant ima možnost zaprositi za status begunca. Begunec pa je nekdo, ki se ne more vrniti v svojo državo zaradi groženj in nevarnosti na rasni, verski, nacionalni osnovi, ali zaradi pripadnosti določeni politični skupini ali kakšni drugi družbeni skupini. Imigranti, ki zaprosijo za zaščito in njihova prošnja še ni bila obdelana, imenujemo prosilci za azil. Grška policija lahko pridrži nedokumentiranega migranta za največ tri mesece. V tem času pa mora zaprositi za azil.

Problem je, ker mora Grčija vsem nedokumentiranim migrantom vzeti prstne odtise, ki jih potem shrani v elektronsko bazo EURODAC, ki je skupna vsem članicam Schengenskega območja. Številni imigranti pa si želijo zaprositi za azil v kakšni drugi evropski državi. Če imigranta tako procesirajo tudi v kakšni drugi državi, ga morajo po pravilih konvencije Dublin II vrniti v prvo varno državo (Grčija). Zato si nekateri imigranti celo žgejo blazinice na prstih in s tem onemogočajo odvzem prstnih odtisov. Veliko jih tudi odvzame osebne izkaznice in dokumente, s tem pa otežujejo delo uradnim osebam. V Grčiji pa je problem tudi to, da imajo zelo stroga pravila za pridobitev statusa begunca. Leta 2009 je od 29,501 prošnje status dobilo le 0,04 % prosilcev. Dublinska II konvencija se kljub skupnim pravilom in standardom v praksi ne obnese (Syrigos 2012, 230–232).

⁹ Predsedniški odlok 358/1997 in 359/1997.

¹⁰ Zakon 2910/2001.

¹¹ Zakon 3386/2005.

Dublinska II. konvencija je postavljena tako, da največje breme nosijo zunanje članice Schengenskega območja (Grčija, Italija in Španija). Prav te države pa se spopadajo z visoko brezposelnostjo, visokim javnim dolgom, korupcijo in populističnimi političnimi strankami.

Grčijo tako obtožujejo, da ne spoštuje človekovih pravic in standardov pri prosilcih za azil. Pridržitveni prostori so prepolni. Pri samih postopkih prihaja do zlorab, ker ni zagotovljenih dovolj prevajalcev in ni zagotovljena ustrezna pravna pomoč (Syrgios 2012, 233).

V nadaljevanju bom na podlagi osmih MIPEX-ovih policy področij pokazal na slabe in dobre prakse pri vključevanju imigrantov v družbo.

- **Mobilnost trga dela**

V Grčiji je brezposelnost med delovno aktivnimi državljani, ki prihajajo iz držav, ki niso članice EU, kar 40 %. Velik delež teh oseb, živečih v Grčiji, ne nadaljuje z izobraževanjem. Najbolj pereč je problem pri ženskah, saj jih več kot polovica ne dela¹² (Mipex 2016).

Grčija je leta 2014 sprejela novo zakonodajo, ki ureja trg dela tako, da dokumentiranim migrantom, ki prihajajo iz držav, ki niso del EU, omogoča enake pogoje (z nekaj izjemami)¹³ do dostopa trga dela, izobrazbe, vajeništva, študija in socialnih pravic. Vendar pa so v praksi imigranti prepuščeni lastni iznajdljivosti, saj niso deležni nobene dodatne podpore glede informacij s strani grških oblasti. Sočasno pa v veliki večini primerov državljani omenjenih držav nimajo priznanih prejšnjih delovnih izkušenj in izobrazbe¹⁴. Ta problematika ne izvira iz gospodarske krize, ampak je posledica dolgotrajnega zanemarjanja problematike (prav tam).

Za boljši položaj migrantov v Grčiji bi morali zakonodajo prilagoditi v smeri aktivnejših zaposlitvenih priložnosti za imigrante. Imigranti namreč s samostojnim podjetništvom začnejo

¹² V Grčiji velika večina migrantov tako opravlja slabo plačana dela. Kar 43 % vseh zaposlenih imigrantov kljub zaposlitvi živi v revščini. Na drugi strani pa je Grčija tudi država, kjer največ najbolj izobraženih migrantov opravlja najslabše plačana dela. Zelo veliko izobraženih pa sploh nima zaposlitve. S tem se dela neverjetna škoda trgu dela.

¹³ Še vedno nimajo možnosti zaposlitve v javnem sektorju.

¹⁴ Hkrati pa ne obstaja nobena državna shema, ki bi pomagala iskalcem zaposlitve pri premagovanju jezikovnih ovir, pri nadgrajevanju delovnih izkušenj in šolanju.

še, ko pridobijo dovoljenje za stalno bivanje. Hkrati pa jim je onemogočeno zaposlovanje v javnem sektorju. Z liberalizacijo in odpravo teh dveh ukrepov bi se položaj imigrantov v Grčiji izboljšal. Vendar pa glede na politično situacijo v Grčiji ni realno pričakovati, da bodo imigranti deležni podpore pri iskanju zaposlitve ali vsaj nekakšnih programov, ki bi jih pripravili za vstop na grški trg (prav tam).

- **Združitev družin**

V Grčiji živi približno 5,5 % odraslih oseb, ki niso državljani EU in ki niso združeni s svojo družino. Grčija ima postavljene zelo stroge pogoje, ko pride do vprašanja združitve družin. Pristojbine za bivanje so za grške razmere postavljene visoko (med 150–450 €). Veliko imigrantskih delavcev tako ne dosega zahtevanih prihodkov, ki so prvi predpogoj za združitev družinskih članov. Preden pa sploh lahko pride do združitve, mora delavec vsaj dve leti legalno bivati v Grčiji. Grška migrantska zakonodaja tudi ne priznava istospolnih zakonskih zvez. Restriktivna zakonodaja tako vodi le do slabše integracije tako delavcev kot njihovih družin.

Po združitvi družin bi morali vsi člani uživati enake pravice kot njihov »sponzor«. Tako imajo vsi družinski člani pravico do dela. Vendar pa je v zadnjih letih število združitve družin drastično upadlo¹⁵. V letu 2008 je bilo teh združitve 19000, v letu 2012 pa le še 8000. Velika večina jih odpade na sosednjo Albanijo. Kar $\frac{3}{4}$ izmed 8000 združitve je odpadlo na mladoletne otroke (prav tam).

Poleg iskanja zaposlitve je združitev družinskih članov najpogostejša oblika migracij. Med moškimi osebami, ki ne prihajajo iz držav EU, je tako 23 % takih, ki imajo dovoljenje za delo. 31 % pa jih ima dovoljenje, ki se ga podeljuje na podlagi združitve družin. Med ženskami delež slednjih doseže kar dve tretjini vseh izdanih dovoljenj (OECD 2015, 208).

Nova migrantska zakonodaja iz leta 2014 je le malo izboljšala stanje, vendar pa ima Grčija še vedno izredno strogo zakonodajo.

¹⁵ Pridobivanje vseh papirjev, ki omogočajo samostojno bivanje, lahko traja tudi pet let.

- **Izobrazba**

Otrok potrebuje v Grčiji za obiskovanje pouka rojstni list in zdravstveno potrdilo, dovoljenje za bivanje in potrdilo o opravljanem šolanju, če se je šolal v kakšni drugi državi. Grško ministrstvo pa dovoljuje tudi šolanje otrokom nedokumentiranih migrantov, ki nimajo teh dokumentov (Syrgios 2012, 238).

V Grčiji je delež petnajstletnih učencev, ki imajo imigrantsko poreklo, 13 %. Prvo generacijo imigrantov, rojenih v tujini, sestavlja približno 7,3 % odstotka šoloobveznih otrok. Grčija pa ima s 5,7 % imigrantov iz druge generacije imigrantov (rojeni v Grčiji) kar visok delež¹⁶ (Mipex 2016).

Avtorji MIPEX-ovega indeksa vidijo kot glavno pomanjkljivost grškega šolskega sistema v pomanjkanju posluha za kulturno pestrost in navade, ki jih prinašajo otroci migrantskih korenin. Avtorji izpostavijo tudi, da se nihče posebej ne trudi, da bi otroci tudi redno obiskovali pouk¹⁷. Otroci staršev z nizko izobrazbo imajo tudi veliko večjo možnost, da končajo v manj kvalitetni šoli (prav tam).

Trendi na področju izobraževanja se z naraščajočim deležem imigrantov le počasi spreminjajo na boljše. Zakonodaja je skladna z zakonodajo EU. Problem je v implementaciji, saj se je v praksi pokazalo, da nihče ne nadzira obiskovanja otrok pri pouku. Veliko šol tudi ne izvajajo dodatnih izobraževalnih ur za imigrante. Vprašljiva pa je tudi kvaliteta te pomoči, saj le polovica otrok iz prve generacije z dodatno učno pomočjo izboljša svojo pismenost (prav tam).

- **Zdravstvo**

Zdravstvo je tako kot večina ostalih institucij podfinancirano. Obstaja velika stopnja korupcije. Pogosto primanjkuje zdravnikov in osnovne zdravstvene opreme. Grški zdravstveni sistem je glede zdravljenja nedokumentiranih migrantov najslabši v EU (prav tam).

¹⁶ Težava pri vključevanju teh otrok v družbo je, ker 60 % otrok iz prve in druge generacije prihaja iz družin, kjer doma ne govorijo grško.

¹⁷ Glede na namensko pomoč pri vključevanju migrantov v izobraževalni sistem se je Grčija uvrstila šele na trideseto mesto MIPEX-ovega indeksa.

Imigranti z veljavnimi dokumenti in prosilci za azil so upravičeni, da brezplačnega javnega zdravstva, večkrat ne dobijo podaljšanega delovnega vizuma ali prošnje za podaljšanje azila. Vse skupine nedokumentiranih migrantov (otroci, oboleli za HIV) so upravičene do javnega zdravstva samo v izrednih, življenjsko ogrožujočih situacijah. Imigrantom dostop do zdravstva dodatno otežuje še nepoznavanje jezika. Vlada pa trenutno nima namena spreminjati zakonodaje s področja zdravstva (prav tam)¹⁸.

- **Politična participacija**

V Grčiji je okrog 500000 ljudi (starejših od 15 let)¹⁹, ki nimajo nobene volilne pravice. Gre za kar 5,6 % grškega prebivalstva, starejšega od 15 let²⁰.

Paradoksalno pa je, da imajo vseeno pravico do političnega združevanja in članstva v političnih strankah, vendar migrantska civilna družba ne dobi nobene podpore (finančne, informacijske) s strani države²¹. Edina možnost za doseg volilne pravice tako ostane pridobitev državljanstva (prav tam)²². Aktualna politična in migrantska kriza pa le še zaostrujeta retoriko in zakonodajo s področja.

¹⁸ Grško zdravstvo je v izredno slabem stanju. V javnosti so večkrat zaokrožile informacije, da primanjkuje osnovnih medicinskih pripomočkov in zdravil. Delo zdravnikov tako včasih opravljajo kar prostovoljci in nevladne organizacije. Migrantom dostop do zdravstvenih storitev otežuje še nepoznavanje grškega jezika.

¹⁹ Gre za osebe, ki niso državljani ene izmed držav EU. Grčija ima tako najbolj nedostopne, neprilagodljive in neinformativne zdravstvene storitve.

²⁰ Nekateri izmed teh pol milijona ljudi so leta 2010 sicer dobili volilno pravico voliti na lokalnih volitvah (samo tisti, ki imajo vsaj desetletno dovoljenje za delo in bivanje), vendar jim je to pravico grška vlada odvzela že leta 2013. S tem pa je postavila precedenčni primer v novejši zgodovini.

²¹ Državne službe, zadolžene za vprašanja migracij, so neodzivne in finančno ter kadrovsko podhranjene.

²² V EU 15 držav dovoli tujim državljanom oddajo glasu na lokalnih volitvah, 11 držav pa dovoli tujim državljanom tudi kandidirati na lokalnih volitvah.

- **Urejanje stalnega bivanja**

V Grčiji lahko za stalno bivanje zaprosiš po petih letih bivanja v Grčiji²³. V to kategorijo spada kar 88 % vseh migrantov²⁴. Grčija ima zelo zahtevno ekonomsko in socialno politiko, ko pride do vprašanja stalnega bivanja²⁵.

S pridobitvijo urejenega stalnega bivanja dobijo imigranti enake ugodnosti kot preostali Grki. Imajo enake ekonomske in socialne pravice (delo, študij ...). Lahko se tudi prosto gibajo, študirajo in živijo v kateri koli članici EU. V Grčiji je tako leta 2013 prebivalo približno 175000 tisoč oseb²⁶ (prav tam).

Po podatkih OECD v svojem letnem poročilu International Migration Outlook za leto 2015 navaja, da je bilo v Grčiji junija 2014 izdanih 450000 veljavnih dovoljenj za bivanje za osebe, ki ne prihajajo iz držav članic EU²⁷ (OECD 2015, 208).

- **Dostop do državljanstva**

Dostop do grškega državljanstva temelji na doktrini *jus sanguinis*. Oseba je šteta za Grka le, če je vsaj eden izmed staršev Grk (krvna linija). Čeprav je uradno doktrina *jus sanguinis* zamenjana z *jus soli* (državljanstvo povezano z rojstvom v Grčiji), pa je krvna linija izredno močna.

Po podatkih notranjega ministrstva je leta 2013 grško državljanstvo dobilo 20500 oseb, kar je približno 6000 oseb več kot leto poprej. Je pa februarja 2013 grško vrhovno sodišče razveljavilo kot protiustavni zakon, ki je od leta 2006 grškim Albancem omogočal naturalizacijo (OECD 2015, 208).

²³ Za osebe, ki niso državljani ene izmed držav EU.

²⁴ Razen študentov.

²⁵ Grčija ima najbolj restriktivne zahteve med vsemi razvitimi državami sveta, kar je povsem skregano z družbeno realnostjo v Grčiji. Izdaja dovoljenja lahko stane tudi do 900 €.

²⁶ Kar je le ¼ vseh tistih, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev dovoljenja za stalno bivanje. Približno 2/3 vseh dovoljenj podelijo za obdobje deset let.

²⁷ Največ (300 tisoč) so jih izdali za osebe iz Albanije, sledijo državljani Ukrajine, Gruzije, Pakistana, Rusije in Indije. Albanci pa so tudi največja skupina tujcev, ki prebiva v Grčiji. Sledijo jim Bolgari in Romuni.

Sicer v Grčiji kar 80 % prebivalcev, ki niso državljani EU, živi dovolj dolgo, da zaprosijo za državljanstvo (Mipex 2016).

Za državljanstvo tako lahko zaprosijo samo tiste osebe, ki imajo urejeno stalno dovoljenje za bivanje, in to po sedmih letih²⁸. Leta 2015 je šel v proceduro osnutek zakona o državljanstvu, ki predvideva nekoliko lažji dostop do državljanstva za drugo generacijo migrantov, živečih v Grčiji. Do državljanstva bodo tako upravičeni a) otroci, ki so rojeni v Grčiji staršem, ki več kot pet let legalno bivajo v Grčiji in v Grčiji obiskujejo osnovno šolo; b) otroci, stari med 10 in 20 let, ki so rojeni v Grčiji staršem, ki manj kot pet let legalno bivajo v državi ter še obiskujejo šolo; c) otroci, rojeni v državi, ki ni članica EU, a imajo za seboj vsaj devet let obveznega šolanja ali šest let srednje šole; č) odrasli diplomanti grških fakultet in univerz po treh letih od diplome (prav tam)²⁹.

Posledica stroge zakonodaje in dolgotrajnih postopkov se vidi v tem, da je le nekaj več kot 66000 imigrantov postalo grških državljanov v obdobju 2010–2014³⁰ (prav tam).

- **Antidiskriminacijska politika**

Grška zakonodaja s področja diskriminacije le počasi dohiteva povprečje EU. Šele leta 2005 so sinhronizirali zakonodajo v skladu s standardi EU. Implementacija pa je neučinkovita. S pojavom gospodarske krize se je povečala tudi diskriminacija predvsem proti osebam, ki niso državljani EU. Vidna je v vseh sferah življenja. Migranti pa imajo zelo omejeno možnost za prijavo in sankcioniranje (prav tam).

Zakonodaja za kršitev zakona na področju diskriminacije predvideva zaporno (od treh mesecev pa do treh let zavora) in denarno (med 5000 in 20000 €) kazen. Osebe, ki prihajajo iz

²⁸ Pred spremembo zakona leta 2010 si za državljanstvo lahko zaprosil že po petih letih. Od tega leta naprej pa tudi otroci rojeni ali vzgajani v Grčiji, nimajo več pravice do državljanstva, kar je v nasprotju s preostalimi državami. Zaradi nepoznavanja lastne zakonodaje in slabih delovnih pogojev Grčija ne spoštuje lastnih rokov.

²⁹ Na drugi strani pa zakonodaja iz leta 2014 zahteva znanje jezika, kulture in zgodovine vsaj na ravni B1, kar je ena izmed najstrožjih zahtev med vsemi državami. Prosilec za državljanstvo mora imeti vsaj zakonsko minimalno določen dohodek in 1 % na vsakega vzdrževanega družinskega člana. Socialni prispevki se ne upoštevajo.

³⁰ Velika večina (86 %) jih odpade na tuje državljane, ki imajo grško poreklo in korenine. Tako le okrog 2 % oseb, ki niso državljani EU, pridobi državljanstvo, kar je med najnižjimi deleži v EU.

držav izven EU so slabo zaščitene pred diskriminacijo na nacionalni, rasni ali kakšni drugi osnovi³¹ (prav tam).

V teoriji so migranti sicer zaščiteni z zakonodajo, ki velja za vse enako. Zaupanje v policijo in sodstvo je v Grčiji na izjemno nizki ravni. Hkrati pa so institucije s področja zaščite človekovih pravic relativno nove in zato neučinkovite. Situacija pa se na kratki rok ne bo izboljšala. Posebej veliko težo imajo zato nevladne organizacije in pa ombudsman za človekove pravice, ki pa je v letu 2013 prejel le 42 kršitev, povezanih z diskriminacijo³² (prav tam).

Junija 2014 pa je stopilo v veljavo dopolnilo³³, ki omogoča celovitejšo in hitrejšo obravnavo imigrantov preko vstopnih točk v državo, bivanja in družbene integracije za državljane, ki ne prihajajo iz EU. To dopolnilo pa ne velja za prisilce za azil in begunce. Dovoljenja za bivanje so tako razvrstili v sedem kategorij glede na namen bivanja v Grčiji. Gre za konsolidacijo vseh zakonodajnih postopkov v en sam akt, ki je v skladu z direktivo EU. Ureja pa tudi legalni status migrantom iz druge generacije. Septembra 2014 pa so sprejeli še strožji zakon proti rasističnemu obnašanju (OECD 2015, 208).

Grčija ima pred seboj še veliko dela pri vključevanju imigrantov v družbo. Trend sprememb se izredno počasi spreminja na bolje. Glede na izredno slab socioekonomski položaj države tudi v prihodnje ni realno pričakovati izboljšav. Pomanjkanje denarja in motivacije lahko hitro spremeni trend v nasprotno smer.

5.2 Italija

Od sredine sedemdesetih let dvajsetega stoletja se je zaradi naraščajoče gospodarske rasti in nizke rodnosti Italija iz emigrantske države preobrazila v imigrantsko državo. V začetku 21. stoletja je Italija država z največjim migrantskim pritokom v Evropi. Najpogosteje gre za

³¹ 22 držav MIPEX-ovega indeksa ima sprejeto zakonodajo, ki še posebej ščiti ljudi, ki niso državljani EU na podlagi njihove nacionalnosti.

³² Večina kršitev odpade na rasni/etnični osnovi in pa na kršitve, povezane z romsko problematiko. Tako majhen delež prijav je iskati v nizkem zaupanju v policijo in pravosodje ter v tem, da migranti, ki nimajo grškega državljanstva, manjkrat zaprosijo za pravno mnenje.

³³ Immigration and Social Integration Code.

nedokumentirane delovne migrante, ki kasneje poskušajo pridobiti ustrezne dokumente (Castles in Miller 2009, 266).

Imigranti največkrat opravljajo dela v kmetijstvu in industriji. Največji problem pa predstavlja siva ekonomija, ki predstavlja kar četrtino vse italijanske ekonomske aktivnosti. Prav ta siva ekonomija je vzrok, da veliko število nedokumentiranih migrantov ne uspe urediti legalnega statusa (prav tam).

Leta 1990 je bil sprejet tako imenovani Martellijev zakon, ki je prvi sistemski zakon, ki ureja migrantsko zakonodajo³⁴. Šele leta 1998 (zakon Turco Napolitano) je italijanski vladi uspelo uskladiti celostno migrantsko zakonodajo, ki je urejala dolgoročne dovolilnice za bivanje (carta di soggiorno) in integracijska pravila. Z aktom so vzpostavili kvotni sistem³⁵ in večjo pozornost namenili integraciji migrantov³⁶. Akt so sprejeli predvsem zaradi vključitve v Schengenski sistem. Vendar je zaradi konfuznega političnega sistema in birokratske korupcije implementacija počasna in površna (Hamilton in Jachimowicz 2002; Castles in Miler 2009, 266–267; Rusconi 2010, 4–5).

Tako je italijanska vlada³⁷ leta 2002 z amandmaji spremenila večino zakona iz leta 1998 (Bossi-Fini zakon)³⁸, ki je imel poudarek na sezonskih zaposlitvah³⁹. Zakon je zaostрил dostop do dovoljenj za stalno bivanje. Težje je bilo tudi pridobiti delodajalčevo dovoljenje za delo. Zaostрил je tudi kazni za nedokumentirane migrante, ki so lahko hitro in enostavno deportirani. Na drugi strani pa je ista vlada vzpostavila kampanjo za legalizacijo imigrantov, ki je pripeljala do povečanja števila tujih državljanov v Italiji (Hamilton in Jachimowicz 2002; Castles in Miller 2009, 267; Rusconi 2010, 5).

³⁴ Med drugim je vzpostavil vizna in azilna pravila.

³⁵ Zaradi vsakoletnega nizkega števila kvot številni imigranti postanejo »neregularni«.

³⁶ Zakon je imigrantom med drugim omogočil šolanje, zdravstveno oskrbo, enake socialne pravice kot italijanskim državljanom, združitev družin...

³⁷ Pod vodstvom Silvia Berlusconi.

³⁸ Ali Zakon št. 189.

³⁹ Glavne točke zakona so: uvedba imigrantskih kvot, enotne pogodbe med delodajalcem in imigrantom (le s pogodbo lahko delaš v Italiji, dovoljenje za bivanje velja le za čas pogodbe). Zakon je med drugim pustil nedotaknjene socialne in družinske pravice.

Leta 2008 je vlada Silvia Berlusconija sprejela varnostni paket, po katerem je zagrožen izgon za migrante, ki zagrešijo kaznivo dejanje, za katerega je zagrožena kazen vsaj dve leti zapora (Rusconi 2010, 6).

Italija je tako kot Grčija za migrante postala zanimiva v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja. Tako sedaj narašča delež migrantov, ki pripadajo drugi generaciji. Velika večina migrantov podobno kot v Grčiji prihaja izven držav EU. Približno polovica teh migrantov ima nekakšno formalno izobrazbo. Glavna razloga za imigriranje v Italijo sta delo in združitev družinskih članov. Tako kot v Grčiji se je delež migracij, povezanih z delom, med krizo zmanjšal. Povečuje pa se delež prosilcev za azil in beguncev (vojna v Siriji, Afganistanu ...). Kljub majhni, a glasni protimigracijski nastrojenosti (Severna liga) velja v Italiji, do migrantov še vedno pozitiven odnos (Mipex 2016).

Glavne pomanjkljivosti, s katerimi se soočajo imigranti, so podobne kot v Grčiji. Imigranti tako opravljajo dela, za katera so prekvalificirani. Pogosto nimajo dostopa do ustrezne izobrazbe in prekvalifikacij. Ko pride do združenj družin, so ženske in otroci največkrat prepuščeni sami sebi (ostanejo brez svetovanja glede šolanja, socialne pomoči ...). Dostop do državljanstva je v Italiji zelo zapleten in poln birokratskih pasti. Migrantska politika v Italiji deluje bolje na lokalni kot na nacionalni ravni. Prav ta birokratska »mašina« je pogosto vzrok, da se kljub ustrezni antimigracijski zakonodaji imigranti počutijo diskriminirane zaradi etnične ali verske osnove (Mipex 2016).

Na zakonodajnem področju je Italija šele pred kratkim uskladila zakonodajo z direktivo EU, ki omogoča izdajo enotnega dovoljenja za vse prebivalce, ki niso državljani EU. Spremenili pa so tudi zakonodajo, ki na novo ureja vstopne pogoje za študente, visoko izobražene delavce in raziskovalce. Sprejeli pa so tudi Nacionalni operativni plan, ki ureja situacijo, povezano z naraščajočimi prihodi prosilcev za azil in beguncev iz Sirije in Eritreje⁴⁰ (OECD 2015, 216).

⁴⁰ Največ prosilcev za azil sicer prihaja iz Nigerije, Malija, Gambije in Pakistana, Senegala in Bangladeša. Število prošenj za azil je naraslo iz 27 tisoč leta 2013 na 65 tisoč leta 2014.

- **Mobilnost trga dela**

Januarja 2014 je v Italiji živel 8,3 odstotka tujih državljanov ali 4,9 milijona ljudi. Gre za približno pol milijona tujih državljanov več kot prejšnje leto⁴¹. Največ tujih državljanov prebiva večinoma v bogatejših severnih pokrajinah Emilia Romagna, Lombardija, Umbrija, Benečija in Toskana (OECD 2015, 216).

Državljeni Italije in imigranti z veljavnimi dokumenti uživajo enak dostop do trga dela in pravic, ki izhajajo iz njega. Vendar jih v Italijo večina pride z le začasnimi delovnimi dovoljenji. Leta 2013 je za migrante Italija odprla tudi delo v javnem sektorju⁴³. Migranti in njihovi družinski člani prosto vstopajo na trg, vendar se jim v večini primerov ne priznavajo njihova izobrazba in izkušnje. V italijanski migrantski politiki tudi manjkajo spodbude, ki bi načrtno spodbujale in krepile znanje in izkušnje, ki jih imajo imigranti. Sedaj so namreč v prednosti pri priznavanju kvalifikacij in znanj tisti, ki že imajo dovoljenje za stalno bivanje. Velika večina ostalih se zato niti ne odloča, da bi vložila prošnjo za priznanje njihovih delovnih izkušenj in znanj⁴⁴ (Mipex 2016).

Integracijski sporazum imigrantom omogoča, da se naučijo osnov jezika. Sporazum jim omogoča tudi dostop do pridobivanja osnovnih informacij o zaposljivosti in znanjih, ki jih išče trg. Sporazum pa ne omogoča poglobljenega dostopa do trga dela, sočasno pa manjka mentorski tečaj za ženske in otroke, ki bi se tako lažje vključili na trg dela. Imigranti imajo od leta 2012 enak dostop do socialnih storitev, tudi do 6-mesečnega nadomestila za brezposelnost. Edina izjema je dostop do stanovanjskih subvencij. Zanj lahko zaprosijo šele po dveh letih. Zakonodaja je v zadnjih petnajstih letih naredila korak naprej. Nadaljevanje

⁴¹ V zadnjih letih je zaradi gospodarske krize trend prihoda v Italijo v upadu (12 % upad glede na leto 2012). Največ tujih državljanov še vedno prihaja iz Romunije, Albanije, Maroka, Kitajske in Ukrajine.

⁴² Kvote za nove imigrantske delavce so bile leta 2014 postavljene nižje kot prejšnja leta, saj se je leta 2013 glede na leto 2012 povečala brezposelnost med imigranti s 13,8 % na 16,7 %. Kvote za sezonsko delo so se prepolovile na 15000 dovoljenj.

⁴³ Evropski zakon velja za imigrante s stalnim bivanjem, begunce in osebe, upravičene do posebne zaščite. Izjema je zaposlenost v sodstvu in policiji.

⁴⁴ Visoko izobraženi migranti, ki že več kot deset let živijo v Italiji, imajo povsem enako stopnjo zaposljivosti kot njihovi italijanski kolegi. Nizko izobraženi imigrantski moški imajo za 20 % višjo zaposljivost kot državljeni Italije, ženske pa kar za 60 %. Problem pa je, ker kar 60 % visoko izobraženih imigrantov opravlja dela, za katera so podkvalificirani. Med nizko izobraženimi pa jih je kar ¼ takih, ki kljub plači in dodatkom živijo pod pragom revščine.

zakonodaje pa mora iti v smeri večje strokovne pomoči za ženske in otroke ter k bolj sistematičnemu in strokovnemu programu učenja jezika (Mipex 2016).

- **Združitev družin**

Približno 5 % odraslih imigrantov v Italiji živi ločeno od svojih družin. Italija sicer ima dokaj prijazno zakonodajo s tega področja, vendar ne nudi nobene podpore pri združevanju družin. Ožji družinski člani lahko hitro zaprosijo za združitev in si zagotovijo dokaj enakovreden status, kot ga imajo italijanski državljani⁴⁵. Družinski člani dobijo stalni naslov za bivanje v Italiji, lahko delajo, študirajo in participirajo v družbi. Vendar pa je od leta 2007 v veljavi zakon, ki vse te pravice omogoča le pod strogimi finančnimi pogoji, ki jih marsikdo ne izpolnjuje. Med drugim zakon ne priznava združitve istospolnih partnerjev⁴⁶ (prav tam).

Ob uspešni združitvi družinski člani uživajo enake socialne in ekonomske ugodnosti kot njihov »sponzor«⁴⁷. Glavni problem, s katerim se soočajo migranti, je tako povezan z iskanjem stabilne zaposlitve v času gospodarske krize (prav tam).

- **Izobrazba**

Prva generacija otrok, rojena v tujini predstavlja, 5,5 % vseh šoloobveznih otrok v Italiji. Delež druge generacije, ki so rojeni v Italiji, pa znaša 2 %. Italijanska politika se je dokaj pozno zavedla problematike migrantskih otrok v šolskem sistemu. Zato se le počasi spoprijema z načrtno, strokovno integracijsko politiko v šolah. Pogosto so programi osnovani v dobri veri, vendar so preveč splošni in ne zajamejo posameznih skupin migrantov (begunci, starejši otroci ...). Premalo je tudi poudarka na individualni obravnavi migrantskih otrok.

⁴⁵ Za združitev žene in mladoletnih otrok lahko zaprosijo vsi, ki imajo vsaj enoletno pogodbo o zaposlitvi.

⁴⁶ Administrativni stroški pri pridobivanju dovoljenja za združitev družine stanejo 200 €, vendar je postopek velikokrat dolgotrajen. Od leta 2011 pa država družinskim članom omogoča brezplačen tečaj italijanskega jezika (A2 nivo) in italijanske kulture. Ob nezadostnem napredku oblasti lahko zavrnejo prošnjo za podaljšanje bivanja.

⁴⁷ Leta 2013 se je približno 90 tisoč družinskih članov združilo s svojim sponzorjem v Italiji. Prihod družinskih članov tako predstavlja kar 36 % vseh migracij v Italijo. Italija je država, kjer se združi največ imigrantskih družin v EU.

Tako so starejši migrantski otroci⁴⁸ velikokrat brez predhodnega testiranja postavljeni v razred z napačno starostno in sposobnostno skupino. Otroci brez urejenega statusa pa imajo težave z nadaljevanjem šolanja. Zakonodaja sicer omogoča vsem enakovredno šolanje in učno pomoč, vendar je dostop do informacij pogosto nezadosten. Italijanski šolski sistem je namreč dokaj zaprt pri spoznavanju in integraciji novih kultur in običajev⁴⁹ (prav tam).

V šolski sistem se sicer uvaja kulturne mediatorje, ki naj bi povezali otroke migrante ter njihove starše z italijansko kulturo in jezikom. Problem se pojavi, ker italijanski učenci niso spodbujeni k skupnemu trudu za integracijo svojih vrstnikov. Ukinjena pa je tudi zakonodaja, ki je uveljavljala največ 30 % kvoto tujih učencev v razredu (prav tam).

- **Zdravstvene storitve**

Kvaliteta zdravstvenih storitev se v Italiji razlikuje glede na regije. Najboljše storitve ponujata regiji Umbria in Emilia Romagna, ki sta sami migrantsko pestri. Vsi dokumentirani migranti in prosilci za azil imajo zagotovljen dostop do nacionalnega zdravstva. Nedokumentirani migranti pa imajo po zakonodaji omogočen dostop do zdravstvenih storitev le v izjemnih in nujnih okoliščinah. V praksi pa je dostop do storitev veliko bolj zapleten in zbirokratiziran (prav tam).

Imigranti pridobijo informacije o zdravstvenih storitvah na nacionalni in regionalni ravni preko internetnih strani in zloženk, ki izhajajo v več jezikih. Umbria in Emilia Romagna pa imigrantom omogočata še nekakšne tečaje in kulturne mediatorje. Na drugi strani nacionalni zakon izrecno prepoveduje oskrbo nedokumentiranim imigrantom. Zdravstveni sistem je tako predvsem odvisen od regij in zdravstvenega osebja (prav tam).

⁴⁸ 20 % otrok prispe v Italijo po 12. letu.

⁴⁹ Eden izmed razlogov je v finančni podhranjenosti šolskega sistema, ki se kaže v slabi kvaliteti poučevanja in v strukturi šolskega sistema, drugi pa v tem, da več kot 60 % otrok iz prve in druge generacije imigrantov doma ne govori Italijansko. Tako več kot polovica otrok, rojenih v tujini, ki živijo samo z mamo, ki ima nizko izobrazbo, ne dosega minimalnega znanja pri matematiki.

- **Politična participacija**

Imigranti lahko ustanovijo, financirajo ali se pridružijo civilni organizaciji ali politični stranki, vendar nimajo volilne pravice⁵⁰. V Italiji tako kot v Grčiji tudi nimajo pravice voliti na lokalnih volitvah. Sicer imajo možnost, da v mestne svete izberejo svoje predstavnike, ki potem predstavijo problematiko posamezne migrantske skupnosti (afriška, vzhodno evropejska ...). Vendar pa predstavniki nimajo pravice glasovati o odločitvah mestnih svetov (prav tam).

Realno ni pričakovati, da bi politika dovolila osebam, ki niso državljani EU, voliti na lokalnih volitvah. Zaradi visokega javnega dolga se bodo sredstva za politično participacijo in ozaveščanje o pravicah imigrantov le še zmanjševala.

- **Urejanje stalnega bivanja**

Italija je v zadnjih letih pospešeno sprejela direktive in zakonodajo s priporočili EU. Urejanje dokumentov za pridobitev stalnega naslova poteka dokaj hitro in jasno.

Januarja 2014 je bilo izdanih 3,9 milijona dovoljenj za bivanje. Po podatkih iz leta 2011/2012 kar 90 % imigrantov živi v Italiji več kot 5 let in je tako upravičenih do prošnje za ureditev stalnega bivanja v Italiji⁵¹. Z uvedbo brezplačnih tečajev italijanskega jezika je dostop do ureditve statusa stalnega prebivalca olajšan (prav tam).

Prosilci za ureditev statusa morajo predložiti dokaz o tem, da imajo stalen vir dohodka in plačati dajatev (okrog 150 €). Ko pridobijo status, ga lahko izgubijo le v izrednih razmerah (če zagrešijo težji zločin oziroma če zapustijo EU za več kot eno leto). Imigranti z urejenim stalnim bivališčem lahko delajo, študirajo in živijo v Italiji pod enakimi pogoji, kot jih imajo državljani Italije. To je tudi edini pogoj, da lahko kasneje pridobijo status državljana. Imigranti z urejenim stalnim bivališčem predstavljajo kar 70 % vseh imigrantov v Italiji. Leta 2013 je v Italiji imelo tako urejeno stalno bivališče več kot 2 milijona imigrantov (Mipex 2016).

⁵⁰ Tako je po podatkih iz leta 2014 iz političnega odločanja izključenih približno 2,7 milijona ljudi.

⁵¹ Velja tudi za vse tiste, ki so pod mednarodno zaščito, ne pa tudi za študente.

- **Dostop do državljanstva**

Po podatkih iz leta 2011/2012 v Italiji že več kot 10 let živi 60 % imigrantov⁵². S tem pa izpolnjujejo osnovni pogoj za pridobitev državljanstva⁵³ (prav tam).

Imigranti v Italiji so podvrženi dolgi in podrobni analizi, preden lahko pridobijo tudi italijansko državljanstvo⁵⁴. Imigranti, rojeni v Italiji, so skozi svoje otroštvo obravnavani kot tujci. Otroci imigrantskih staršev, rojenih v Italiji, lahko namreč šele z 18. letom zaprosijo za državljanstvo. Gre za izjemno strogo zakonodajo. Obveščanje o njihovih pravicah pa odpade na lokalno oblast (prav tam).

Med pogoji, ki jih zahteva Italija, so tudi neprekinjen prihodek za obdobje zadnjih treh let in pa neformalni pomenek na policiji o znanju jezika in integraciji. Ta pomenek na policiji ni podvržen nobenim javnim standardom (prav tam).

Po uspešnem spopadu z birokracijo in pridobitvi državljanstva ima migrant enake pravice kot ostali državljani. Leta 2012 je tako postalo približno 60 tisoč migrantov italijanskih državljanov. Na letni ravni to znaša približno 2 % vseh migrantov, ki živijo v Italiji (prav tam).

- **Antidiskriminacijska zakonodaja**

V Italiji le slaba tretjina prebivalcev pozna svoje pravice, ki so jim podvrženi ob diskriminacijskem napadu⁵⁵. V Italiji vlada tudi izjemno nizko zaupanje v policijo in sodni sistem. Veliko imigrantov pa zaradi različnih razlogov (najpogostejši je strah) niti ne prijavi napadov. Posledica vsega tega pa je, da je italijanska zakonodaja s področja diskriminacije nedodelana in ne omogoča celostne obravnave⁵⁶ (prav tam).

⁵² Po evropski zakonodaji je 10 let zgornja meja po kateri lahko zaprosiš za državljanstvo.

⁵³ 17 % oseb imigrantskega porekla, rojenih v Italiji, nima italijanskega državljanstva.

⁵⁴ Dovoljeno je dvojno državljanstvo.

⁵⁵ Zakonodaja s področja zagotavljanja enakosti pred zakonom je kljub usklajevanju z zakonodajo EU tako slaba, da zaostaja 36 odstotnih točk za povprečjem v EU.

⁵⁶ V Italiji 5,3 % ljudi pravi, da so bili žrtve diskriminacije na osnovi etnične pripadnosti (3,3 %) in/ali zaradi verskega prepričanja (2 %). Odstotek je malo večji, kot je povprečje v EU.

Z zakonodajo iz leta 2008 so se približali standardom, ki jih zahteva EU. Politika kljub vsemu še naprej ne kaže zanimanja za izboljšanje implementacije zakonodaje. Urad za rasno diskriminacijo (UNAR) tako ni neodvisni organ. Je tudi brez pravice, da v imenu žrtve sproži pravni postopek. Leta 2013 je Urad za rasno diskriminacijo prejel le 812 prošenj za pomoč s strani žrtev⁵⁷. Posledično pa lahko sklepamo, da velika večina žrtev napadov niti ne prijavi (prav tam).

5.3 ZDA

ZDA so od nekdaj »utemeljene« na migracijah. ZDA so tako izredno kulturno raznolike. Povečuje se število migrantov iz Azije in Latinske Amerike. Etnične manjšine tako predstavljajo že četrtno populacije (Castles in Miller 2009, 248–249).

Administracija predsednika Billa Clintona se je v devetdesetih letih prejšnjega stoletja preko programa »Operacija čuvaj« (Operation Gatekeeper) odločila zmanjšati število nedokumentiranih migrantov z ostrim nadzorom mehiške meje. Visoka mreža in uporaba tehnologije na meji sta povzročili le bolj nevaren prehod meje in dodatni zaslužek za tihotapce. Še več, začasni delovni migranti iz Mehike so zaradi težko prehodne meje postali stalni prebivalci ZDA, sočasno pa so v ZDA pripeljali še svojo družino (prav tam, 249).

Ameriški Kongres je leta 1996 spremenil zakonodajo (t. i. Welfare Reform Act⁵⁸), ki je postavila jasno ločnico glede upravičenosti dostopa do storitev socialne države. Razlikovanje med državljanji ZDA in ostalimi prebivalci pa je privedlo le do tega, da so številni imigranti zaprosili za naturalizacijo (prav tam, 249).

⁵⁷ 784 primerov na podlagi etnične diskriminacije in 28 na podlagi verske.

⁵⁸ Welfare Reform Act imigrantom onemogoča dostop do socialnih storitev na zveznem nivoju. Legalni imigranti (azilanti in begunci so izzeti) nimajo dostopa do socialnih storitev, ki jih izvaja zvezna vlada za obdobje petih let. Pomoč v obliki bonov za prehrano lahko dobijo le z državljanstvom. Ilegalni imigranti pa ne morejo dostopati do pogodb, posojil, licenc, socialnih in zdravstvenih storitev, ne morejo zaprositi za pokojnino, denarne pomoči ob nezaposlenosti, javnega stanovanja, pomoči za invalidnost, nimajo dostopa do univerz ... Posamezne zvezne države lahko zagotovijo posamezno ugodnost za imigrante le, če sprejmejo lasten zakon. Imigrantom tako pripada le nujna medicinska pomoč, cepljenje pred nalezljivimi boleznimi in šolska kosila za otroke. Imigranti pa lahko dostopajo do programov, ki so povezani z varovanjem njihove varnosti (Legrain 2007, 147–148).

Kar četrtina (80 milijonov) ameriške populacije spada med prvo in drugo generacijo imigrantov. Po podatkih iz leta 2012/13 se predvideva, da je 19,3 milijona migrantov naturaliziranih, 13,3 milijona pa jih ima zakonsko urejeno stalno bivališče (Zelena karta). Predvideva se, da je približno 11,4 milijona nedokumentiranih migrantov v ZDA. Približno 2 milijona ljudi ima začasne vize (delavci, študenti). Migracije družinskih članov so najpogostejši način legalnega dostopa (stalno bivanje) v ZDA in predstavljajo 2/3 vseh priseljencev med leti 2011 in 2013. ZDA vsako leto izdajo približno milijon stalnih dovoljenj za bivanje. Migranti v ZDA imajo visok odstotek zaposlitve. Tudi samo okolje je migrantom zelo naklonjeno (Mipex 2016).

- **Mobilnost trga dela**

ZDA imajo izjemno mobilen trg delovne sile. Imigranti z urejenim statusom imajo večino pravic enakih kot državljani ZDA: lahko iščejo zaposlitev (velja tudi za družinske člane), začnejo samostojno podjetniško pot, zaprosijo za pomoč državne institucije pri iskanju zaposlitve, za njih veljajo povsem enaki delovni pogoji, plačajo tudi enak odstotek davkov in socialno zavarovanje. Negativna stran pa je ta, da določene zvezne države in profesionalna združenja in organizacije imigrantom ne priznavajo njihovih znanj, kar pomeni, da so obsojeni na slabše plačana delovna mesta (Mipex 2016).

Migranti s stalnim bivanjem v ZDA imajo tudi enake možnosti glede izobrazbe in šolanja v Ameriki. Javne institucije so večinoma odprte do imigrantov. Vendar pa posamezne zvezne države velikokrat ne priznavajo njihovih znanj in izkušenj pri iskanju dela⁵⁹ (prav tam).

- **Združitev družin**

Imigranti potrebujejo začasno delovno dovoljenje, zeleno karto ali ameriško državljanstvo, da lahko začnejo postopek združitve družinskih članov. Glavne prepreke so omejeno število viz,

⁵⁹ Zadnji velik napredek pri vključevanju imigrantov na trg dela in pomoč pri učenju jezika sega v leto 1986, ko je bila sprejeta imigracijska reforma in kontrolni akt (Immigration Reform and Control Act ali IRCA). Zakonodajni akt s področja delovnih inovacij in priložnosti (The Workforce Innovation and Opportunity Act) iz leta 2014 pa je nadgradil načrtno učenje angleščine in pismenosti z namenom, da imigranti dosežejo ekonomsko pismenost in samozadostnost.

visoki stroški in birokratsko neznanje imigrantov. »Sponsorji« morajo izkazati dohodke/premoženje, ki znašajo vsaj 125 % mejne stopnje revščine⁶⁰ (prav tam).

Migracije družin predstavljajo 2/3 vseh stalnih migracij (zelene karte) in 10 % začasnih migracij (delavci, študenti). Leta 2013 jih je na ta način prišlo v ZDA več kot 1,2 milijona. Problem se pojavi ker povpraševanje izdatno presega ponudbo pri izdajanju viz. Čakalna doba tako znaša tudi več let. Kongres je postavil zgornjo mejo viz za združitev družin že leta 1990. Zgornja meja tako znaša 480000 viz. Leta 2013 je sicer prišlo v ZDA dobrih 630 tisoč oseb s stalnimi ali začasnimi družinskimi vizami. Do takšnega razkoraka prihaja zaradi zapletenega sistema. Migranti lahko na podlagi politike združevanja družin vstopajo v ZDA preko dveh sistemov. Prvi je povezan s takojšnjim združevanjem družinskih članov ameriških državljanov (immediate relatives of U.S. citizens)⁶¹. Drugi pa preko družinskega preferenčnega sistema (family preference system)⁶² (Mipex 2016; AIC 2014, 1. marec).

- **Izobrazba**

Prva generacija otrok migrantskega porekla predstavlja približno 7 % šoloobveznih otrok v ZDA. Delež migrantskih otrok druge generacije znaša že 15 % vseh šoloobveznih otrok. Vsi učenci so ne glede na status upravičeni do brezplačnega javnega vrtca ter brezplačne osnovne in srednje šole (Mipex 2016).

Učenci brez urejenih dokumentov nimajo enakih pravic do vpisa na fakulteto in do državne finančne pomoči. Leta 2001 so z vzpostavitvijo projekta No Child Left Behind začeli izboljševati šolski položaj vseh učencev in študentov. Tako delujejo številni programi učne

⁶⁰ Na spodnji povezavi so objavljeni podatki o mejnih dohodkih, pod katerimi se smatra, da oseba živi v revščini: <https://www.census.gov/hhes/www/poverty/data/threshld/>.

⁶¹ Sistem ne pozna številčnih omejitev. Upravičenci so samo zakonski partnerji ameriških državljanov, neporočeni mladoletni otroci ameriških državljanov (mlajši od 21 let) in starši ameriških državljanov.

⁶² Sistem ima omejeno število viz, za katero lahko zaprosijo otroci (starejši od 21 let) ter bratje in sestre ameriških državljanov. Za vizo lahko zaprosijo tudi zakonci in otroci (starejši od 21 let) imigrantov, ki imajo stalno prebivališče prijavljeno v ZDA, niso pa njeni državljani.

pomoči in svetovalnic. Veliko je seveda odvisno od posamezne zvezne države. Tako nekatere zvezne države upoštevajo materni jezik migranta kot učenje tujega jezika⁶³ (prav tam).

- **Zdravstvo**

Javni zdravstveni sistem nudi zelo malo pravic, tako da je delež nezavarovanih med imigranti visok. Po zakonu iz leta 1996 morajo namreč imigranti (s stalnim dovoljenjem za bivanje) čakati 5 let, da so upravičeni do enakih pravic, kot jih imajo državljani ZDA. Pred tem pa se lahko zavarujejo preko zavarovanj, ki jih ponuja program Affordable Care Act. Begunci in prosilci za azil so upravičeni do zdravstvene oskrbe. Nedokumentirani migranti so popolnoma izključeni iz zdravstvene oskrbe (prav tam).

Ameriški zdravstveni sistem se trudi zagotoviti čim boljše medkulturne prakse. V nekaterih zveznih državah poskušajo s čim hitrejšim vključevanjem imigrantov v zdravstveno varstvo (pomoč pri jeziku, svetovanje, hitri izobraževalni tečaji) (prav tam).

- **Politična participacija**

Imigranti brez ameriškega državljanstva nimajo pravice oddati glasu na volitvah. Leta 2013 je bilo tako izključenih 21,9 milijona ljudi (7 % populacije ZDA). V zadnjih letih številna mesta, okrožja in zvezne države sponzorirajo ustanavljanje različnih migrantskih svetov in odborov. Formalno imajo ti sveti in odbori malo pravic. Gre predvsem za posvetovalno telo, ki lahko pripomore k boljši integraciji in medkulturnemu dialogu (prav tam).

- **Dovoljenje za stalno bivanje**

Migranti lahko za stalno bivališče v ZDA zaprosijo po petih letih stalnega bivanja⁶⁴. Begunci in prosilci za azil pa lahko za dovoljenje zaprosijo po enem letu od odobritve azila ali preselitve. Zakon je v veljavi od leta 1990. Priti do dovoljenja je izjemno težko⁶⁵ (prav tam).

⁶³ Le 40 % otrok imigrantskega porekla doma govori angleško.

⁶⁴ Približno milijon prošelj odobrijo letno. Leta 2012 je bilo tako približno 13 milijonov imigrantov s stalnim prebivališčem v ZDA.

⁶⁵ Visoki stroški in birokratske pasti.

Na drugi strani pa imajo ZDA enega izmed največjih deležev nedokumentiranih migrantov (11,4 milijona ljudi), ki predstavljajo skoraj polovico vseh migrantov v ZDA. Nedokumentirani migranti izredno težko pridobijo dovoljenje za stalno bivanje⁶⁶ (prav tam).

Na drugi strani pa so lahko ob dovoljenje za bivanje (zeleno karto) že zaradi majhnih prekrškov (npr. napačno izpolnjena davčna napoved ali če zapustiš državo za več kot 6 mesecev). Od leta 1996 je v veljavi zakon, ki večini imigrantov onemogoča prejemanje storitev iz vladnih finančnih in socialnih programov⁶⁷ za obdobje prvih pet let. Dostop do teh programov je odvisen od posamezne zvezne države, od statusa imigranta in pa dolžine njegovega bivanja v ZDA (prav tam).

- **Dostop do državljanstva**

8,8 milijona imigrantov s stalnim bivališčem v ZDA⁶⁸ izpolnjuje pogoje za pridobitev državljanstva. Migranti lahko za državljanstvo v ZDA zaprosijo po 5. letih stalnega bivanja⁶⁹. Zakonski partner ameriškega državljanja lahko to stori po treh letih bivanja. Letno podelijo približno 700 tisoč državljanstev. Dovoljena so dvojna državljanstva. Kot povsod je tudi za pridobitev državljanstva potrebno veliko potrpljenja, saj so postopki dolgotrajni, kar pušča prsilce v negotovosti. Leta 2012 je tako nekaj manj kot 400 tisoč prošenj ostalo nerešenih (prav tam).

- **Antidiskriminacijska zakonodaja**

Zakonodaja prepoveduje vsakemu prebivalcu ZDA diskriminacijo na podlagi verske, rasne, spolne ali nacionalne pripadnosti. Diskriminacija je prepovedana v vseh sferah življenja. Antidiskriminacijska zakonodaja in sodstvo veljata za najboljša na svetu. Sodišča migrantom omogočajo tudi prevajalce. Edina pomanjkljivost so dolgotrajni postopki (prav tam).

⁶⁶ Zadostiti moraš strogim finančnim in jezikovnim pogojem, kar je lahko tudi več kot deset let.

⁶⁷ Medicare in Medicaid, Food Stamp Program, Temporary Assistance for Needy Families (TANF), in Assistance for Disabled Immigrants.

⁶⁸ 66 % vseh tistih, ki imajo stalno bivališče v ZDA; gre za 40 % vseh imigrantov, ki živijo v ZDA.

⁶⁹ Od leta 2011 jim je v pomoč Public Education and Awareness Initiatives, ki obvešča imigrante, kdaj lahko zaprosijo za državljanstvo. US Citizenship and Immigration Services' (USCIS) pa na zvezni ravni osvešča in izobražuje imigrante glede postopkov naturalizacije in prednosti, ki jih le-ta prinaša.

5.3.1 Arizona

23. aprila 2010 je guvernerka zvezne države Arizone Jan Brewer podpisala zakon z imenom ***Senate Bill 1070 (S.B. 1070)***. Namen zakona je preprečevati nedokumentirane migracije na ameriško-mehiški meji. Zakon s polnim imenom *Support Our Law Enforcement and Safe Neighborhoods Act* omogoča organom pregona, da pregledajo dokumente vseh tistih imigrantov, ki se jim zdijo sumljivi, oziroma za katere obstaja »realen sum«, da so nedokumentirani prebežniki. Če imigrante zalotijo brez veljavnih dokumentov (so v ZDA ilegalno), se to šteje kot blažja kršitev (misdemeanors⁷⁰). Vsak prebežnik, ki se ga aretira na ta način, mora oddati prstne odtise, da se potem preveri njegov status še v nacionalni bazi. Gre za podoben ukrep, kot ga že pozna federalni zakon, ki narekuje, da se mora vsak tuji državljan, ki je starejši od 14 let in biva v ZDA več kot 30 dni, registrirati pri federalni vladi. Starejši od 18 let morajo s seboj vedno nositi veljavni registracijski dokument. Kršitev se kaznuje z do največ 30 dni zapora (NumbersUSA 2015, 27. februar; Legal Information Institut).

Zakon izrecno sicer ne govori o deportaciji, a omogoča organom pregona, da vsakega nedokumentiranega prebežnika, ki krši zvezni ali državni zakon, premestijo pod okrilje carinske in obmejne policije (Customs and Border Protection). Gre za največjo varnostno organizacijo v ZDA, ki spada pod Urad za domovinsko varnost⁷¹.

Implikacije zakona S.B. 1070 so daljnosežne. Nasprotniki zakona trdijo, da je zakon v nasprotju z ustavo, saj posega na področje kršitve človekovih pravic. Po njihovem mnenju zakon vodi v rasno profiliranje in nadlegovanje prebivalcev, predvsem Hispancev in ostalih špansko govorečih prebivalcev (ACLU 2010, 17. maj).

Kmalu po sprejetju zakona so sledile prve tožbe. 17. maja 2010 je bila na okrajnem sodišču vložena tožba (*Friendly House et al. v. Whiting*) štirinajstih delovnih, verskih in civilnih

⁷⁰ V ZDA je kazen za tak prekršek zagrožena denarna kazen do 500 \$ ali/in krajša zaporna kazen, ki se jo odsluži v lokalnem zaporu (Criminal Find Law 2016/misdemeanors).

⁷¹ Nadzirajo uvozne dajatve, regulirajo mednarodno trgovino, skrbijo za izvrševanje zakonodaje na področjih trgovine, carine in imigracij.

organizacij⁷² in desetih posameznikov. Tožbo je podprla tudi mehiška vlada, ker bi zakon najbolj prizadel prav njene državljane. Po njihovem mnenju je zakon v nasprotju s tako imenovanim Supremacy Clause ameriške ustave (zvezni zakoni in pogodbe so nadrejeni zakonom posamezne zvezne države). Zakon naj bi preko nenapovedanih policijskih pregledov podpiral rasno segregacijo na podlagi barve kože, kar vodi v neenakost pred zakonom (kršitev četrtega in štirinajstega amandmaja), omejeval naj bi svobodo govora (kršitev prvega amandmaja) in vodil v večje nezaupanje v organe pregona (ACLU 2010, 17. maj; Beard Rau 2010, 18. maj; BBC 2010, 23. junij).

Na drugi stani pa podporniki zakona trdijo, da preko zakona samo izvršujejo naloge federalne vlade. Namen zakona je Arizono, ki ima veliko nedokumentiranih migrantov, kjer tihotapijo velike količine prepovedanih drog, kjer je prisotno tihotapljenje ljudi, ohraniti varno. Nekateri podporniki zakona pa menijo, da je ta zakon dobra podlaga za celostno reformo s področja imigracij.

Zakon, ki so ga podpisali v Arizoni, naj bi zaradi zgornjega razloga kršil ustavo. Ministrstvo za pravosodje je tako sprožilo tožbo proti Arizoni na podlagi tega, da zakon spada pod okrilje celotne ZDA in ne samo ene zvezne države. Ministrstvo je sprožilo tožbo na okrajnem sodišču v Arizoni. Gre za tožbo (*United States of America v. Arizona*). Na prvi stopnji je sodnica Susan Bolton odločila v prid ministrstva (Dinan in CNN Wire Staff 2010, 28. julij). 11. februarja 2011 je Arizona vložila tožbo proti zvezni vladi, češ da ta ni sposobna zavarovati meje z Mehiko pred nedokumentiranimi migranti. 11. aprila je pritožbeno sodišče v San Franciscu⁷³ v veliki večini potrdilo sodbo okrajnega sodišča (Lacey 2011, 11. april). Guvernerka Jan Brewer je 10. avgusta vložila pritožbo direktno na vrhovno sodišče. Ameriško vrhovno sodišče je tako 25. junija 2012 razsodilo, da je zakon v veliki večini ustaven in primeren za uporabo. Je pa sodišče zavrnilo tri pomembne člene kot neustavne: organi pregona tako ne smejo aretirati imigranta na podlagi »verjetnosti«, da je imigrant kršil zakon. Za to potrebujejo predhodni nalog. Če nedokumentirani migranti ne posedujejo registracijskih papirjev ali kakih drugih vladnih identifikacijskih dokumentov, se to ne definira kot kriminalno dejanje. Sodišče je tudi odpravilo člen, ki je prepovedoval

⁷² ACLU, MALDEF, National Immigration Law Center (NILC), the National Association for the Advancement of Colored People (NAACP), ACLU of Arizona, National Day Laborer Organizing Network (NDLON) and the Asian Pacific American Legal Center (APALC) – a member of the Asian American Center for Advancing Justice.

⁷³ United States Court of Appeals for the Ninth Circuit (zvezno sodišče, ki je nadrejeno okrajnemu)

imigrantom, ki niso avtorizirani za delo, da se prijavijo za delo in da sedaj lahko delo tudi opravljajo. Je pa sodišče odločilo, da lahko policija med svojimi delovnimi obveznostmi zahteva tudi pregled veljavnosti migrantovih papirjev (Arizona et al. v. United States; CNN.com 2012; Savage 2012, 25. junij; Cohen 2012, 25. Junij; Liptak 2012, 25. junij; Beard Rau 2012, 25. junij; Cohen in Mears 2012, 26. junij).

Nasprotniki zakona v Arizoni se sicer bojijo, da se bo povečalo število kriminalnih dejanj, saj si zaradi stroge migrantske zakonodaje nedokumentirani migranti ne bodo več upali prijavljati kaznivih dejanj. S sprejetjem zakona v Arizoni pa je velika možnost domino učinka. Tako je 5 zveznih držav, Pennsylvania, Minnesota, South Carolina, Rhode Island in Misisipi, predstavilo podobne zakone. Ti zakoni pa imajo podporo tudi v številnih politikih.

Migrantska zakonodaja v Arizoni je tako zelo stroga. Skozi zakona ("Legal Arizona Workers Act" in Arizona Revised Statutes (A.R.S.)) tako prepovedujejo delodajalcem zaposlovanje nedokumentiranih migrantov. V najslabšem primeru lahko delodajalci celo izgubijo dovoljenje za delo. The Legal Arizona Workers Act tudi zahteva, da vsi delodajalci uporabljajo elektronsko preverbo⁷⁴ z namenom preprečitve zaposlovanja nedokumentiranih migrantov (Thompson Reuters 2016).

Arizona tudi ne dovoljuje izdaje voznških dovoljenj in osebnih izkaznic nedokumentiranim migrantom. Od vsakega prosilca za voznško in osebno dovoljenje tako zahtevajo verificiran rojstni list in veljavno dovoljenje za bivanje v ZDA. Federalni zakon ZDA tudi prepoveduje, da bi imigranti prejeli zdravstvene storitve. Te jim pripadajo le pod pogojem, da sta resno ogrožena njihovo zdravje in življenje. Državne šole v Arizoni imajo finančno prepoved (štipendije, plačilo šolnin) glede podpore nedokumentiranim migrantom. Na področju oddaje nepremičnin Arizona nima enotne politike. Obstajajo številni poskusi preprečitve oddajanja nepremičnin nedokumentiranim migrantom. Sodbe na sodiščih so se končale z različnimi sodbami. Kdor želi voliti v Arizoni, mora po zakonu imeti veljavno osebno izkaznico s fotografijo, ali dva različna obrazca s seznama veljavnih dokumentov, iz katerih je razvidno ime in naslov volivca (računi za elektriko ali vodo, dokazilo, da si uporabnik bančnih in kreditnih storitev, potrdilo o zavarovanju ali voznško dovoljenje ...). Vidimo, da je zelo težko priti do možnosti za volitve. Zakon med drugim tudi prepoveduje nudenje prevoza nedokumentiranim migrantom (Thompson Reuters 2016).

⁷⁴ E-Verify.

Različne raziskave javnega mnenja so pokazale, da približno 2/3 prebivalcev Arizone zakonu ne nasprotuje (Pavlich 2012, 25. april; Rasmussen Reports 2010, 28. april).

Dostop do šolstva, zdravstvenih storitev, nepremičnin in politične participacije je otežen že migrantom, ki imajo urejene dokumente. V Arizoni pa so s sprejetjem še strožje migrantske zakonodaje le še bolj alienirali imigrante od vključevanja v družbo. Kmalu po sprejetju zakona naj bi Arizono zapustilo kar 100000 Hispancev, ki velik delež svojih dohodkov pošiljajo v svoje rojstne države (Mehika). V nekaterih cerkvah je tako udeležba pri bogoslužju manjša za kar 30 % (Goldberg 2010, 28. maj; Stevenson 2010, 11. november)

Tudi med samimi organi pregona je prišlo do razkola. Najbolj goreč podpornik zakona je lokalni šerif iz Maricope Joe Arapio. Gre za najbolj znanega šerifa v vsej Ameriki, ki si je sloves pridobil z zavzetim preganjanjem nedokumentiranih migrantov. Roberto A. Villaseñor, šerif v mestu Tucson, pa ne deli Arapiovega mnenja. Po njegovem mnenju policija nima ne sredstev in ne dovolj ljudi, da bi preverjala ljudi na podlagi barve kože. Njegovemu mnenju se pridružuje velika večina članov združenja policijskih načelnikov in šerifov Arizone (Arizona Association of Chiefs of Police). Prometnik Martin Escobar (ravno tako iz Tucsona) pa je v svojem imenu sprožil celo tožbo proti Arizoni zaradi domnevne kršitve ustave (Raffin, 2010; Cooper in Davenport 2014, 24. April; Slevin 2010, 30. april; Khan 2010, 4. maj).

Prav tako so se pojavila trenja znotraj verskih skupin. Senator iz Arizone Russell Pearce je vidni predstavnik Cerkve Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni (mormoni). Je oster zagovornik zakona, s tem pa je povzročil razkol v cerkvi. Velika večina katoliških duhovnikov ostro nasprotuje zakonu (NCC 2010, 26. april; CNA 2010, 28. april; Gonzalez 2010, 28. maj).

Kljub strogi zakonodaji pa so imigranti v Arizoni dejstvo, ki pomembno sooblikujejo tudi gospodarsko sliko zvezne države. Udall center za raziskave javnih politik univerze v Arizoni predvideva, da gospodarski izkupiček migrantskih delavcev v Arizoni znaša približno 44 milijard dolarjev letno (leto 2004), kar znese približno 400000 zaposlitev za nedoločen čas. V Arizoni je tako kar 35000 podjetij v lasti Latinoameričanov. Zaposlujejo približno 40 tisoč oseb. The Perryman Group predvideva, da če bi iz Arizone izgnali vse nedokumentirane migrante, bi Arizona izgubila 26,4 milijarde dolarjev v ekonomski aktivnosti in kar 140000 delovnih mest (Immigration Policy Center 2010, 21. april; Thompson Reuters 2016; Archibold 2010, 23. april).

Po poročanju Washington Posta naj bi bilo sicer v Arizoni 460000 nedokumentiranih migrantov (Cooper in Davenport 2010, 25. april). V Arizoni je veliko nasprotovanje tudi v tem, kolikšen odstotek prekrškov napravijo migranti. Judith Gans, ki študira politike migracij na univerzi v Arizoni, opozarja, da v javnem diskurzu manjka racionalne debate. Tako zagovorniki kot nasprotniki zakona napihujejo posamezne deviantne primere (Archibold in Steinhauer 2010, 28 april; Archibold 2010, 19. junij).

Nezmožnost Kongresa in predsednika Baracka Obame (in njegovih predhodnikov), da sprejmejo novo zakonodajno reformo s področja migracij, je tako pripeljalo do »arizonifikacije«. Kot smo videli v zgornjem primeru, je Arizona prevzela zakonodajo v svoje roke. S tem pa je sprožila domino efekt. Politika v Teksasu temu pritrjuje.

5.3.2 Teksas

Po podatkih Urada za domovinsko varnost je v Teksasu leta 2009 živel 1,68 milijona nedokumentiranih migrantov od skupno 10,8 milijona, kolikor jih živi v ZDA. Največ, 62 %, prihaja iz Mehike, sledijo pa jim državljani iz držav Srednje Amerike (El Salvador, Gvatemala in Honduras). Passel in Cohn iz Raziskovalnega centra Pew ugotavljata, da se je število nedokumentiranih migrantov v zadnjih letih ustalilo. Leta 2006 je takratna prva finančnica Teksasa Carole Keeton Strayhorn izračunala, da nedokumentirani migranti v Teksasko državno blagajno prispevajo približno 425 milijonov \$ več, kot znašajo stroški države. Vendar pa kritiki očitajo študiji številne metodološke pomanjkljivosti. Jack Martin iz Federacije za ameriške imigracijske reforme (FAIR) pravi, da je Teksas ena redkih ameriških držav, kjer je delež kriminalnih dejanj s strani imigrantov nižji od rojenih Teksačanov. Več kot polovica volilnih upravičencev v Teksasu si želi, da bi policija imela pristojnosti preverjati migrantski status posameznika. Gre za ukrep, ki ga je sprejela Arizona. Teksas se je tudi zelo primerno spopadel z gospodarsko krizo. Randy Capps iz Migration Policy Instituta vidi razloge za porast migracij v Teksasu v stabilnem nepremičninskem trgu, energetskega sektorja, ki ga poganja naftna industrija, in v razvijajoči se tehnološki industriji, ki se koncentrira v bližini glavnih mest Austin, Dallas in Houston. Teksas je med gospodarsko krizo veliko pridobil tudi na račun visoko izobražene delovne sile, ki je po mnenju Williama Freya iz miselnega tanka Brookings Institut veliko bolj mobilna. Prihod Azijcev in Indijcev pa sovпада tudi z naraščajočimi gospodarskimi povezavami med državami. Po raziskavi iz

leta 2014 prebivalci Teksasa vidijo v imigrantih in obmejni varnosti največja varnostna izziva v državi (Passel in Cohn 2014, 18. november; White in drugi 2015a; Wiltz 2015, 24. oktober).

Po podatkih Migration Policy Instituta naj bi v Teksasu tako živel približno 1,5 milijona nedokumentiranih migrantov (velika večina Mehičanov). Kar četrtnina nedokumentiranih migrantov je mlajših od 24 let. Približno 90 % teh otrok obiskuje šolo. Vendar delež mladostnikov v starostni skupini 18–24 let, ki nadaljuje šolanje, pade na 24 %. Med odraslimi je delež takih, ki imajo strokovno izobrazbo ali končano univerzo, približno 20 %. Več kot polovica nedokumentiranih migrantov pa le s težavo govori angleški jezik. Približno 60 % imigrantov je zaposlenih. Kar 74 % jih je brez ustreznega zavarovanja (MPI; TPP 2014).

Steve White in kolegi so v študiji prikazali, da se bodo neto migracije v Teksasu nadaljevale, kar bo privedlo do premika v starostnih kategorijah. Največji delež novih migrantov je namreč mladih fantov starih med 20 in 30 let. Na drugi strani pa se delež starih prebivalcev veča, tako da vsi ti novi prihodi pomenijo v končni fazi nižje breme za zdravstveno in pokojninsko blagajno (White in drugi 2015b).

Isti avtorji so v neki drugi študiji tudi prikazali, da se večja število imigrantov iz Azije, ki bodo doprinesli h kulturni in rasni pestrosti. Vsi ti novi prihodi migrantov pa so vezani predvsem na večja mesta, kot sta Dallas in Houston. Povečuje pa se tudi delež imigrantov tujih držav, ki se selijo iz drugih ameriških zveznih držav (White in drugi 2015c).

Dallas je v zadnjem času izbral milejšo obliko kaznovanja pri zapiranju nedokumentiranih migrantov. Imigranti, ki storijo lažje kršitve, so hitro izpuščeni na prostost. Blažji pristop predlaga tudi Urad za domovinsko varnost. Takšnemu ukrepu nasprotujejo nasprotniki migracij, vključno z guvernerjem Abbottom. Zaenkrat pa uporaba zveznega elektronskega preverjanja zaposlenih (E-Verify) še vedno velja za državna podjetja in agencije in njihove pogodbene sodelavce (Aguilar in Root 2015, 3. november).

Teksas je po številu nedokumentiranih migrantov drugi, za Kalifornijo. Številni nasprotniki migrantov so mnenja, da zvezna vlada nameni preveč sredstev za urejanje migrantskih vprašanj, hkrati pa ni sposobna pripraviti nove zakonodaje, ki bi urejala migracije. Tako je republikanski politik iz Teksasa Leo Berman leta 2007 in 2009 predlagal, da bi Teksas onemogočil dostop do javnih storitev vsem nedokumentiranim migrantom in njihovim v Ameriki rojenim otrokom. Berman je bil pri tem neuspešen. Temu predlogu so nasprotovali

delodajalci, ker bi to pomenil hud udarec za gospodarstvo, saj znaša delež nedokumentiranih migrantov kar 8,9 % vse delovne sile v Teksasu. Bermanov ukrep je predvideval tudi visoke kazni za zaposlovanje nedokumentiranih migrantov. Migranti so namreč ključni delavci v panogah gradbeništva, kmetijstva in storitvenega sektorja. Delodajalce je podprl tudi takratni guverner Rick Perry, vendar je leta 2009 pod pritiskom vnovične izvolitve postal nasprotnik priseljevanju migrantov (Passel in Cohn 2014, 18. november; The Texas Tribune.com).

Tako kot v Arizoni je tudi v Teksasu vprašanje nedokumentiranih migracij pereče politično vprašanje. Tako je guverner Greg Abbott julija 2015 podpisal zakon House Bill 11, ki naj bi izboljšal in zaostril prehod mehiške meje. Zakon uvaja uvedbo številne sofisticirane tehnologije na meji in daje več pristojnosti teksaški policiji. Po novem pa se šteje za kaznivo dejanje oddajanje nepremičnin ali sprejemanje nedokumentiranih migrantov v svoje domove. S potrditvijo House Bill 10 in House Bill 12 pa je še zaostril kazni za tihotapce in posodobil pravila za obmejno policijo. The Mexican American Legal Defense and Educational Fund (MALDEF) je tako vložila tožbo proti guvernerju Abbottu in nekaterim njegovim sodelavcem, češ da je zakon v nasprotju z ustavo, ker posega na področje zveznih zakonov, ki so nadrejeni zakonu iz Teksasa. Tožilci so za primer vzeli zakon iz Arizone, ki ga je vrhovno in zvezno sodišče v nekaterih točkah razveljavilo. Zakon po mnenju tožilcev škodi verskim, neprofitnim ostalim organizacijam, ki pomagajo nedokumentiranim migrantom, saj se po novem to klasificira kot kaznivo dejanje. Proti zakonu so tudi stanodajalci, ki bi ob oddaji stanovanja nedokumentiranim migrantom bili v prekršku (Aguilar 2015a, 9. junij; 2016b, 25. januar).

Leta 2014 je predsednik Barack Obama sprožil spremembo imigrantske zakonodaje, imenovane *Deferred Action for Parents of Americans and Lawful Permanent Residents (DAPA)*. Po tem zakonu bi nekateri nedokumentirani migranti pridobili status, po katerem bi se jih težje deportiralo. Zakon bi izboljšal tudi položaj imigrantskih otrok (DACA) in pa tujih študentov v ZDA. Vendar pa je Teksas skupaj s še 25. zveznimi državami vložil tožbo (Teksas v. United States) proti zakonu na zvezno okrajno sodišče v Teksasu. Teksas namreč nasprotuje razširitvi programov DAPA in DACA. Tako je 16. februarja 2015 okrajni sodnik začasno ustavil izvajanje zakona, ki bi nedokumentiranim migrantom podelil nekakšen legalen status, s tem pa bi pridobili dovoljenje za delo (Barbash 2015, 17. februar). Okrajni sodnik je odločil, da Obamova administracija ni delovala povsem v skladu z administrativnim proceduralnim aktom. Sodniku Hanenu je pritrnilo tudi pritožbeno sodišče v New Orleansu.

Vlada tako lahko čaka samo še na odločitev vrhovnega sodišča. Vendar pa prvi tožilec Teksasu Ken Paxton meni, da Obama preprosto noče sprejeti sodb nižjih sodišč in se sprijazniti z dejstvom, da je prekoračil svoje pristojnosti (Denniston 2015, 1. december; Aguilar 2016a, 19. januar).

Če bo vrhovno sodišče potrdilo predlog Baracka Obame, bo približno 4,4 milijona otrok migrantskega porekla, ki so rojeni v ZDA, dobilo neke vrste začasno dovoljenje za bivanje in s tem zaščito pred izgonom (deferred action) po programu DACA (program se sicer že izvaja, vendar bi ga Obamov predlog razširil). Po programu DAPA pa bi nekateri migranti brez dokumentov, ki bivajo v ZDA od leta 2010 in imajo otroke, ki so državljani ZDA (oz. imajo dovoljenje za stalno bivanje) dobili tudi neke vrste dovoljenje za začasno bivanje v ZDA. Prav ta dva programa sta srčika spora s Teksasško politiko (NILC 2015, 2. marec).

Veliko polemike je sprožila tudi tožba, v kateri skupina staršev toži državno agencijo za zdravstvo, ker le-ta ob rojstvu otrok (ameriških državljanov migrantskega porekla) ni želela izdati rojstnega lista (Aguilar 2015b, 22 julij).

V Teksasu imajo podobno kot v Arizoni velik vpliv na migracijska gibanja in politike organi pregona in gospodarstveniki. Policijske postaje v Carrolltonu, Farmers Branchu and Harris Countyu (preostali ne želijo sodelovati) tako sodelujejo z Zvezno agencijo za imigracije in carino (Immigration and Customs Enforcement (ICE)) pri izpolnjevanju zveznih migracijskih zakonov. Gre za izvajanje programa »Secure Communities« pri katerem aretiranim osebam odvzamejo prstne odtise in le-te preverijo v zvezni bazi glede njihovih preteklih kaznivih dejanj in migracijskega statusa. Zaposlovanje v Teksasu sledi pravilom zvezne vlade. Gre za tako imenovani obrazec I-9. Pravila zvezne vlade vele vajo, da delodajalec jamči, da imajo vsi njegovi zaposleni veljavna dovoljenja za delo v ZDA. Vendar pa je Urad za domovinsko varnost v zadnjih letih zaostрил izvajanje in kontrolo tega ukrepa. Delodajalci morajo tako v treh dneh od zaposlitve novega delavca izpolniti obrazec I-9. Gre za osnovne podatke, kot so ime zaposlenega, starost, naslov in številko socialnega zavarovanja. S temi podatki delodajalec jamči za svojega zaposlenega. Računalnik nato na hitro pregleda, če se podatki zaposlenega ujemajo z uradnimi podatki, ki jih poseduje vlada (Thompson Reuters 2016c). Z veljavno številko socialnega zavarovanja lahko migranti dostopajo do vozniškega dovoljenja in do osebne izkaznice. Zvezni zakon prepoveduje uporabo večine javnih storitev za nedokumentirane migrante, razen ko gre za vprašanje ogroženosti življenja. Eden najpomembnejših socialnih programov (Texas Temporary Assistance for Needy Families

(TANF)) je dostopen le državljanom ZDA in dokumentiranim prebivalcem Teksasa (Benefits.gov). Za razliko od Arizone pa imajo otroci staršev, ki nimajo urejenih dokumentov, možnost plačila šolnine na javnih univerzah. Tudi za volitve v Teksasu potrebujejo imigranti samo veljavni dokument s sliko (vozniško dovoljenje, vojaška izkaznica, potni list ZDA) (Thomson Reuters 2016d).

Mesta, kot so Austin, Dallas, Houston in San Antonio pa so sprejela sklepe, ki delodajalcem omogočajo, da zvezni vladi ne posredujejo podatkov o zaposlenih. Tako je izginila distinkcija med dokumentiranimi in nedokumentiranimi migranti (Payan 2013, 12–13).

Tudi Tony Payan z Instituta Baker, ki deluje pod okriljem Univerze Rice, je kritičen do nezmožnosti Kongresa pri sprejemu migracijske zakonodaje. Payanu se zdi nevarno, da se glavnina zakonodaje sprejema preko posameznih zveznih držav. V svojem opazovanju migracijske debate v Teksasu je leta 2009 opazil, da je bilo vloženih le pet zakonodajnih predlogov za ureditev migracijskih vprašanj. Sprejeta je bila le ena, pa še ta se je nanašala le na večjo vlogo prevajalcev pri zagotavljanju zdravstvenih storitev. Vse ostale kompleksnejše rešitve (o pomoči žrtvam tihotapcem, o šolninah, o kriminalni zakonodaji, o identifikaciji pri zaposlitvi ...) so bile zavrnjene⁷⁵, kar priča na polariziranost med demokrati in republikanci. Leta 2011 je bilo sprejetih 7 od 14 zakonodajnih predlogov. Gre za manjše zakonodajne spremembe, ki so opisane zgoraj. Payan je bil ob ugotavljanju sprememb zakonodaje presenečen, ker je pričakoval veliko bolj protimigracijsko nastrojenost (Payan 2013, 6–11).

6 VZPON PROTIMIGRACIJSKIH POLITIČNIH STRANK

Italija in Grčija se v zadnjem desetletju srečujeta z nevzdržnim javnim dolgom, korupcijo etabliranih strank in visoko brezposelnostjo. Z naraščajočim deležem dokumentiranih in nedokumentiranih migrantov pa so se ustvarile razmere za vzpon protimigracijskih strank. V ZDA so razmere podobne. Volivci se ne poistovetijo več z republikanci in demokrati. Vedno več ljudi pod vprašaj postavlja učinke globalizacije. Nove politične stranke in gibanja se tako osredotočajo na »zunanjo nevarnost« (prosti trg) in na »stare in nove« nevarnosti, ki pretijo

⁷⁵ Glej: Payan, Tony (2013).

državi, naciji (muslimani, imigranti), s tem te nevarnosti »ogrožajo« nacionalno suverenost in uzurpirajo nacionalno kulturno homogenost nacionalne države (Lazaridis in Tsagkroni v Georgiadou 2015, 193)

V nadaljevanju bom iz vsake države na kratko predstavil po eno stranko (gibanje), vsaka ima po mojem mnenju tri skupne značilnosti ekstremističnih strank: AVTORITARNOST (delovanje v skladu z zakoni), ETNIČNI NACIONALIZEM (etnična in kulturna prvobitnost), KSENOFOBIJA (strah pred drugimi) (Lazaridis in Tsagkroni v Mudde 2015, 195).

6.1 Severna liga (Lega Nord)

Severna liga za neodvisno Padanio je nastala leta 1991 z združitvijo več regionalnih strank. Domet in delovanje stranke je bilo veliko časa omejeno predvsem na severni, najbolj razviti del Italije. Stranka se zavzema za neodvisnost Padske nižine ali vsaj federalno ureditev Italije z visoko stopnjo avtonomije za najbolj razviti severni del Italije.

Severna liga je prvi preboj dosegla na parlamentarnih volitvah leta 1994 v koaliciji skupaj s stranko Forza Italia (Naprej Italija) Silvia Berlusconija. Prejela je 8,4 % glasov⁷⁶. Severna liga je v koaliciji Silvia Berlusconija vztrajala manj kot eno leto (Parenzo in Romano 267–273).

Na parlamentarnih volitvah leta 1996 so še izboljšali svoj volilni rezultat in dosegli kar 10,1 % glasov, kar jim je prineslo 59 mest v poslanski zbornici in 27 senatorjev. Stranka je tudi podala zahtevo za odcepitev severne Italije, ki jo sami imenujejo Padania (ibid., 273–276).

Severna liga je prvi večji pretres doživela leta 2012, ko je prišel na plan velik korupcijski škandal. Vodilni mož stranke Umberto Bossi naj bi milijone javnega denarja nakazoval na zasebne račune svoje družine. Še pred tem pa se je v korupcijske škandale ujel prvi finančnik stranke Francesco Belsito. Od 13. decembra 2013 stranko vodi karizmatični Matteo Salvini (Willey 2012, 14. april; The Economist, 29. november 2014).

Populizem Severne lige se kaže v tem, da nimajo stalne in stabilne ideologije. Stranka tudi redno menja stališča. Libertarni gospodarski program so zamenjali s socialističnimi in

⁷⁶ Zaradi skoncentriranosti na severni del Italije ji je tako pripadlo kar 117 sedežev v poslanski zbornici (630 je vseh članov), izvoljenih pa je bilo tudi 56 senatorjev (Senat ima 315 članov).

konservativnimi ideali, drastično so spremenili mnenje do EU, ki je sedaj negativno. Za razliko od preteklosti so današnji odnosi s Cerkvijo dobri (Parenzo in Romano 2009, 49-52; Ignazi 2008, 87).

Severna liga nasprotuje splavu ter evtanaziji in gensko spremenjenim organizmom. Podpirajo nizke davke za družine in male podjetnike, hkrati pa nasprotujejo pretakanju javnega denarja za korporacije (Castoro 2008, 20. september).

Stranko lahko uvrstimo med desničarske populiste zaradi njihovega nasprotovanja islamu, EU, Ameriki in globalizaciji. Torej nasprotovanju mednarodnemu kapitalizmu in mednarodnim institucijam, ki ogrožajo nacionalno suverenost (Chiantera-Stutte 2005, 120).

Vendar se na drugi strani stranka zavzema tudi za zaščito delavca in upokojenca. Bori se za malega podjetnika, ki se spopada s korupcijo v birokraciji. Federalni sistem bi tako delavcem na severu Italije omogočil boljšo in radodarnejšo državo blaginje (Huysseune 2011). Severno ligo s populističnim programom tako težko umestimo na politično os levo-desno. Kar jo dela ekstremistično, je odnos do imigrantov.

Severna liga dojema imigrante, ki prihajajo iz muslimanskih držav, kot varnostno in teroristično grožnjo. Nekateri predstavniki stranke so mnenja, da bi morali muslimanskim imigrantom preprečiti vstop v Italijo celo z orožjem (Pop 2011, 14. april).

Umberto Bossi je po eni izmed policijskih akcij proti nedokumentiranim migrantom odgovoril: »Antiimigrantska čistka je pozitivna stvar, ker to ljudje zahtevajo« (Rosenthal 2008, 16. maj). Bossi in Gentilini označujeta imigrante kot lenuhe. Njuno mnenje je, da bi morali na čolne, ki prevažajo nedokumentirane migrante iz Afrike, preprosto streljati. Treba pa je poudariti, da si sicer velika večina stranke prizadeva za zajezitev migracij, vendar na miren in »strokoven« način (Marrese 2002, 3. december; Pajetta 2003, 17. junij).

Leta 2002 je Evropska komisija proti rasizmu in netoleranci (ECRI) za stranko zapisala, da člani Severne lige uporabljajo močan besednjak, ki vsebuje rasistično in ksenofobno propagando. Zlasti pa je ta uperjena k migrantom, ki ne prihajajo iz EU, ter manjšinam (Romi). Hkrati opozarjajo, da tudi člani ostalih političnih strank uporabljajo ksenofobne in netolerantne izjave (ECRI 2002).

Severna liga se seveda otepa vseh obtožb o ksenofobiji in nestrpnosti. Tako navajajo, da je Sandy Cane prva temnopolta županja v zgodovini Italije članica Severne lige. Nigerijec Tony

Iwobi je v Severni ligi zadolžen za vprašanja, povezana z migracijami. Provinci Treviso in Verona (župan Flavio Tosi je izredno priljubljen), ki veljata za izjemno močni trdnjavi Severne lige, veljata pri integraciji migrantov za boljše (la Repubblica.it 2006, 22. marec; Day 2009, 10. junij; Biondani 2011, 10. junij; Libero Quotidiano).

6.2 Zlata zora

Zlata zora svoj politični program gradi na tem, da enači državo z nacijo, državljanstvo z etnično »čistostjo« in demos z ethnos. Poudarjanje »čiste rase« pa se povezuje z nacizmom (Ellias 2013, 549). Akrivopolou (2013) identificira štiri dejavnike, ki so pripomogli k vzponu Zlate zore: (1) zanikanje težav, povezanih z globino gospodarske krize; (2) naraščanje revščine in brezposelnosti; (3) naraščanje nezaupanja v koruptivni tradicionalni politični stranki Nova Demokracija in PASOK; (4) nezmožnost uspešnega državnega reševanja vprašanja, povezanega z naraščanjem števila nedokumentiranih migrantov, je privedlo do vzpona nacionalizma med Grki.

Georgiadou (2013, 76) korenine vzpona Zlate zore vidi v letu 2009, ko se je v Grčiji začela huda gospodarska kriza. Zaupanje v aktualno politiko je zelo upadlo, zato je stranka s svojo antikapitalistično, antiglobalistično, evroskepticistično in protimultikulturalistično retoriko uspela nagovoriti znatnejši del volivcev. Sami začetki politične stranke sicer segajo v osemdeseta leta dvajsetega stoletja, ko je v središču programa nasprotovanje marksizmu, egalitarizmu, liberalizmu in krščanski veri (Georgiadou 2013, 86).

Zlata zora svoja stališča uveljavlja tudi preko nasilja. Leta 1998 je vidni predstavnik stranke Antonios Androutsopoulos težje poškodoval nekega študenta (ibid., 87–88). Leta 2000 pa je prišlo do napadov na sinagoge in judovska pokopališča s strani Zlate zore (Vidali 2000, 27. maj). Leta 2012 je tiskovni predstavnik Zlate zore Ilias Kasidiaris med televizijskim soočenjem fizično obračunal s poslanko komunistične stranke Liano Kanelli.⁷⁷ Znan je tudi napad iz leta 2013, ko so trije poslanci Zlate zore ob »pregledu« trgovcev na ulici ugotovili, da skupina temnopoltih prodajalcev nima veljavnih dokumentov za bivanje in prodajo, preprosto uničili stojnice. V svoj zagovor so povedali, da so le storili, kar je potrebno (Ellias

⁷⁷ Pretep si lahko ogledate na portalu youtube.

2013, 550). Pretresljiv je bil umor mladega glasbenika Pavlosa Fyssasa s strani članov stranke (Smith 2013a, 3. oktober).

Po mnenju stranke imigranti ogrožajo raso homogenost in morajo takoj zapustiti Grčijo. Zlata zora predlaga tudi, da bi politične pravice pripadale le državljanom in vsem z grškimi koreninami, ki izkazujejo ustrezno grško zavest. Iz tega pa izhaja, da bi le osebe s političnimi pravicami lahko posedovale zemljo in nepremičnino. Zavzemajo pa se tudi za uvedbo nacionalne valute, ki je ključna za nacionalno samostojnost (Ellias 2013, 551).

Zlata zora je med drugim ustanovila številne socialne programe. Med drugim razdeljujejo hrano revnim grškim državljanom. Ob neki priložnosti je poslanec Ilias Panagiotaros odklonil, da bi dal starejši migrantki obrok hrane. Drugi primer je ustanovitev organizacije MEDICINES AVEC FRONTIERS, v kateri naj bi zdravniki grškega porekla zdravili samo etnične Grke. Ustanovili pa so tudi krvno banko, saj naj bi bili za alarmantno stanje v zdravstvu krivi imigranti (Koronaïou in Sakellariou 2013, 334–336).

Z migranti bi obračunali preko štirih točk:

1. Izgon vseh nedokumentiranih migrantov v matično državo. Do izгона bi jih naselili v odročne centre za pridržanje.
2. Člani Zlate zore so mnenja, da imigranti živijo v azilnih domovih, ki imajo klimo, da jim pripadajo topli obroki in ostale luksuzne stvari, ki so številnim Grkom nedostopne, kar se mora takoj končati.
3. Kazniva dejanja, ki jih zagrešijo nedokumentirani migranti, morajo odslužiti kot družbeno korist v posebnih centrih za prekrške.
4. Strogo je potrebno nadzirati gospodarsko dejavnost imigrantov. Vsa sredstva, ki jih nakazujejo v matično državo, morajo biti strogo nadzorovana. Grki na ta način izgubljajo milijone evrov, menijo v Zlati zori (Program Zlate zore 2012).

6.3 Republikanska stranka

Zaradi obsežnosti in raznolikosti republikanske stranke bom v nadaljevanju na kratko predstavil gibanje Tea Party (čajankarji) ter republikanskega predsedniškega kandidata za leto

2016 Donalda Trumpa. Gre za najbolj skrajno desno populistično gibanje znotraj republikanske stranke.

Že od samih začetkov leta 2009 čajankarji niso naklonjeni prihodu nedokumentiranih migrantov. Njihovo mnenje je, da bi morali organi pregona na ameriško-mehiški meji z vsemi možnimi sredstvi ustaviti nelegalne prehode meje. Izgnali pa bi tudi vse tiste, ki nimajo veljavnih dokumentov za bivanje v ZDA. Njihovo glavno vodilo je deportacija-zavarovanje meja-nič amnestije. Čajankarji nasprotujejo reformi, ki bi omogočila lažjo pod do pridobitve dovoljenja za stalno bivanje in do državljanstva. Predstavniki gibanja so mnenja, da nedokumentirani migranti škodujejo ekonomiji, saj so veliko breme za zdravstvo in šolstvo. Kot fiskalni konservativci nasprotujejo tudi vsem vladnim ukrepom, ki bi izboljšali položaj migrantov, ker bi za to morali porabiti davkoplačevalski denar (DACA⁷⁸, Dream Act⁷⁹). Čajankarji nasprotujejo tudi različnim vladnim programom, kot so vize za delavce, ker bi z njihovo ukinitvijo delovna mesta pridobili državljani ZDA, s tem pa bi se zmanjšala brezposelnost. Migrantska reforma mora po njihovem mnenju nujno vključevati tudi vzgojo v tradicionalnih »ameriških vrednotah« (Tea Party.org; Tea Party Patriots; Moffett 2015, 9. september).

Za Donalda Trumpa so ZDA edina država na svetu, ki imigrante postavlja pred svoje državljane. Zavzema se za postavitev zidu na ameriško-mehiški meji. Postavitev ograje bi po njegovem mnenju preprečila številne rope, umore in posilstva, ki naj bi jih zagrešili nedokumentirani migranti, ki prečkajo omenjeno mejo. S tem pa bi se sprostila sredstva v zdravstvu, šolstvu in socialnem varstvu. Največ pa bi po Trumpovem mnenju pridobili temnopolti in ostali nizko kvalificirani ameriški delavci (med njimi številni iz Mehike in preostalih držav Srednje Amerike), saj bi se sprostila številna delovna mesta za ameriške državljane (Trump 2016).

Trump bi svoj program takojšnjega izгона nedokumentiranih migrantov uresničil preko podelitve več moči obmejnim organom pregona. Zaostril bi tudi pogoje za prihod tujih

⁷⁸ Po tem predlogu nekateri imigranti brez veljavnih dokumentov, ki so mlajši od 16 let, in ki so prišli v ZDA pred junijem 2007, lahko zaprosijo za obnovljiva dvoletna delovna dovoljenja. Hkrati pa jih ne bi smeli deportirati. Ne bi pa bili opravičeni do državljanstva.

⁷⁹ Gre za predlog (ni bil sprejet), po katerem bi vsi ilegalni imigranti, ki so diplomirali v ZDA in izpolnjujejo določene pogoje, lahko pridobili eno izmed oblik dovoljenj za stalnejše bivanje, kar bi jim omogočilo nadaljevanje šolanja ali lažjo vključitev na trg dela.

izobraženih kadrov⁸⁰. Na trgu dela bi vedno imeli prednost ameriški državljani. Zaostril pa bi tudi pogoje za pridobitev statusa begunca in prosilca za azil (Trump 2016).

7 VPLIV MIGRACIJSKIH TOKOV NA DRUŽBENE VZORCE IN NAVADE V SODOBNIH DRUŽBAH

Segerfeldt meni, da je v veljavi zmotno prepričanje, da so nekatere države revne zaradi kulturnih vzrokov (muslimanska vera), nezadostnega človeškega kapitala (izobrazba in delovne izkušnje) in pomanjkanja vlaganj v fizični kapital (predvsem nova strojna oprema in naravni viri, kot sta obdelovalna zemlja in nafta). Kar loči revne države od bogatih, je odsotnost vladavine prava in nespoštovanje lastninskih pravic (Segerfeldt 2015, 39).

Migracije na različne načine pripomorejo k razvoju celotne družbe. Migranti, ki del svojih dohodkov nakažejo v svojo izvorno državo, le-tej pomagajo pri razvoju. Leta 2013 so imigranti nakazali v matične države kar 414 milijard dolarjev (Segerfeldt 2015, 55)⁸¹. Z na novo pridobljenimi vrednotami, angažmajem v politiki in civilni družbi pride v emigrantskih državah še do večjega pritiska po demokratičnih spremembah in izboljšanju delovanja institucij. Danes tako lahko govorimo o kroženju možganov in ne več o begu možganov. Začasne delovne migracije prav tako bogatijo in prispevajo k razvoju družbe. Diaspore so pomemben faktor pri prenosu idej, vrednot in resursov med izvorno in imigracijsko državo. Posledično pa so migranti bolj tolerantni do ostalih religij in imajo manj spolnih predsodkov (Castles in Miller 2009, 58; Segerfeldt 2015, 82).

Posamezne migrantske skupine (ženske, istospolni ...) se preko migracij osvobodijo in zavedo svojih pravic. S tem pa se izboljša njihov položaj v družbi. Prijatelji in znanci

⁸⁰ Omejil in zaostril bi pogoje za pridobitev vize H-1B.

⁸¹ V El Salvadorju naj bi bilo kar 15 % gospodinjstev odvisnih od finančnih sredstev, ki jih pošiljajo imigranti iz ZDA. Ta finančna sredstva pa imajo tudi pozitiven vpliv na zdravje otrok in na izboljšanje njihove izobrazbe v emigrantskih državah (otroci iz Mehike in El Salvadorja, ki dobivajo finančna sredstva od imigrantov, ostanejo v šoli dlje med 0,7 do 1,6 leta dlje kot otroci, ki teh sredstev ne dobijo). V Mehiki kar 20 % kapitala malih podjetnikov predstavljajo finančna sredstva iz imigrantskih držav, ki jih pošiljajo prijatelji in sorodniki. V številnih državah Centralne Amerike naj bi se dohodek gospodinjstev povečal za kar 14 % (Goldin et al. 2010, 178–191).

mehiških imigrantov v Kanadi in ZDA so politično veliko bolj aktivni v Mehiki kot osebe, ki emigrantov nimajo. Vse te izkušnje in znanje, ki ga pridobijo imigranti, igra pomembno vlogo tudi v matičnih emigrantskih državah. Migrantski »eksodus« tako danes pripelje do večje demokratičnosti. S tem pa se zmanjša vpliv etnične pripadnosti in pripadnosti določenim političnim razredom (Segerfeldt 2015, 55–79).

Svobodnejše migracije delujejo na celoten svet pozitivno, saj omogočajo relokacijo delavcev tam, kjer so najbolj produktivni. Delavci iz revnejših držav se v EU in ZDA spoprimejo z najsodobnejšo tehnologijo in znanjem ter kapitalom. Imigranti s svojim znanjem in sposobnostmi razširijo in navadno pocenijo nivo dobrin in storitev, ki so nam na voljo (socialno varstvo, kulinarika, nove zdravstvene metode ...) (Legrain 2007, 64–68). Migranti navadno opravljajo dela, ki jih domačini zaradi prenizkega plačila ali ponosa ne želijo opravljati. Na drugi strani pa predvsem bogatejše države EU in ZDA tekmujejo za naklonjenost najbolj usposobljenih migrantov. Tuji visoko izobraženi kader poseduje znanja, veščine in kvalifikacije, ki so superiorne znanju, ki ga ima imigrantska država. Študije so pokazale, da tuji študentje na ameriških univerzah prispevajo k rasti inovacij in s tem k hitrejši gospodarski rasti. Finančna (Londonski City) in tehnološka (Silicijeva dolina) industrija si tako prizadevata zbrati čim več strokovnjakov na enem mestu in si s tem čim bolj povečati dobiček (Legrain 2007, 96–97). Tako kar četrtino vseh patentov, ki se jih letno prijavi v ZDA, prijavijo imigranti. Ustanovitelji podjetij, kot so Google, Yahoo, Intel in eBay so migrantskega porekla. V Silicijevi dolini naj bi kar polovico start upov vodili imigranti (Goldin in drugi 2010, 168).

Goldin in sodelavci (2010, 165–166) so prišli do spoznanja, da so migranti tudi veliko bolj mobilni, fleksibilni in prilagodljivi na razmere kot pa lokalni delavci. S hitrim odzivanjem na spremembe na trgu dela migranti prispevajo k stabilnosti ekonomije.

Steven Camarota iz Centra za imigracijske študije je v študiji leta 2013 prišel do zaključka, da migrantski delavci (dokumentirani in nedokumentirani) prispevajo 11 % k ameriškemu BDP (cca 1,6 trilijona \$). Po izračunih Daniela Coste in ostalih raziskovalcev iz Economic Policy Instituta (EPI) pa migranti prispevajo kar 14,7 % k bruto družbenemu proizvodu ZDA (Camarota 2013, Costa in drugi 2014, 12. avgust).

Po mnenju Coste in sodelavcev migranti na dolgi rok ne zmanjšujejo deleža zaposlenosti pri lokalnem prebivalstvu. Obstaja pa velika verjetnost, da se med gospodarsko recesijo zniža

delež zaposlenih med lokalnim prebivalstvom na račun imigrantov⁸²(Costa in drugi 2014, 12. avgust).

Razlog je v tem, da imajo novi imigranti približno enaka znanja in se zato zaposlujejo v podobnih poklicih kot prejšnje skupine imigrantov. Največjo nevarnost za višino plač tako predstavljajo nedokumentirani migranti in tisti, ki imajo samo začasna delovna dovoljenja. Ti dve skupini sta pogosto brez pravic, izkoriščani, pogosto plačani manj od minimalne plače in vezani samo na enega delodajalca. Zniževanje plač v panogah, kjer prevladujeta ti dve skupini migrantov, gre iskati predvsem v pomanjkanju politične volje pri zaščiti delavcev (prav tam).

Daniel Griswold (2002, 18. februar) iz libertarnega Cato Instituta navaja študijo iz leta 1997, ki jo je izvedla Nacionalna Akademija Znanosti (NAS). Po tej študiji povprečen imigrant, skupaj s svojimi potomci v življenju plača za 80 tisoč \$ davkov več, kot dobi od države nazaj. Negativni vpliv na državo blaginje s strani beguncev in nizko kvalificiranih migrantov je tako zanemarljiv.

Costa in sodelavci navajajo, da je 18 % imigrantov samozaposlenih, kar je celo več kot med lokalnim prebivalstvom. Po njihovem mnenju tudi ni smiselno posploševati glede plač in zaposljivosti imigrantov. Dejstvo je, da 20 % imigrantov živi pod pragom revščine, kar je za 4 % več kot pri preostalih državljanih ZDA. Imigrante najdemo v vseh dohodkovnih razredih. V nekaterih zveznih državah tako zasedajo več kot polovico delovnih mest t. i. zaposlitve belih ovratnikov. 22 % vseh zaposlitev v zdravstvu odpade na imigrante, v računalništvu pa se ta delež povzpne skoraj do tretjine (Costa in drugi 2014, 12. avgust).

Študije ameriških mest so tako pokazale, da mesta z višjim odstotkom imigrantov v primerjavi z bolj homogenimi mesti ne vplivajo na višino plač lokalnega prebivalstva. Še več, v poznih osemdesetih in devetdesetih letih dvajsetega stoletja je v mestih z visoko stopnjo imigrantov prišlo do znižanja cen otroškega varstva, vrtnarskih storitev, pomoči na domu in ostalih delovno intenzivnih storitev (Goldin in drugi 2010, 167).

Migranti torej ne vplivajo na nižanje plač, nižanje standardov pri delu in k višji brezposelnosti. Migracije imajo pomemben vpliv na emigrantske države. Imigranti z na novo pridobljenim znanjem, vrednotami in kulturnimi vzorci pomembno vplivajo na procese demokratizacije ter k rasni, verski, spolni, etnični in kulturni toleranci v svojih izvornih

⁸² Velik delež krivde avtorji pripišejo vladnim politikam. Med gospodarsko krizo so tako podeljevali številne vize za gradbeniški sektor, čeprav je bila nezaposlenost v panogi čez 20 %.

državah. Imigrantske države pa imajo poleg ekonomskih koristi tudi na številnih drugih področjih možnost prenosa dobrih praks s strani imigrantov na celotno družbo.

Eno izmed področij kjer je vpliv migracij najbolj viden, je kultura. Rohit Kumar identificira štiri kulturna področja, kjer vpliv migracij dopolnjuje ameriško družbo⁸³.

1. *Vzhodna znanost krepi naše razumevanje duhovnosti.* V zadnjih desetletjih so postali popularni tečaji meditacije, joge, tai chija ... Gre za starodavno vzhodnjaško umetnost povezovanja duše. Te starodavne azijske kulturne prakse nosijo bogato sporočilo, ki pripomore h globljemu spoznavanju religije in vere, zato so danes izredno popularne v Evropi in ZDA.
2. *Imigrantska kuhinja vpliva na razvoj novih smernic v nutricionistiki in dietetiki.* Imigranti navadno prinesejo s seboj prehranjevalne navade in živila, ki temeljijo na zelenjavi, zdravih maščobah in živilih iz polnozrnate moke. Diabetes in srčne bolezni so imigrantom pogosto neznane bolezni. Imigrantska kuhinja tako lahko pripomore k izboljšanju zdravja vseh nas.
3. *Imigrantski kmetje nas učijo organskega kmetovanja.* Avtor izpostavi, da imigranti večinoma kmetujejo po svojih lokalnih starodavnih značilnostih, ki večinoma vključujejo organsko kmetovanje.
4. *Način zdravljenja bolezni, ki ga poznajo imigranti, je dobra nadgradnja našemu zdravstvu.* Akupresura in akupunktura, herbalizem in ajurveda so samo nekateri načini zdravljenja in lajšanja bolezni, ki sta jih posvojili Evropa in ZDA (Kumar 2013, 21. maj).

Migranti v ZDA tako veliko bolj skrbijo za svoje zdravje kot pa državljani ZDA. Imigranti imajo tako manjšo verjetnost, da bodo zboleli za rakom na prsih ali črevesju, za spolno prenosljivimi boleznimi, boleznimi srca, diabetesom, otroško nosečnostjo, manj jih tudi kadi in pije v primerjavi s tistimi, ki imajo državljanstvo (Goldin in drugi 2010, 198).

Vsaj v takem obsegu kot v kulturi je tudi v športu čutiti vpliv migracij. Mark Naison je mnenja, da ima profesionalni šport vsaj tako pomembno vlogo pri oblikovanju nacionalne identitete kot politika ali hollywoodski filmi. Šport ima še posebej v ZDA pomembno vlogo pri socializaciji in amerikanizaciji migrantov in njihovih otrok. Šport je tako eden

⁸³ Tudi evropsko družbo.

najpomembnejših faktorjev pri iskanju »ameriškega sna« s strani migrantov. Preko športa postanejo migranti pomembne kulturne ikone za celotno migrantsko skupnost, ki navadno živi v slabšem položaju kot preostali prebivalci. Šport pomaga pri premagovanju segregacije in rasne izključenosti ⁸⁴(Naison). Nemška nogometna reprezentanca, ki velja za najboljšo na svetu, je med drugim sestavljena iz nogometašev turškega, poljskega, tunizijskega in brazilskega porekla. Znano je, da se nemška kanclerka Angela Merkel rada pojavlja skupaj z njimi, saj večkrat pove, da je prav nemška reprezentanca vzorčni primer uspešne multikulturne družbe (Telegraph 2010, 21. oktober).

Profesionalni šport je danes neločljivo povezan z modno industrijo, kjer se vedno bolj uveljavljajo modni oblikovalci migrantskega porekla. Calvin Klein, Donna Karan in Ralph Lauren so pripadniki druge generacije judovskih migrantov v ZDA. Slovite leviske so delo nemškega migranta v ZDA Levi Straussa. Danes so v svetu hitre mode zelo uspešni modni kreatorji, ki so po poreklu iz Azije. Jason Wu in Alexander Wang spadata med najboljše modne kreatorje v ZDA. Na Parsons New School for Design v New Yorku kar 70 % mednarodnih študentov prihaja iz Azije. Na Fashion Institut for Technology je 23 % izmed 1200 študentov azijskega porekla. Na drugi strani pa velika večina Latino-Američanov opravlja fizična dela v modni industriji (Rivas 2014, 24. junij).

Poleg ekonomskega strahu pred imigranti se v EU in ZDA širijo mnenja in pozivi, da delež migrantov muslimanske veroizpovedi narašča prehitro. Na drugi strani pa upada delež kristjanov. V Evropi se je leta 2010 nekaj več kot 550 milijonov ljudi oziroma 74,5 % prebivalcev deklariralo za kristjane. Leta 2050 bo ta delež upadel na 65,2 %. Delež muslimanske populacije je leta 2010 znašal 5,9 % prebivalcev Evrope. Do leta 2050 bo ta delež, zahvaljujoč visoki rodnosti in imigrantov, ki so večinoma muslimanske veroizpovedi, narasel na 10,2 %. Države zato sprejemajo ukrepe, ki naj bi muslimansko veroizpoved »sekularizirali«. Francija je na naraščajoči vpliv islama odgovorila tako, da je od leta 2004 prepovedana uporaba verskih simbolov in oblačil v državnih šolah. Od leta 2011 pa je tudi prepovedana nošnja burk in nikabov v javnem prostoru. V Švici je od leta 2009 prepovedana gradnja novih minaretov. V Avstriji pa velja prepoved financiranja islamskih verskih objektov iz tujine (Pew ResearchCenter 2015, 2. April; Di Benedetto).

⁸⁴ Temnopolti atlet Jesse Owens je leta 1936 v Berlinu osvojil zlato olimpijsko medaljo ob prisotnosti Adolfa Hitlerja.

V ZDA je delež ljudi muslimanske veroizpovedi približno en odstotek. Do leta 2050 naj bi bilo v ZDA približno dva odstotka muslimanov. Vsako leto naj bi v ZDA na podlagi zelene karte (begunci in prosilci za azil, delovni migranti, družinski člani, dobitniki na viza loteriji) vstopilo 100000 imigrantov, ki so muslimanske veroizpovedi. Počasi pa v zadnjih letih narašča tudi delež hindujcev in budistov (Lipka 2015, 7. december in Pew Research Center 2015, 12. maj).

Kljub zgoraj navedenim argumentom in dejstvom pa je razkorak med družbeno realnostjo in mišljenjem ljudi o imigrantih zelo velik. Esipova in ostali iz Mednarodne organizacije za migracije so na podlagi intervjujev, ki so jih opravili med leti 2012 in 2014 v 140 državah sveta, prišli do nekaterih zanimivih zaključkov:

- Ljudje v Evropi so najbolj negativno nastrojeni do migracij, saj je kar 52 % vprašanih odgovorijo, da bi se delež imigrantov v njihovi državi moral znižati.
- Ljudje, ki živijo v državah z visoko stopnjo nezaposlenosti, so do vprašanj migracij najbolj negativni. Približno polovica odraslih, ki živi v državah z več kot 15 % brezposelnostjo, želi znižati število imigrantov.
- Ljudje z univerzitetno izobrazbo in mlajši od 54 let imajo do imigrantov bolj pozitiven odnos kot ostale skupine intervjuvancev.
- Državne politike, povezane z migracijami, sledijo javnemu mnenju. Ko je javno mnenje naklonjeno migrantom, so tudi politike usmerjenije v izboljšanje njihovega položaja, in obratno.
- Zanimiva je ugotovitev, da kar 44 % migrantov, ki pripadajo drugi generaciji (vsaj eden izmed staršev je migrant) podpira predlog, ki bi zmanjšal število novih migrantov. Razlog je verjetno iskati v strahu pred izgubo zaposlitve in pritiskom na plače.
- Prebivalci, ki pripadajo najbolj razvitim državam, so v veliki večini mnenja (58 %), da imigranti zasedejo delovna mesta, ki jih sami nočejo. Le 17 % pa imigrante vidi kot konkurenco za delovno mesto. V vseh ostalih državah je večina prebivalcev mnenja, da so imigranti neposredna konkurenca za delovna mesta (IOM 2015, 9–10, 23, 28).

Rezultati študije potrjujejo tezo, da je globalni kapital povzročil stagnacijo srednjega sloja v EU in ZDA. Nezadovoljstvo in strah ljudi z odzivom politike na gospodarsko krizo iz leta 2008 ter reševanjem problema naraščajočega števila migrantov iz Bližnjega vzhoda in severne Afrike se kažeta v negativnem odnosu do migrantov.

8 ZAKLJUČEK: Migrantske politike EU in ZDA: med pravicami in mejami

Leta 2016 se migracije v EU povezuje predvsem z begunsko situacijo, ki je posledica vojn na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki. Vprašanje migracij je bila ena izmed osrednjih tem izstopa Velike Britanije iz EU 23. junija 2016. Vse glasnejši so podobni pozivi iz Avstrije, Danske, Italije, Nizozemske in Francije. ZDA pa se že vrsto let ukvarjajo predvsem z migranti, ki prihajajo iz Mehike in preostalih držav Srednje Amerike. Prav ta zadnji migrantski »val« je opozoril politično in širšo družbeno javnost na nezmožnost ukrepanja v kompleksnih situacijah.

V prvem delu naloge sem prikazal, da so globalizacijski procesi neločljivo povezani z migracijami. Globalna kapitalistična proizvodnja se je razširila po celem svetu, s tem pa so pospešek dobila tudi migracijska gibanja. Globalni procesi omogočajo podjetjem, da proizvodnjo selijo hitro in poceni po celem svetu. Na drugi strani pa je uporaba interneta, mobilne telefonije in različnih oblik transporta dostopna vedno večjemu delu sveta. Globalna mobilnost se v zadnjih desetih letih srečuje s številnimi omejitvami, ki so posledice politik EU in ZDA. Migracijska politika EU in ZDA je tako v zadnjih letih postala izrazito birokratska in restriktivna. Begunci in prosilci za azil se tako srečujejo z neprehodnimi mejami in z zaostrovanjem azilne zakonodaje. Restriktivna migrantska zakonodaja z uporabo najsodobnejše tehnologije na svojih mejah spreminja EU in ZDA v »militantni« državi. Brezposelnost in negotovo stanje v EU pa vplivata na negativno javno mnenje tudi do preostalih skupin migrantov. Vse to se kaže v okrepljeni vlogi nacionalnih držav pri obrambi svojih meja. Preko restrektivnejše zakonodaje s področja šolstva, zdravstva, združevanja družinskih članov, delovnopravne zakonodaje se poskuša prihod migrantov še dodatno zmanjšati. S tem pa so ogrožena temeljna načela »zahodnega sveta«, ki temeljijo na prostem pretoku blaga, storitev informacij in ljudi.

Primeri Italije, Grčije, Arizona in Teksasa nakazujejo, da so se migranti srečevali s številnimi omejitvami že pred gospodarsko krizo iz leta 2008. Kar je še posebej zaskrbljujoče, je, da kljub vsem restriktivnim ukrepom, ki jih sprejemajo »etablirane« politične stranke, da bi zajezile migrantski val, narašča vpliv protimigracijskih političnih strank. Politične stranke in gibanje preko populizma tako uspešno »skrivajo« ksenofobna in rasistična sporočila, s tem pa postajajo sprejemljiva za širok krog volilcev. Večja kot bo volilna podpora tem strankam, večja bo verjetnost, da se meja ne bo zaprla navzven samo za begunce in prosilce za azil. Kot smo videli v nalogi, lahko pričakujemo, da se bodo meje zaprle tudi za pretok izobražene delovne sile.

Populizem je uspešen, ker je razkorak med realnim stanjem in javnim mišljenjem gromozanski. Uveljavilo se je zmotno prepričanje, ki migrante vidi kot politično, ekonomsko, varnostno in socialno grožnjo. Skozi nalogo sem pokazal, da migranti ne vplivajo na višino plač in stopnjo zaposlenosti med lokalnim prebivalstvom. Šport in kultura sta neločljivo povezana z migracijskimi gibanji. Le kdo si lahko predstavlja švedsko nogometno reprezentanco brez Zlatana Ibrahimovića? Prav tako imajo migranti pomembno vlogo pri razvoju kulinarike in medicine. Z vzpostavljanjem panoptičnega nadzora mejnega nadzora nad množičnimi prihodi migrantov bodo ti dosežki množičnih migracij postali nišno blago. V EU in ZDA pa bodo zaradi strahu pred islamskim terorizmom, izgubo nacionalne identitete, pred nezaposlenostjo zaradi prihoda imigrantov, meje prepustne le za skrbno izbrano peščico ljudi, s temi ukrepi pa bo po mnenju Richarda B. Freemana prišlo tudi do konca prostega pretoka kapitala (Freeman 2006, 2). Tem ugotovitvam pritrjuje tudi Diego Zuluaga z britanskega inštituta IEA, ki v protekcionističnih ukrepih proti globalizaciji in prostemu pretoku kapitala in oseb vidi predvsem veliko nevarnost, da bodo najšibkejši prebivalci sveta potisnjeni v še večjo revščino in demokratični deficit (Zuluaga 2016, 27. junij).

Naloga je sicer pokazala, da zapiranje meja pred migranti vzpostavlja neupravičen strah pred zunanjim »sovražnikom«. Kljub temu da migranti prispevajo k ekonomski, družbeni in kulturni pestrosti, se krepijo populistične stranke in gibanja, ki so izrazito antimigracijska in ki v svojih programih zasledujejo tri zgornje točke. Sedanji način reševanja migrantske krize nakazuje, da lahko realno pričakujemo ponovno vzpostavitev nacionalnih meja. Raziskava raziskovalnega centra Pew je tako pokazala, da 40 % ameriških državljanov ni naklonjenih migracijam. V EU delež za Grčijo in Italijo znaša kar 70 %. Tudi v preostalih državah je delež oseb, nenaklonjenih priseljevanju migrantov, višji od tretjine (Krogstad 2015, 24. september).

Vladajoča politika v strahu pred izgubo glasov do populističnih strank tako uporablja ostro retoriko glede vprašanja migracij. Ker izraža javno mnenje strah, poskušajo z ostrejšo migracijsko zakonodajo in tesnejšim zapiranjem meja pridobiti volivce na svojo stran. S tem pa brišejo mejo med skrajnimi in »zmernimi« političnimi strankami. S tem pa so ogrožena načela svobode in demokratičnosti.

Migranti, ki prihajajo iz manj razvitih in pogosto nedemokratičnih držav, v EU in ZDA pogosto prevzamejo načela demokratičnosti in oprtosti. Ta načela pa potem poskušajo izvoziti tudi v svoje izvirne države. Kakšne bi bile videti EU in ZDA brez prostega pretoka kapitala, ljudi, storitev in informacij, si ni mogoče predstavljati, vendar taka realnost že čaka pred našimi mejami. Za zdaj je gotovo le to, da sta se stara celina in njena modernejša partnerica pripravljene odpovedati le mobilnosti ljudi oziroma to vrsto mobilnosti selekcionirati na temelju restriktivnih politik. Slednje se navezuje na zunanje, geografske ločnice – meje, zidove, razne žice in podobne konstrukcije – kot tudi na notranje meje, to je vključevanje migrantov v nove družbe. Družbene meje med »nami« in »njimi« niso nič lažje prehodne kot zidovi, ki sta jih zgradile EU in ZDA.

9 LITERATURA

- 8 U.S. Code § 1302 - Registration of aliens. Dostopno prek: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/8/1302> (21. marec 2016).
- 8 U.S. Code § 1304 - Forms for registration and fingerprinting. Dostopno prek: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/8/1304> (21. marec 2016).
- ACLU. 2010. *ACLU AND CIVIL RIGHTS GROUPS FILE LEGAL CHALLENGE TO ARIZONA RACIAL PROFILING LAW*. Dostopno prek: <https://www.aclu.org/news/aclu-and-civil-rights-groups-file-legal-challenge-arizona-racial-profilinglaw?redirect=immigrants-rights-racial-justice/aclu-and-civil-rights-groups-file-legal-challenge-arizona-racial-pr> (22. marec 2016).
- Aguilar, Julian in Jay Root. 2015. *Texas Activists Want Action on Immigration Issues*. Dostopno prek: <http://www.texastribune.org/2015/11/03/texas-activists-want-action-immigration-issues/> (2. april 2016).
- Aguilar Julian. 2015a. *Abbott Signs Sweeping Border Security Bill*. Dostopno prek: <http://www.texastribune.org/2015/06/09/abbott-signs-sweeping-border-security-bill/> (28. marec 2016).
- --- 2015b. *State Seeks to Dismiss Lawsuit Over Birth Certificates*. Dostopno prek: <https://www.texastribune.org/2015/07/22/state-asks-court-dismiss-lawsuit-over-birth-certif/> (6. april 2016).
- --- 2016a. *U.S. Supreme Court to Consider Obama's Immigration Program*. Dostopno prek: <http://www.texastribune.org/2016/01/19/supreme-court-consider-obamas-immigration-program/> (5. april 2016).
- --- 2016b. *Texas Faces Lawsuit Over Provision of Border Security Law*. Dostopno prek: <http://www.texastribune.org/2016/01/25/civil-rights-group-sues-state-over-immigrant-harbo/> (6. april 2016).
- Akrivopolou, Christina. 2013. *Golden Dawn Party Faces Prosecution*. Dostopno prek: <http://www.iconnectblog.com/2013/10/golden-dawn-party-faces-prosecution/> (2. junij 2016).
- American Immigration Council. 2014. *How the United States Immigration System Works: A Fact Sheet*. Dostopno prek: <http://www.immigrationpolicy.org/just-facts/how-united-states-immigration-system-works-fact-sheet> (15. marec 2016).

- Archibold, Randal. 2010. Arizona Enacts Stringent Law on Immigration. *International New York Times*, 23. april. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/2010/04/24/us/politics/24immig.html?ref=us&_r=1 (22. marec 2016).
- Archibold, Randal in Jennifer Steinhauer. 2010. Welcome to Arizona, Outpost of Contradictions. *International New York Times*, 28. april. Dostopno prek: <http://www.nytimes.com/2010/04/29/us/29arizona.html> (23. marec 2016).
- Archibold, Randal. 2010. On Border Violence, Truth Pales Compared to Ideas. *International New York Times*, 19. junij. Dostopno prek: <http://www.nytimes.com/2010/06/20/us/20crime.html> (23. marec 2016).
- *ARIZONA ET AL. v. UNITED STATES*. Dostopno prek: <http://www.supremecourt.gov/opinions/11pdf/11-182b5e1.pdf> (21. marec 2016).
- Balch, Alex in Geddes Andrew. 2011. The Development of the EU Migration and Asylum Regime. V *Migration and the new Technological Borders of Europe*, ur. Huub Dijkstra in Albert Meijer, 22-40. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Barbash, Fred. 2015. *Federal judge in Texas blocks Obama immigration orders*. Dostopno prek: <https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2015/02/17/federal-judge-in-texas-blocks-obama-immigration-orders/> (2. april 2016).
- BBC. 2010. *Mexico challenges Arizona's immigration law*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/10386190> (24. marec 2016).
- Beard Rau, Alia. 2010. *14 organizations, 10 individuals file suit over Arizona's immigration law*. Dostopno prek: <http://www.azcentral.com/news/articles/2010/05/18/20100518arizona-immigration-law-organizations-lawsuits.html> (21. marec 2016).
- Beard Rau, Alia. 2012. *Arizona immigration law: Supreme Court upholds key portion of Senate Bill 1070*. Dostopno prek: <http://www.azcentral.com/news/politics/articles/2012/06/03/20120603arizona-immigration-law-supreme-court-opinion.html> (25. marec 2016).
- Beck, Ulrich. 2003. *Kaj je globalizacija? Zmote globalizma, odgovori na globalizacijo*. Ljubljana: Krtina.
- Benefits. *Texas Temporary Assistance for Needy Families (TANF)*. Dostopno prek: <http://www.benefits.gov/benefits/benefit-details/1679> (2. april 2016).

- Bešter, Romana. 2003. Politike vključevanja priseljencev v večinsko družbo. V *Migracije – Globalizacija – Evropska unija*, ur. Mojca Pajnik in Simona Zavratnik Zimic, 83–124. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
- Biondani, Paolo. 2011. *Mi manda Maroni*. Dostopno prek: https://web.archive.org/web/20120425132507/http://rassegna.camera.it/chiosco_new/pagweb/immagineFrame.asp?comeFrom=search¤tArticle=14WLUI (25. marec 2016).
- Boswell, Christina in Geddes Andrew. 2011. *Migration And Mobility in The European Union*. London: Palgrave and Macmillan.
- Broeders, Dennis. 2011. A European 'Border' Surveillance System under Construction. V *Migration and the new Technological Borders of Europe*, ur. Huub Dijstelbloem in Albert Meijer, 40–68. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Bučar Ručman, Aleš. 2014. *Migracije in kriminaliteta: Pogled čez meje stereotipov in predsodkov*. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- Camarota, Steven. 2013. *The Fiscal and Economic Impact of Immigration on the United States*. Dostopno prek: <http://cis.org/node/4573> (24. februar 2016).
- Castles, Stephen in Mark J. Miller. 2009. *The Age Of Migration: International Population Movements In The Modern World*. New York in London: The Guilford Press.
- Castoro, Marco. 2008. *Al diavolo Alitalia, che fallisca! La Lega boccia l'assistenzialismo. Basta con il monopolio. con il monopolio. Il leghista Reguzzoni contrario a un altro intervento del governo. Ora via al libero mercato*. Dostopno prek: <http://www.marcocastoro.it/2008/09/20/al-diavolo-alitalia-che-fallisca-la-lega-boccia-l%E2%80%99assistenzialismo-basta-con-il-monopolio-il-leghista-reguzzoni-contrario-a-un-altro-intervento-del-governo-ora-via-al-libero-mercato/#more-2080> (21. februar 2016).
- Chiantera-Stutte, Patricia. 2005. Leadership, Ideology and Anti-European Politics in the Italian Lega Nord. V *Challenges to Consensual Politics: Democracy, Identity, and Populist Protest in the Alpine Region*, ur. Daniele Caramani in Yves Meny, 113–131. Brussels: P.I.E- Peter Lang.
- CNA. 2010. *US bishops oppose 'draconian' Arizona immigration law*. Dostopno prek: http://www.catholicnewsagency.com/news/us_bishops_oppose_draconian_arizona_immigration_law/ (29. marec 2016).

- CNN Wire Staff. 2010. *Legal battle looms over Arizona immigration law*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2010/US/07/28/arizona.immigration.law/index.html?hpt=T2> (25. marec 2016).
- CNN. 2012. *At a glance: Supreme Court decision on Arizona's immigration law*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/interactive/2012/06/us/scotus.immigration/?pos=canon> (21. marec 2016).
- Cohen, Tom in Bill Mears. 2012. *Supreme Court mostly rejects Arizona immigration law; gov says 'heart' remains*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2012/06/25/politics/scotus-arizona-law/index.html> (22. marec 2016).
- Cohen, Andrew. 2012. *Razing Arizona: Supreme Court Sides With Feds on Immigration*. Dostopno prek: <http://www.theatlantic.com/national/archive/2012/06/razing-arizona-supreme-court-sides-with-feds-on-immigration/258932/> (22. marec 2016).
- Cooper, Jonathan in Paul Davenport. 2010a. *Foes to fight Ariz. immigration law*. Dostopno prek: http://www.today.com/id/36753942/ns/us_news-life#.VsHLcbThAdV (23. April 2016).
- --- 2010b. *Immigration advocacy groups to challenge Arizona law*. *The Washington Post*, 25. april. Dostopno prek: <http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/article/2010/04/24/AR2010042402200.html> (23. marec 2016).
- Costa, Daniel, David Cooper in Heidi Shierholz. 2014. *Facts About Immigration and the U.S. Economy*. Dostopno prek: <http://www.epi.org/publication/immigration-facts/#unauthorized-immigrants> (24. februar 2016).
- Day, Michael. 2009. *Anti-immigration party member becomes Italy's first black mayor*. Dostopno prek: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/anti-immigration-party-member-becomes-italys-first-black-mayor-1701893.html> (24. marec 2016).
- Denniston, Lyle. 2015. *States get a bit more time for immigration reply*. Dostopno prek: <http://www.scotusblog.com/2015/12/texas-gets-a-bit-more-time-on-immigration-reply/> (4. april 2016).
- Di Benedetto, Elisa. *Immigration and the changing religious landscape of Europe*. Dostopno prek: <http://www.theiarj.org/blog/2015/02/16/global-plus-religion-andimmigration-in-europe/> (2. marec 2016).

- Dijstelbloem, Huub, Albert Meijer in Michiel Besters. 2011. The Migration Mashine. V *Migration and the new Technological Borders of Europe*, ur. Huub Dijstelbloem in Albert Meijer, 1–22. London: Palgrave Macmillan.
- Dijstelbloem, Huub, Albert Meijer in Frans Blom. 2011. Reclaiming Control over Europe's Technological Borders. V *Migration and the new Technological Borders of Europe*, ur. Huub Dijstelbloem in Albert Meijer, 170–186. Hapshire: Palgrave Macmillan.
- Dinan, Stephen. 2012. *Feds win round 1 against Arizona*. Dostopno prek: <http://www.washingtontimes.com/news/2010/jul/28/judge-blocks-key-parts-ariz-immigration-law/> (24. marec 2016).
- Dow, Mark. 2004. *American Gulag: Inside U.S Immigration Prisons*. Berkeley, Los Angeles in London: University of California Press.
- ECRI. 2002. Dostopno prek: <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Italy/ITA-CbC-II-2002-004-ITA.pdf> (23. februar 2016).
- Ellias, Antonis. 2013. "The Rise of Golden Dawn: The New Face of the Far Right in Greece". *South European Society and Politics* 18 (4): 543–565.
- *Fact Sheet: Arizona's New Immigration Enforcement Law*. Dostopno prek: <https://www.numbersusa.com/content/learn/illegal-immigration/fact-sheet-arizonas-new-immigration-enforcement-law.html> (21. marec 2016).
- Ferfila, Bogomil. 2007. *Globaliziranost sodobnega sveta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ferguson, H. Yale in Richard W. Mansbach.. 2012. *Globalization: The return of borders to a borderless world?* London, New York: Routledge.
- Freeman, Richard B. 2006. *People Flows in Globalization*. Dostopno prek: <http://www.nber.org/papers/w12315.pdf> (27. junij 2016).
- Geddes, Andrew. 2000. *Immigration and European integration: towards fortress Europe?*. Manchester; New York: Manchester University Press.
- Geddes, Andrew. 2008. Borders, Territory, and Migration in the European Union: from the Politics of Migration in Europe to the European Politics of Migration. V *Of States, Rights And Social Closure: Governing Migration and Citizenship*, ur. Oliver Schmidke in Saime Ozcurumez, 205–225. New York in Hampshire: Palgrave Macmillan.

- Georgiadou, Vassiliki. 2013. "Right-Wing Populism and Extremism: The Rapid Rise of "Golden Dawn" in Crisis-Ridden Greece". V *Right-Wing Extremism in Europe*, ur. Ralf Melzer in Sebastian Serafin, 75–101. Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Giddens, Anthony. 2004. *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity.
- Goldberg, Eleanor. 2010. *Faith leaders tread carefully on Arizona boycott*. Dostopno prek: <http://archives.adventistreview.org/article/3374/archives/issue-2010-1515/15rns-churches-tread-carefully-on-arizona-boycott> (24. marec 2016).
- Gonzalez, Daniel. 2010. *Arizona immigration law fallout harms LDS Church outreach*. Dostopno prek: <http://archive.azcentral.com/arizonarepublic/news/articles/2010/05/18/20100518arizona-immigration-law-mormon-church.html> (30. marec 2016).
- GreekReporter. 2012. *Greek Golden Dawn MP Attacks Another MP Live: Kasidiaris Slaps Kanelli*. Dostopno prek: https://www.youtube.com/watch?v=Nte1UtRww_k (17. julij 2016).
- Griswold, Daniel. 2002. *Immigrants have enriched American culture and enhanced our influence in the world*. Dostopno prek: <http://www.cato.org/publications/commentary/immigrants-have-enriched-american-culture-enhanced-our-influence-world> (24. februar 2016).
- Hamilton, Kimberly in Maia Jachimowicz. 2002. *Italy's Southern Exposure*. Dostopno prek: <http://www.migrationpolicy.org/article/italys-southern-exposure> (27. maj 2016).
- Hollifield, James. 1992. *Immigrants, Markets, and States*. Cambridge: Harvard University Press.
- Huysseune, Michel. 2011. *Federalism and the Extreme Right in Italy*. Dostopno prek: <http://poppers.ulg.ac.be/1374-3864/index.php?id=250#tocto2> (22. februar 2016).
- Ignazi, Pietro. 2008. *Partiti politici in Italia*. Bologna: Il Mulino.
- Immigration Policy Center. 2010. *How Much Will Arizona's Immigration Bill (SB1070) Cost?* Dostopno prek: http://www.immigrationpolicy.org/sites/default/files/docs/Arizona_SB1070_Statement_042110_0.pdf (22. marec 2016).
- IOM. 2015a. *World Migration Report 2015- Migrants and Cities: New Partnerships to Manage Mobility*. Dostopno prek: : <http://publications.iom.int/books/world-migration-report-2015-migrants-and-cities-new-partnerships-manage-mobility> (11. februar 2016).
- IOM. 2015b. *How the World Views Migration*. Dostopno prek: <https://www.iom.int/>

news/how-world-views-migration-results-new-iomgallup-report (16. oktober 2015).

- Joppke, Christian. 1998. *The Challenge to the Nation-State: Immigration in Western Europe and the United States*. New York: Oxford University Press.
- Joppke, Christian. 1999. *Immigration and the Nation-State: The United States, Germany and Great Britain*. Oxford: Oxford University Press.
- Khan, Mahwish. 2010. *Police Speak Out Against Arizona Immigration Law*. Dostopno prek: http://americasvoice.org/content/police_speak_out_against_arizona_immigration_law/ (22. marec 2016).
- Koronaïou, Alexandra in Sakellariou Alexandros. 2013. Reflections on 'Golden Dawn' community organizing and nationalist solidarity: helping (only) Greeks. *Community Development Journal* 48 (2): 332–338.
- Kralj, Ana. 2008. *Nepovabljeni/globalizacija, nacionalizem in migracije*. Koper: Založba Annales.
- Krogstad, Manuel Jens. 2015. *What Americans, Europeans think of immigrants*. Dostopno prek: <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/09/24/what-americans-europeans-think-of-immigrants/> (27. junij 2016).
- Kumar, Rahit. 2013. *4 Ways Immigrant Cultural Wisdom Is Inspiring America*. Dostopno prek: http://www.huffingtonpost.com/rohit-kumar/4-ways-immigrant-cultural_b_2926214.html (24. februar 2016).
- La Repubblica. 2006. *Immigrati, ben integrati in Veneto ok anche Marche ed Emilia Romagna*. Dostopno prek: <http://www.repubblica.it/2006/c/sezioni/cronaca/caritas/caritas.html?ref=search> (25. februar 2016).
- Lacey, Mark. 2011. Appeals Court Rules Against Arizona Law. *International New York Times*, 11. april. Dostopno prek: <http://www.nytimes.com/2011/04/12/us/12arizona.html> (20. marec 2016).
- Lazaridis Gabriella in Vasiliki Tsagkroni. 2015. 'Sodobni črnosrajčniki' v Grčiji in Veliki Britaniji: strategije sovraštva in akcije proti 'drugemu'. V *Rasizem: razrezani svet, Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo*, št. 260, ur. Mojca pajnik in Erik Valenčič, 190–202. Ljubljana: Založba Beletrina.
- Legrain, Philippe. 2007. *Immigrants: Your County Needs Them*. London: Little, Brown.
- Libero Quotidiano.it. *Immigrati: Salvini, Iwobi farà di più della Kyenge*. Dostopno prek: <http://www.liberoquotidiano.it/news/politica/11700208/>

Immigrati--Salvini--Iwobi-fara.html (25. marec 2016).

- Lipka, Michael. 2015. *Muslims and Islam: Key findings in the U.S. and around the world*. Dostopno prek: <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/12/07/muslims-and-islam-key-findings-in-the-u-s-and-around-the-world/> (2. marec 2016).
- Liptak, Adam. 2012. Blocking Parts of Arizona Law, Justices Allow Its Centerpiece. *International New York Times*, 25. junij. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/2012/06/26/us/supreme-court-rejects-part-of-arizona-immigration-law.html?_r=1&hp (26. marec 2016).
- Marrese, Emilio. 2002. *Ramadan, sindaco nega lo spazio Benetton concede il palazzetto*. Dostopno prek: <http://www.repubblica.it/online/cronaca/immitreviso/ramadan/ramadan.html> (26. marec 2016).
- Mesec, Blaž. 1998. *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Meyers, Eytan. *International Immigration Policy: A Theoretical And Comparative Analysis*. New York; Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Milanovič, Branko. 2016. *Why the Global 1% and the Asian Middle Class Have Gained the Most from Globalization*. Dostopno prek: <https://hbr.org/2016/05/why-the-global-1-and-the-asian-middle-class-have-gained-the-most-from-globalization> (22. maj 2016).
- Moffett, Dan. 2015. *Tea Party on Immigration*. Dostopno prek: <http://immigration.about.com/od/immigrationlawandpolicy/a/Tea-Party-On-Immigration.htm> (1.april 2016).
- MPI. *Profile of the Unauthorized Population: Texas*. Dostopno prek: <http://www.migrationpolicy.org/data/unauthorized-immigrant-population/state/TX> (2. april 2016).
- Munz, Rainer, Thomas Straubhaar, Florin Vadean in Nadia Vadean. 2006. *The Costs and Benefits of European Immigration*. Dostopno prek: <http://www.hwwi.org/publikationen/policy/publikationen-einzelansicht/the-costs-and-benefits-of-european-immigration///6443.html> (1. marec 2015).
- Naison, Mark. Why Sports History Is American History. V *History Now: The Journal of The Gilder Lehrman Institut*. Dostopno prek: <https://www.gilderlehrman.org/history-by-era/reform-movements/essays/why-sports-history-american-history> (2. marec 2016).

- NCC. 2010. *Religious leaders say new Arizona immigration law is unjust, dangerous and contrary to biblical teaching*. Dostopno prek: <http://www.nccusa.org/news/100426arizonalaw.html> (28. marec 2016).
- Ness, Immanuel. 2005. *Immigrants, Unions and the New U.S. Labor Market*. Philadelphia, PA: Temple University Press
- NILC. 2015. *The Obama Administration's DAPA and Expanded DACA Programs*. Dostopno prek: <https://www.nilc.org/issues/daca/dapa-and-expanded-daca-programs/> (16. marec 2016).
- OECD. 2015. *International Migration Outlook 2015*. Dostopno prek: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2015_migr_outlook-2015-en#page1 (24. februar 2016).
- Payan, Tony. 2013. *The Immigration Debate in Texas*. Dostopno prek: <https://bakerinstitute.org/media/files/event/eb8d6ad6/LAI-pub-PayanTexasImmigration-040813.pdf> (16. marec 2016).
- Pajjeta, Giovanna. 2003. *Bossi prende il cannone*. Dostopno prek: https://web.archive.org/web/20060218090812/http://it.geocities.com/ilgruppodellatanadelgiaguaro/forum_libero/messaggi/58.htm (24. marec 2016).
- Parenzo, David in Romano Davide. 2009. *Romanzo padano: Da Bossi a Bossi. Storia della Lega*. Milan: Sperling & Kupfer.
- Pauly, J. Robert. 2004. *Islam in Europe: Integration or Marginalization?* Aldershot: Ashgate.
- Pavlich, Katie. 2012. *Majority of Americans Support SB 1070 as it Heads to the Supreme Court Today*. Dostopno prek: http://townhall.com/tipsheet/katiepavlich/2012/04/25/majority_of_americans_support_sb_1070_as_it_heads_to_the_supreme_court_today (21. marec 2016).
- Pew Research Center. 2015a. *THE FUTURE OF WORLD RELIGIONS: POPULATION GROWTH PROJECTIONS, 2010-2050: Europe*. Dostopno prek: <http://www.pewforum.org/2015/04/02/europe/> (2. marec 2016).
- --- 2015b. *America's Changing Religious Landscape*. Dostopno prek: <http://www.pewforum.org/2015/05/12/americas-changing-religious-landscape/> (2. marec 2016).

- Pikalo, Jernej. 2010. Od etničnega do kozmopolitskega državljanstva. V *Nova državljanstva v dobi globalizacije*, ur. Pikalo Jernej, 1–28. Ljubljana: Založba Sophia.
- Pop, Valentina. 2011. *Barroso warns of extremism in immigration debate*. Dostopno prek: <https://euobserver.com/justice/32181> (21. februar 2016).
- Program Zlate zore. 2012. Dostopno prek: <http://golden-dawn-international-newsroom.blogspot.si/p/the-program-of-golden-dawn.html> (25. marec 2016).
- Raffin, Ross. 2010. *Arizona Immigration Law: Nearly Neanderthalic*. Dostopno prek: <http://web.stanford.edu/group/progressive/cgi-bin/?p=983> (25. marec 2016).
- Rasmussen Reports. 2010. *Arizona Voters Favor Welcoming Immigration Policy, 64% Support New Immigration Law*. Dostopno prek: http://www.rasmussenreports.com/public_content/politics/general_state_surveys/arizona/arizona_voters_favor_welcoming_immigration_policy_64_support_new_immigration_law (23. marec 2016).
- Rivas, Jorge. 2014. *How Immigrants Are Fueling America's Cultural History Through Fashion*. Dostopno prek: <http://fusion.net/story/6009/how-immigrants-are-fueling-americas-cultural-history-through-fashion/> (2. marec 2016).
- Rosenthal, Elisabeth. 2008. Italy Arrests Hundreds of Immigrants. *International New York Times*, 16. maj. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/2008/05/16/world/europe/16italy.html?scp=9&sq=northern%20league%20anti-immigrant&st=cse&_r=0 (22. februar 2016).
- Rusconi, Silvia. 2010. *Italy's migration experiences*. Dostopno prek: <http://migrationeducation.de/fileadmin/uploads/Italy.pdf> (27. maj 2016).
- Sassen, Saskia. 1996. *Losing Control*. New York: Columbia University Press.
- Savage, David. 2012. *Supreme Court strikes down key parts of Arizona immigration law*. Dostopno prek: <http://articles.latimes.com/2012/jun/25/news/la-pn-supreme-court-strikes-down-key-parts-of-arizona-immigration-law-20120625> (23. marec 2016).
- Schmidke, Oliver. 2008. Borders in Public Perception. V *Of States, Rights And Social Closure: Governing Migration and Citizenship*, ur. Oliver Schmidke in Saime Ozcurumez, 91-113. New York in Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Segerfeldt, Fredrik. 2015. *Migration and development*. London: The Adam Smith Institute. Dostopno prek: <http://www.adamsmith.org/blog/economics/>

new-report-migration-and-development/ (10. februar 2016).

- Slevin, Peter. 2010. *Arizona law on immigration puts police in tight spot*. Dostopno prek: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/04/29/AR2010042904970.html?hpid=topnews&sid=ST2010042905051> (21. marec 2016).
- Smith, Helena. 2013a. *Golden Dawn leader jailed ahead of Greek criminal trial*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2013/oct/03/golden-dawn-leader-jailed-nikos-michaloliakos> (25. marec 2016).
- --- 2013b. *Two Golden Dawn members killed in drive-by shooting outside Athens office*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2013/nov/01/golden-dawn-killed-shooting-athens> (25. marec 2016).
- Stevenson, David. 2010. *Study: 100, 000 Hispanics leave Arizona after immigration law debated*. Dostopno prek: http://www.nbcnews.com/id/40141843/ns/us_news-immigration_a_nation_divided/#.VsHJurThAdV (25. Marec 2016).
- Syrigos, Angelos. 2012. *Grecce: The Challenges of Illegal Immigration*. V *Opening the door? Immigration and Integration in the European Union*, ur. Vit Novotny, 221-253. Brussels: CES.
- Tea Party. 2016. *No Amnesty!* Dostopno prek: <http://www.teaparty.org/no-amnesty/> (1. april 2016).
- Tea Party Patriots. 2015. *No Immigration Reform*. Dostopno prek: <http://www.teapartypatriots.org/real-immigration-reform/> (1. april 2016).
- Telegraph. 2010. *Angela Merkel apologises over German national team photo*. Dostopno prek: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/8078465/Angela-Merkel-apologises-over-German-national-team-photo.html> (2. marec 2016).
- The Economist. 2014. *Salve Salvini*. *The Economist*, 29. november. Dostopno prek: <http://www.economist.com/news/europe/21635030-northern-league-could-overtake-forza-italia-italys-right-wing-party-salve-salvini> (2. junij 2016).
- The Texas Tribune. *TRIBPEDIA: Immigration*. Dostopno prek: <http://www.texastribune.org/tribpedia/immigration/about/> (4. april 2016).
- Thompson Reuters. 2016a. *Arizona Immigration Law (S.B. 1070)*. Dostopno prek: <http://immigration.findlaw.com/immigration-laws-and-resources/arizona-immigration-law-s-b-1070.html> (22. marec 2016).
- --- 2016b. *Arizona State Immigration Laws*. Dostopno prek: <http://>

immigration.findlaw.com/immigration-laws-and-resources/arizona-state-immigration-laws.html (22. marec 2016).

- --- 2016c. *Employment Eligibility Verification*. Dostopno prek: <http://smallbusiness.findlaw.com/employment-law-and-human-resources/employment-eligibility-verification.html> (1. april 2016).
- --- 2016č. *Texas State Immigration Laws*. Dostopno prek: <http://immigration.findlaw.com/immigration-laws-and-resources/texas-state-immigration-laws.html> (2. april 2016).
- ---2016d. *Misdemeanors*. Dostopno prek: <http://criminal.findlaw.com/criminal-law-basics/misdemeanors.html> (17. julij 2016).
- TPP. 2014. *Most Important Problem Facing the State of Texas (June 2014)*. Dostopno prek: http://texaspolitics.utexas.edu/archive/html/poll/features/201406_MIP/slide3.Html (30. marec 2016).
- Trump, Donald. 2016. *IMMIGRATION REFORM THAT WILL MAKE AMERICA GREAT AGAIN*. Dostopno prek: <https://www.donaldjtrump.com/positions/immigration-reform> (1. april 2016).
- UNDOC. 2016. *Transnational Organized Crime: Let's put them out of business*. Dostopno prek: <https://www.unodc.org/toc/en/crimes/migrant-smuggling.html> (25. maj 2016).
- van der Ploeg, Irma in Sprenkels Isolde. 2011. Migration and the Mashine-Readable Body: Identification and Biometrics. V *Migration and the new Technological Borders of Europe*, ur. Huub Dijstelbloem in Albert Meijer, 68–105. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Vidali, Maria. 2000. *Anti-Jewish Attacks*. Dostopno prek: <http://www.ce-review.org/00/22/greecenews22.html> (25. marec 2016).
- Wallerstein, Immanuel. 1999. *Utopistike/Dediščina sociologije*. Ljubljana: *Cf.
- --- 2006. *Uvod v analizo svetovnih-sistemov*. Ljubljana: *Cf.
- White, Steve., Lloyd B. Potter., Helen You., Lila Valencia., Jeffrey A. Jordan in Beverly Peccote. 2015a. *ORIGINS OF IMMIGRANTS TO TEXAS*. Dostopno prek:http://osd.texas.gov/Resources/Publications/2015/2015_05_Origins.pdf (1. april 2016).

- White, Steve., Lloyd B. Potter., Helen You., Lila Valencia in Jeffrey A. Jordan. 2015b. *INTRODUCTION TO MIGRATION IN TEXAS*. Dostopno prek: http://osd.texas.gov/Resources/Publications/2015/2015-03-04_Intro_to_Mig.pdf (3. april 2016).
- White, Steve., Lloyd B. Potter., Helen You., Lila Valencia., Jeffrey A. Jordan in Beverly Peccote. 2015c. *THE FOREIGN-BORN POPULATION IN TEXAS: SOURCES OF GROWTH*. Dostopno prek: http://osd.texas.gov/Resources/Publications/2015/2015_10_07_ForeignBorn.pdf (3. april 2016).
- Willey, David. 2012. *The rise and fall of Northern League founder Umberto Bossi*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/magazine-17703460> (20. februar 2016).
- Wiltz, Teresa. 2015. *Immigrants relocating to Texas on rise*. Dostopno prek: <http://www.miamiherald.com/news/nation-world/national/article41327274.Html> (2. april 2016).
- Zaiotti, Ruben. 2011. *Cultures Of Border Control*. Chicago in London: The University of Chicago Press.
- Zavratnik Zimic, Simona. 2001. Perspektiva konstruiranja Schengenske »e-meje«: Slovenija. V *Evropski vratarji: Migracijske in azilne politike v vzhodni Evropi*, ur. Aldo Milohnič, 67–83. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
- --- 2003. Trdnjava Evropa ali odprta Evropa? Izzivi za države »schengenske periferije«. V *Migracije – Globalizacija – Evropska unija*, ur. Mojca Pajnik in Simona Zavratnik Zimic, 15-42. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
- Zuluaga, Diego. 2016. *Public opinion is turning against free trade and globalisation*. Dostopno prek: <http://www.iea.org.uk/blog/public-opinion-is-turning-against-free-trade-and-globalisation> (27. junij 2016).